

POLITIKA
REFORME DOBILE
SVOJEGA MINISTRA

SLOVENIJA
PREDLOG RADA
KRPAČA POGOREL

DEMOKRACIJA

Predsednik LDS Jelko Kacin in predsednik SD Borut Pahor imata v svojih strankah številne nasprotnike.

TAVAJOČA POLITIKA

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

INTERVJU

Dr. Igor Bahovec:

Reforme ne bodo odpravile socialne solidarnosti

NOVOSTI ZALOŽBE NOVA OBZORJA

Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili

Avtorja: mag. Klemen Jaklič in
mag. Jurij Toplak
Obseg: 144 strani

Ustava ZDA je najstarejša veljavna pisana ustava v svetu, pa tudi najpomembnejše, najvplivnejše in najbolj študirano pravno besedilo, kar jih je bilo napisanih. Po več kot dveh stoletjih se še danes uporablja v domala nespremenjeni obliki. Neizmeren je tudi njen vpliv na ustavni razvoj v Evropi in drugod po svetu, saj je rabila kot podlaga številnim piscem ustav in mednarodnih dokumentov. Interpretacijo ameriške ustave, še posebno tisto od ameriškega vrhovnega sodišča, študirajo pravni strokovnjaki po vsem svetu in neredko rabi kot pripomoček pri interpretiranju ustav drugih držav, tudi slovenske. Navsezadnje se je na podlagi te ustave v ZDA izoblikovala ena najstabilnejših demokratičnih oblik vladavine z zavirljivo stopnjo spoštovanja človekovih pravic. To so le nekateri izmed razlogov, zaradi katerih je fenomen ameriške ustave vredno študirati in raziskovati.

Knjiga vsebuje prvi prevod ameriške ustave, ki je delo mag. Klemena Jakliča. Prevod je opremljen tudi z razlagalnimi pojasnili v obliki opomb. Poleg slovenskega prevoda ameriške ustave knjiga vsebuje obširno uvodno poglavje mag. Jurija Toplaka, v katerem je predstavljen nastanek ameriške ustave ter njene najpomembnejše značilnosti in načela.

O avtorjih

Mag. Klemen Jaklič je strokovnjak za slovensko, evropsko in ameriško ustavno pravo. Je doktorand na Univerzi v Harvardu, redno raziskuje tudi na Univerzi v Oxfordu. Je sourednik Harvard International Law Review in avtor številnih člankov.

Mag. Jurij Toplak na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru predava ustavno pravo in je generalni sekretar Evropskega združenja za volilno pravo ter član Republiške volilne komisije. Je nekdanji Fulbrightov štipendist in je med drugim raziskoval na Univerzah UCLA, Georgetown in Oxford. Je avtor in urednik petih knjig ter številnih člankov.

Cena: 4.990 SIT

Državna ureditev Republike Slovenije

Uredniki: prof. dr. Rafael Cijan, mag. Jurij Toplak,
Tadej Dubrovnik
Obseg: približno 350 strani
Izide decembra 2005!

Knjiga prinaša aktualen pregled zakonodaje s področja države in ustavne ureditve Republike Slovenije. Poleg besedila najpomembnejših predpisov s področja državne ureditve, organov oblasti, človekovih pravic, volitev in referendumov ter ustavnega sodstva daje tudi pregled nad postopkom pred ustavnim sodiščem in nekaterimi njegovimi odločitvami. Knjiga je opremljena tudi z vzorci vlog pred ustavnim sodiščem in z uvodnimi pojasnili prof. dr. Rafaela Cijana, mag. Jurija Toplaka in Tadeja Dubrovnika.

O urednikih

Rafael Cijan, doktor pravnih znanosti, je profesor ustavnega prava, upravnega prava, javne uprave, zdravstvenega prava ter prava varstva okolja na Univerzi v Mariboru. Znan je kot edini Slovenec, ki je bil predsednik Zveznega sodišča SFRJ. Je član Republiške volilne komisije in avtor številnih knjig. Tadej Dubrovnik je sourednik dveh knjig in pobudnik več postopkov pred Ustavnim sodiščem RS.

Cena: 9.990 SIT

Cena v prednaročilu: 8.500 SIT (do 31.12.2005)

Pričevanja

Avtor: Viktor Miklavčič
Obseg: približno 300 strani
Izide januarja 2006!

Knjiga odstira tragično usodo Primorcev pod fašizmom in razblinjenje upanja na svobodo pod jugoslovanskim komunizmom. Avtorja spremljamo ob raznarodovalni izkušnji v šoli, vpoklicu v italijansko vojsko in bojih v Afriki med 2. svetovno vojno. Kasneje mu sledimo v angleškem ujetništvu in nato kot vojaku jugoslovanske kraljeve mornarice. Beremo, kako je bil zaradi zavzemanja za priključitev Primorske matici ob službo in kako je v Jugoslaviji zgrmel v ozračje sumničenja in strahu, o ovaduhih Udbe ter zaporu brez sodbe.

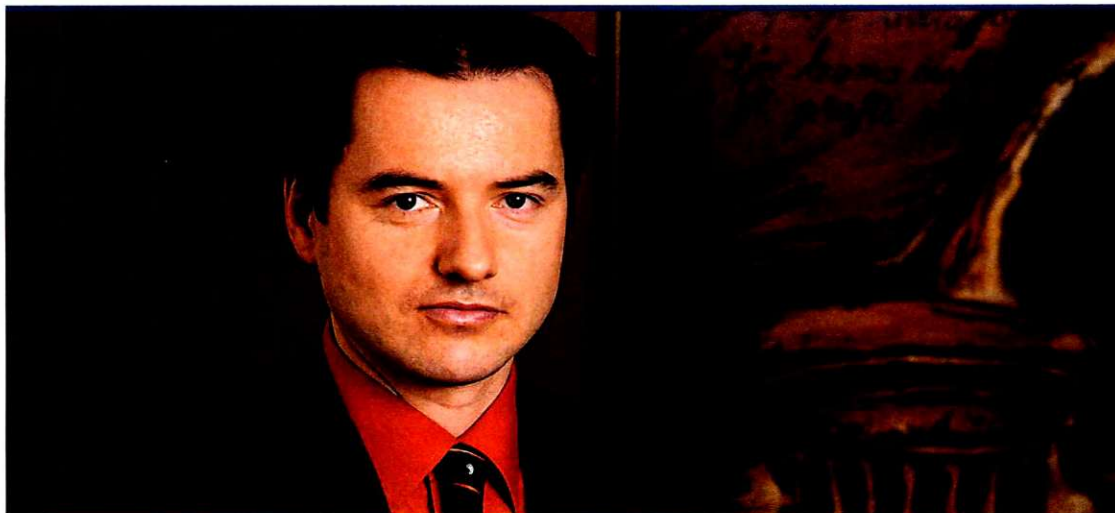
Miklavčič osvetljuje vidike slovenskega antifašizma, ki jih je stroka prezrla, ter jih obogati z osebno izkušnjo stranpoti "diktature proletariata" in z njo povezanih lažnih upov. Temu avtor doda lucidna razmišljanja o povojnem času v Jugoslaviji in svetu.

Cena: 5.990 SIT

Cena v prednaročilu: 4.900 SIT (do 31.12.2005)

knjigarna
DEMOKRACIJA

Nova obzorja, d.o.o., Komenskega 11, Ljubljana

Čas političnih turbulenc

Metod Berlec

Prejšnji teden smo analizirali leto dni Janševe vlade. Splošna ugotovitev je, da je uspešno delovala in izvedla številne pozitivne spremembe. K temu je treba dodati še nedavno sprejetje nove finančne perspektive Evropske unije za obdobje 2007–2013, ugodno za Slovenijo. Kot je dejal slovenski premier po dogovoru v Bruslju, bo to prineslo Sloveniji najmanj dve milijardi evrov za celotno obdobje. Nedvomno bo to pomembno vplivalo na prihodnji razvoj naše države, saj gre za vsoto, ki je občutno večja od slovenskih pričakovanj.

Kljub temu pa po zadnji javnomnenjski anketi Politbarometra podpora sedanjim vladnim koalicijam pada. V prvi polovici decembra je vlado podprlo 39 odstotkov vprašanih, mesec prej še 46 odstotkov vprašanih. Na drugi strani narašča delež tistih, ki vlade ne podpirajo (48 odstotkov vprašanih, 10 odstotkov je neopredeljenih). Stranke imajo po tej anketi približno tako podporo, kot so jo dobile na zadnjih volitvah. Če pogledamo Politbarometer na začetku letošnjega leta, ugotovimo, da je vlada imela takrat okoli 60-odstotno podporo, največja vladna stranka SDS pa bi takrat na volitvah dobila 50 odstotkov glasov, po nekaterih anketah še več. Kot pravijo poznavalci, gre pri nihanju javnega mnenja za dokaj normalen pojav, ki ga lahko razdelimo v tri faze oziroma obdobja. V prvem, ki smo mu bili priče takoj po volitvah, sta imeli vlada in največja koalicijska stranka skoraj nerealno podporo, kar je bila posledica evforije, velikih pričakovanj, želje po spremembah, poistovetenju ljudi z zmagovalci. V drugem obdobju, v katerem smo zdaj, je prišel čas uresničevanja predvolilnih obljub, udejanjanja programa v praksi, čas streznitve in tudi prvih razočaranj. Čeprav je vlada delala razmeroma dobro, je prišlo do zmanjšanja javnomnenjske podpore. To je v precejšnji meri posledica številnih opozicijskih, predvsem pa medijskih napadov na vlado, nujnih kadrovskega zamenjav, ki jih je vlada morala opravi-

viti, a tudi menjav, s katerimi vlada ni imela nič. K temu lahko prištejemo še dejstvo, da ima sedanja vlada na številnih področjih drugačne prioritete, kot ji je imela prejšnja, kar moti tiste, ki so pri tem prizadeti oziroma so bili do sedaj privilegirani. Ljudje so se delno ustrašili tudi napovedanih reform, kjer sindikati uspešno nastopajo z demagoškimi gesli. Če vlada ne bi napovedala reform, bi bil odstotek podpore nemara nekoliko višji, vendar bi ji potem očitali, da se boji začeti z reformami, ki jih Slovenija nujno potrebuje. Čeprav je vlada že v prvem letu storila veliko, naj bi po mnenju poznavalcev obdobje rezultatov šele prišlo. Takrat naj bi se dvignila tudi javnomnenjska podpora vladi.

Na drugi strani je slovenska opozicija po pričakovanju precej zbegana, neenotna in večinoma nekonstruktivna. Izjema je SNS, ki nekatere vladne projekte podpira, nekatere pa ostro kritizira. A to ni nič novega, saj je to počela že pri prejšnjih vladah. Drugače je z LDS in SD. Stranki sta v krizi, še posebej LDS, ki ji pod novim predsednikom Jelkom Kacinom grozi razpad. Kacin je s svojo ostro retoriko pravo nasprotje nekdanjega predsednika stranke Drnovška, ki je vedno dvakrat premislil, preden je kaj rekel. Iz Kacina pa kar vre in v javnosti obračunava s svojimi strankarskimi tovariši, kot bi bili Janševi privrženci. Glede na to, da je blizu Kučanu in prisega na "pridobitve narodnoosvobodilnega boja", bi bilo zanj primerneje, če bi vodil borčevsko organizacijo ali pa kar nekdanjo združeno listo. Problem slednje pa je, da ima predsednika – Boruta Pahorja –, ki razmišlja moderno socialdemokratsko oziroma bolj liberalnodemokratsko, medtem ko so člani njegove stranke še ujetniki preteklosti. Zdi se, da bi bil Pahor bolj kot za predsednika SD primeren za predsednika LDS. Realno gledano imata tako Kacin kot Pahor pod seboj "nepravi" strankarski bazi. No, to pa je že stvar, ki jo morata stranki v prihodnosti rešiti sami ... **D**

Čeprav je vlada že po prvem letu naredila marsikaj, je njena javnomnenjska podpora ta čas precej nizka. Na drugi strani je opozicija po pričakovanju precej zbegana, neenotna in večinoma nekonstruktivna do vlade.

UVODNE STRANI

- 8 Pogovori o vlogi verskih skupnosti
 9 Reforme dobile svojega ministra
 10 Nasilje je sladko
 11 **Kolumna:** Kdo se boji Sartra?

POLITIKA

- 12 Tavajoča opozicija
 15 Čedalje bliže evru
 16 Demokracija je imela prav

GOSPODARSTVO

- 18 Kopač in Tavzes zapravljala denar
 22 **Finance:** Kaj prinaša sprejeti proračun

SLOVENIJA

- 24 Krpaču met ni uspel
 26 Negativno Ljubljani in Mariboru
 28 Oprečna voda v Škofji Loki

TUJINA

- 30 Evropska finančna perspektiva
 32 **Globus:** Poslovnež Schröder
 33 **Tuji tisk:** Beli medvedi

INTERVJU

- 34 Dr. Igor Bahovec

NEKOČ IN DANES

- 38 Bernikov večni romar
 41 Blaznik in Freising
 42 Postonjska jama in Predjamski grad

KULTURA

- 46 Skrbimo za svoj jezik
 47 Priljubljenost živih jaslic narašča

OGLEDALO

- 48 **Film:** Skrita resnica
 52 **Zdravje:** Nujni vitamini in minerali
 54 **Šport:** Po nogometnem žrebu
 56 **Črna kronika:** Previdno ob novoletni kanonadi
 58 **Rumeno:** Novi projekti aktualne mis
 62 **Kronika časa:** S trebuhom za kruhom
 66 **Ljudje:** Odstop prvega letalca

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,

Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI

Tel.: 01/ 434 54 48 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
 01/ 434 54 63 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si

Faks: 01/ 434 54 62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Monika Maljevič, Barbara Kavtičnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Mitja Volčanšek, Gregor Drnovšek, Lovro Kastelic, Ana Müllner, Peter Avsenik, Bogdan Sajovic, Lucija Horvat, Petra Janša

Kolumnisti: dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič,

34 Intervju: Dr. Igor Bahovec

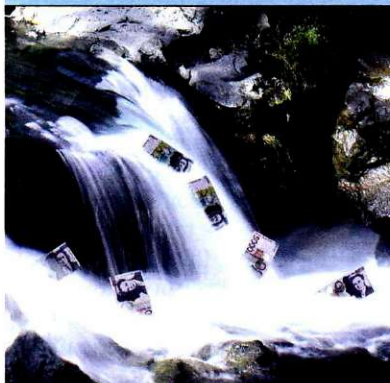
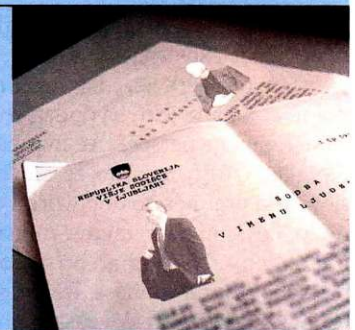
Reforme ne bodo odpravile socialne solidarnosti. Usmerjene so k temu, da se spodbudijo potenciali, ki do zdaj niso bili dovolj razviti. Stare oblike države blaginje teh potencialov niso razvijale, od trga jih pa tudi ni pričakovati. Reforme so nujne, ker se je treba posloviti od države, v kateri sociala pomoč ni bila povezana s soodgovornostjo posameznikov, da si sama prizadevajo za reševanje stisk.

12 Eno leto opozicije

Ko pridejo jubileji, kot je prva obletnica delovanja vlade, vsi analizirajo le to, kako je slednja delala in se obnašala v tem letu, nihče pa se ne vpraša, kaj je v tem času delala opozicija. Mi smo vzeli pod drobnogled njeno delo.

16 Tanka rdeča črta

V tožbi bratov Mirka in Franja Bandlja zoper Demokracijo oziroma njenega glavnega urednika Metoda Berleca (zastopal ga je odvetnik Jože Hribnik) zaradi objave popravka v zvezi s člankom v našem tedniku je višje sodišče dalo prav Demokraciji oziroma njenemu uredniku.

18 Čezmerno zapravljali denar

Za popotresno obnovo Posočja je država doslej namenila 21 milijard tolarjev. Za sanacijo plazov letno nameni še dodatnih 400 milijonov tolarjev. S tem denarjem prejšnja ekipa na ministrstvu za okolje in prostor ni ravnala kot dober gospodar.

dr. Ljubo Sirc, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, Esad Babačič
Stalni zunanji sodelavci: Igor Gošte, Miran Mihelič, Peter Colnar, Janez Škalič, Vera Ban

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, Reuters, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 tolarjev

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Fotografija na naslovnici: fotomontaža

Imenovanja nikakor nisem pričakoval

Gregor Drnovšek

Pogovarjali smo se z dr. Antonom Jamnikom, direktorjem Zavoda sv. Stanislava, ki ga je papež Benedikt XVI. imenoval za ljubljanskega pomožnega škofa.

Kako ste sprejeli novico, da vas je papež Benedikt XVI. imenoval za ljubljanskega pomožnega škofa?

Ta novica je bila zame vsekakor veliko presenečenje. Praznovali smo stoletnico zavoda, imeli mednarodni simpozij, slovesno mašo v stolnici, slovesno akademijo v Cankarjevem domu, rešilo se je vprašanje lastništva na kompleksu Škofovih zavodov. Rekel sem si, ko bo vse to za nami, bo življenje spet postalo normalno, umirjeno. Potem pa me je poklical nuncij in to je bilo zame dejansko presenečenje. Tega nikakor nisem pričakoval in v tistem trenutku se mora človek odločiti. Včasih se mora pač odločiti tudi za težjo pot, po papeževi odločitvi vidim v tem tudi božjo voljo, da se odločim za to poslanstvo.

Ali ostajate direktor Zavoda sv. Stanislava?

To ne bo šlo, ker zavod vendarle zahteva veliko časa. Tukaj nas je zaposlenih 110, s honorarnimi delavci vred 140, imamo tudi več enot in naloga direktorja je, da koordinira vse to delo, ima neko vizijo, se pogovarja z zaposlenimi, dijaki, ravnatelji. Gotovo bo na to mesto prišel nekdo drug.

Ljubljanska nadškofija je pred kratkim podpisala poravnalno pogodbo z obrambnim ministrstvom, s katero je zavod pridobil večje komplekse vojašnice v Šentvidu. Kaj nameravate urediti v teh kompleksih?

Zelo me je veselilo, da je bilo to vpraša-

nje rešeno ravno nekaj dni pred praznovanjem naše stoletnice. Mislim, da je ta pogodba zelo solidna in pravična, mi smo se odpovedali osmim hektarjem zemlje tukaj in še devetim hektarjem na Pokljuki. Za nas so ti prostori zraven zavoda zelo zanimivi, ker bomo lahko razširili svojo dejavnost. Ni sicer še natančno določeno, vsekakor pa bo stvar povezana z vzgojo, izobraževanjem, ker menim, da je v Sloveniji nujno potrebno, da imamo kakšno zasebno osnovno šolo, ker če je več ponudbe, se tudi druge šole izboljšajo. Tako z vidika študija kot vzgoje je to dobra rešitev. Verjetno bodo tudi druge dejavnosti, kakšna šola, ki ni tako zahtevna, morda tehniška, ampak to je odvisno tudi od tega, kaj se bo dogajalo drugod po Sloveniji. Pogodba predvideva, da vojska zapusti prostore do leta 2008 in do takrat bo treba pripraviti natančne načrte, kaj se bo delalo.

Kako gledate na vprašanje vrnitve premoženja Cerkvi, ki je v zadnjem času aktualno in ga nekateri izkoriščajo za propagando proti »bogatunski« Cerkvi?

Tukaj gre za velike manipulacije in zavarovanje javnosti. Že ko sem bil tajnik in je šlo za gozdove, so govorili o tisočih hektarjih, da bi se številka zdela čim večja. Zdaj govorijo, da bo Slovenija izgubila 25 odstotkov gozdov, v resnici pa gre za 2,2 odstotka vseh gozdov. Cerkve hoče samo to, da se spoštuje pravičnost načela pravne države in da dobi

tisto, do česar je upravičena. Drugič, kar je izrednega pomena, gre za to, da poskuša z vrnjenim imetjem nekaj narediti, pa naj bo to na vzgojnem, socialnem, kulturnem področju. To imetje torej ni namenjeno samo sebi in mislim, da je tudi interes države, da se še nekdo v tej družbi ukvarja s tem.

Menite, da božič izgublja svoje bistvo v poplavi agresivnih in skomercializiranih trgovskih in drugih družb, ki ob takšnih praznikih vidijo le veliko priložnost za zaslužek?

Vedno bolj se to dogaja. Tudi papež Benedikt XVI. je pred dnevi opozoril na čedalje večjo komercializacijo božiča. Veliko je zunanega trušča, trgovine so polne, veliko je hrupa. Pravo nasprotje tistemu, kar je božič v svojem bistvu. Po svoji vsebini je tihi, skrivnostni prihod Boga. Bog ne prihaja populistično, ampak skrito. Če hočemo, da ga človek zares zazna, da se rodi tudi v naših srcih, si je treba vzeti čas zase, čas za molitev, razmislek, da družina tudi več moli ob adventnih vencih.

Morebiti še vaše želje ali voščilo ob prihajajočem prazniku?

Želim si, da bi lahko božič v miru obhajali, vsem bralcem in bralkam pa, da bi začutili bližino Boga, da luč prihaja na svet, da prihaja upanje za vsakega človeka in da bi jih ta radost življenja spremljala v njihovem življenju.

Se bo zasukalo v desno?

Na nedavni tiskovni konferenci ljubljanske županje Danice Simšič je njena tiskovna predstavnikinja še pred prihodom županje prosila, naj vsi navzoči kameramani in fotografi županjo snemajo z desnega profila. Morda je to napoved ljubljanskega volilnega zasuka v desno na prihajajočih lokalnih volitvah, saj je zdajšnja mestna oblast z "levo" županjo opravilno skoraj nesposobna.

ISKRICA

Dragi božiček

Gašper Blažič

Že leto dni je minilo, odkar sem ti nazadnje pisal. Če se še spomniš, je takrat nova vlada ravno prevzela vajeti v svoje roke. Zato mi ni čisto jasno, zakaj še vedno nosiš tisto rdečo obleko, saj rdeča barva ni več moderna. Razen morda za Semoličeve sindikaliste, ki nosijo rdeče dežne plašče – tudi takrat, ko pada sneg. Toda oni tako ali tako prisegajo na tvojega konkurenta dedka Mrza.

Pravzaprav sem razmišljal, ali bi ti letos sploh poslal pismo. Pravijo, da si samo konstrukt ameriške popindustrije in da te je ustvaril koncern Coca Cola. Zato se lahko kaj hitro zgodi, da me bodo protiameriški fundamentalisti z Metelkove ulice linčali ali pa me vsaj razglasili za »grmičarja« (glede na priimek predsednika ZDA), čeprav se sami ne bodo odpovedali pitju kokakole. Jaz kokakole sicer ne pijem, me pa resno skrbi, ali se bo po gospodarskih reformah res vse podražilo, kot trdijo tovariši Semolič, Lahovnik in Potrč. Menda temu že verjame večina Slovencev. Upam, da jih boš znal ti s svojimi darili prepričati, da stvar ni tako tragična in da bodo po reformah tvoja darila še večja. Si pa želim, da mi namesto materialnih daril priskrbiš en pošten programski svet RTV Slovenija – saj si menda slišal, da je Forum 21 predlagal za članico dr. Spomenko Hribar (le kaj pravi na to njen mož?) – in novega (boljšega) ljubljanskega župana. Poleg tega prinesi upokojenski stranki malo več potrpežljivosti, NSi malo več podpore v javnomnenjskih raziskavah, ljudski stranki malo več prepoznavnosti, SDS pa veliko uspeha pri uvajanju reform. Da ne bom videti egoist, te prosim še za opozicijo, da bi ji prinesel vsaj nekaj zdrave pameti. In da ne pozabim na Milana Kučana in Janeza Drnovška – slednji bi menda potreboval več preudarnosti v zunanji politiki, sicer v Ljubljani ne bo več mogel naročiti niti pleskavice s kajmakom. Kučanu pa prinesi kakšen pošten avto, da se ne bo naokoli prevažal s starim golfom. Saj veš, kako je z varnostjo na cestah ...

Ob koncu pa te prosim, da narediš malo reda na področju popkulture, ker tako rekoč že vsaka mis hoče postati pevka. Poleg tega narašča število turbofolk skupin s po dvema blondinkama, zaradi česar menda pada povprečje inteligenčnega kvocienta v tej zvrsti kulture.

V upanju, da boš lahko izpolnil moje želje, te lepo pozdravljam. Nasvidenje prihodnje leto.

H-umor

»Miheljaku, ki liberalne literature očitno ni bral in katerega razumevanje ekonomske stroke je na ravni razumevanja kvantačev iz vaškega bifeja, bi koristila kontemplacija o lastni neizobraženosti, ki bi ga zdramila iz njegovega samozadovoljstva.«

(Mičo Mrkač dvomi o ekonomskem znanju, ki ga prek svojih kolumn v Dnevniku javnosti ponuja Vlado Mihelj.)

»Ljudje, ki nastopajo v Baru, se mi zdijo ekshibicionisti, hinavci, afne, primitivci ali v najboljšem primeru brezvezniki.«

(Marku Crnkoviču gre določen del ljudi, ki se pojavljajo na televiziji, pošteno na jetra.)

»Mrkač se iz velikega reformista naglo spreminja v zlehtnoba klovna, ki ga nihče več ne jemlje zares.«

(Kolumnist Vlado Mihelj očitno jemlje Mrkača zares, ker se tako veliko ukvarja z njim.)

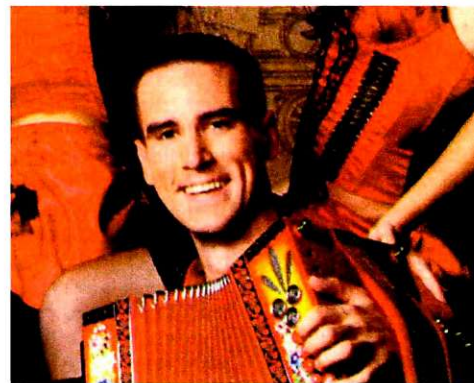

»Gre za statistično gimnastiko ministra Viranta.«

(Matej Lahovnik je postal pozoren na športni talent ministra Viranta.)

»Profesor Jože Mencinger ima pri tem zelo lucidno idejo, kako naj se država neha vtikati v gospodarstvo. Preprosto – tako, da se pač neha vtikati.«

(Minister brez listnice dr. Jože P. Damijan razkriva recept kolegov ekonomistov za umik države iz gospodarstva.)

»Ne. Klon je vedno isti. Mi nismo.«

(Turbo Dejan iz skupine Turbo Angels zaniška, da bi bila njegova glasbena skupina kopija skupine Atomik Harmonik.)

»Prav žal, dekleta, pač nisem tip za posterje.«

(Igralec Heath Ledger se ne meni za opazke, da je bil puncam bolj všeč, ko je imel še kratke lase.)

»Za člana sveta RTV sem primeren, ker že od leta 1960 posedujem TV-sprejemnik.«

(Neznanec, ki je samega sebe predlagal za člana programskega sveta RTV Slovenija, se sklicuje na skoraj polstoletne izkušnje gledanja televizije.)

»Enostavno, ženske so gledale na vse to kot celoto, kot naravo, moške pa so videli le 'hlode'.«

(Gozdar dr. Dušan Mlinšek je prepričan o prednostih žensk pri opazovanju narave.)

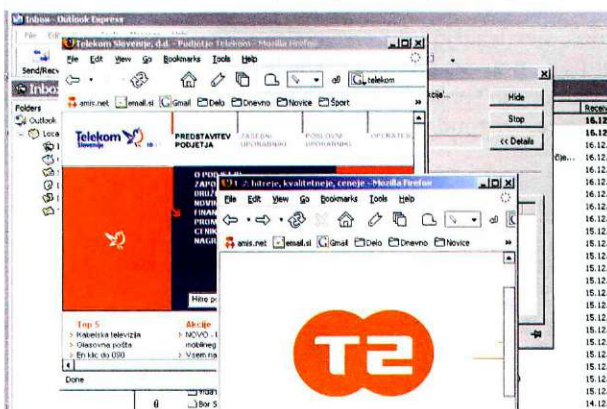
»Jezi jih, da je novi vladi uspelo, kar LDS ni v dvanajstih letih.«

(Minister za javno upravo Gregor Virant je razkril, zakaj ga LDS napada v zvezi s statističnim prilagajanjem podatkov o številu zaposlenih v državni upravi.)

Boj za uporabnike

Na internetnem trgu se povečuje konkurenca ponudnikov. O tem priča tudi Telekomovo domnevno kršenje zavez, ki jih ima kot operater s pomembno tržno močjo, in novemu ponudniku, družbi T-2, ne omogoča takšnih storitev, kot bi jih moral. Družba T-2 je na slovenskem trgu povzročila pravo malo revolucijo, saj ponuja izjemno hiter prenos podatkov, internetno telefonijo in internetno kabelsko televizijo po zelo ugodnih cenah. Družba uporabnikom ponuja tudi to, da uredi vso dokumentacijo, pomembno za razveljavitev morebitnih pogodb, ki jih ima uporabnik z drugimi ponudniki interneta. Prav tako uporabnik pri njih lahko kadar koli pretrga pogodbo brez vsakršnih stroškov. Telekom bi moral pri razvezanem dostopu drugemu operaterju omogočiti uporabo celotnega spektra bakrene parice nad področjem, ki ga zaseda ta priključka PSTN oz. ISDN – brez vsakršnih naprav, tudi zaščitnih. Vendar pa uporablja prenapetostne zaščitne varovalke tudi na mestih, ki bi po pogodbi morala biti pro-

sta. To zagovarja s tem, da je prenapetostna zaščita nujno potrebna za varnost njihovega omrežja. Ta zaščita pa močno zmanjšuje prenos podatkov ponudnika T-2. V reševanje situacije se je že vključila agencija za

Na internetnem trgu se bje hud boj.

pošto in elektronske komunikacije (APEK) in od Telekoma zahtevala, da ravna v skladu s pozivom, ki mu ga je poslala na pobudo družbe T-2. Če bo agencija ugotovila, da je prišlo do kršitev zavez, ki jih ima Telekom kot operater s pomembno tržno močjo, ga bo kaznovala, so zagrozili iz APEK. G. D.

Modrosti tedna

»Sodelovanje med državo in verskimi skupnostmi je koristno najprej zaradi tega, ker je izraz odgovornosti teh ustanov do posameznikov. Sad tega sodelovanja pa je tudi vzajemno preprečevanje, da bi katera od obeh ali pa obe skupaj podlegli vedno močnemu in privlačnemu vplivu plemenske logike in postali zatiralski. Naša civilizacija omogoča tako uresničevanje plemenske logike kot univerzalistične. Deseti pogovor o prihodnosti Slovenije pri predsedniku države nakazuje, da se bomo vendarle odločili za univerzalistično.«

(Teolog dr. Drago K. Ocvirk)

»Bistvo prazničnega doživljanja je, da se človek čuti v svoji najgloblji individualnosti neločljivo povezanega z drugimi, z naravo in s svetom. Takšno samoobčutje je mogoče samo zaradi obstoja transcendence, nerazpoložljivega prostora življenja, ki je poročstvo za nerazpoložljivost človeka in sveta. Gluhota za presežno, ki je postala tako rekoč splošni družbeni program, že kaže svoje čisto otipljive posledice, ko se zamenja utemeljiti pomen umetnosti in humanistike v ekonomističnem vrednostnem obzorju ali ko se ustvarja človekova pozitivna samopodoba s priročniki za srečno življenje.«

(Publicist dr. Brane Senegačnik)

Mirage izgubil

Državna revizijska komisija je odločila, da Cetijska ponudba izpolnjuje vse zahteve razpisa za oblikovanje, izdelavo in personalizacijo biometričnih potnih listin. Simona Potočnik, generalna direktorica Cetisa, zatrjuje, da so se na razpis temeljito pripravili in bodo poskrbeli za to, da bodo državljani RS dobili kvalitetne biometrične potne liste. Spomnimo, da je bil Cetijs 30. avgusta na javnem razpisu notranjega ministrstva izbran za oblikovanje, izdelavo in personalizacijo biometričnih potnih listin. Mesec dni kasneje sta dva neizbrana ponudnika, med njima novomeški Mirage, vložila zahtevo za revizijo postopka izbora. Revizorji so ugotovili, da je bil Cetijs izbran pravilno. V. K.

Odločili v prid Cetisu

Človek prakse

Vlada je na predlog Andreja Bajuka, ministra za finance, z 31. decembrom letos razrešila generalno direktorico Davčne uprave RS (DURS) Zvezdano Gržina. Na mesto v. d. generalnega direktorja je s 1. januarjem 2006 imenovala Ivana Simiča. Minister je prepričan, da lahko človek Simičevih izkušenj na področju davkov ključno pripomore k poenostavitvi sistema in oblikovanju davčne službe, ki bo prijaznejša do zavezancev. Poudaril je, da so potrebne institucionalne spremembe, in dodal, da ljudje, ki so ustvarjali sistem, ta sistem težje spreminjajo. Simič je bil davčni svetovalec več kot 17 let, sistem dobro pozna tudi z vi-

Ivan Simič, novi prvi mož DURS

dika davkoplačevalca in ocenjuje, da bi lahko ob določeni podpori naredili še veliko na področju davčne uprave, čeprav ta zadnja leta po njegovih besedah dela veliko bolje. V. K.

Spoštovane bralke in bralci!

Uredništvo revije Demokracija Vam iz vsega srca želi vesele božične praznike in obilo družinske sreče. Čestitamo za dan samostojnosti.

Pogovori o vlogi verskih skupnosti

V okviru pogovorov o prihodnosti Slovenije je bil pri predsedniku države Janezu Drnovšku deseti krog pogovorov. Tokratna tema je bila religija, verske skupnosti, njihov pomen in vloga v državi ter družbi.

Na pogovorih so sodelovali dr. France Bučar, dr. Jože Krašovec, dr. France Bernik, ljubljanski nadškof msgr. Alojz Uran, upokojeni nadškof dr. Franc Perko, dr. Ivan Štuhec, dr. Marko Kerševan, dr. Frane Adam, direktor vladnega urada za verske skupnosti dr. Drago Čepar, paroh Srbske pravoslavne cerkve Peran Bošković, evangeličanski škof Geza Erniša, (odstavljeni) mufti Osman Dogić, dr. Borut Košir, minister za pravosodje Lovro Šturm, dr. Janez Juhant in predstavnik judovske skupnosti Andrej Kožar Beck.

Predsednik Drnovšek je uvodoma poudaril, da vere igrajo pomembno vlogo po vsem svetu, čeprav ta vloga ni bila vedno pozitivna. »Kadar gre za različna nasprotja, napetosti, konflikte v svetu, so le-ti velikokrat pogojeni z razlikami med narodi in med etničnimi skupnostmi. Velikokrat religije pri tem ne delujejo pomirju-

joče, ne delujejo univerzalno, v smislu univerzalnih človekovih vrednot in spoštovanja vsakega človeka,« je poudaril Drnovšek.

Predsednik države Janez Drnovšek na pogovorih o verskih skupnostih

Med razpravljavci velja posebej omeniti dr. France Bučarja, ki je ustavno določilo o ločitvi verskih skupnosti od države označil za anahronizem, poudaril pa je predvsem nujnost konflikta med Cerkvijo in državo, saj obe poskušata vplivati na vrednostni sistem posameznika. Podoben problem je izpostavil dr. Borut Košir, in sicer s tezo, da je napačno govoriti o odnosu med verskimi skupnostmi in politiko, govoriti bi morali o odnosu med verskimi skupnostmi in področjem javnega. G. B.

Športnikoma nagrada

Svetovna prvaka v športni gimnastiki Mitja Petkovšek in Aljaž Pegan sta na Aleji mladih v BTC Cityju v družbi legendarnega Mira Cerarja doživela lep sprejem. V sklopu prireditve so predvajali kratek film o bogati zgodovini slovenske gimnastike, ki so jo spisali legendarna Leon Štukelj in Miro Cerar ter drugi, njihovo zapuščino pa sta na svetovnem prvenstvu v Melbournu s prvima zlatima kolajnama po 35 letih nadaljevala Pegan in Petkovšek.

Ob tej priložnosti je minister za šolstvo in šport Milan Zver potrdil čedalje večjo naklonjenost države do vrhunskih dosežkov in tako Peganu kot Petkovšku podelil milijon tolarjev denarne nagrade. Za spomin sta prejela še vsak svoje miniaturno orodje iz zlata – Petkovšek bradljo, Pegan pa drog –, ki ju je oblikoval in izdelal zlatarski mojster Tine Šrot, tudi sam nekdanj odličan telovadec. Nekaj podobnega ima v svoji zbirki tudi Cerar, ki mu je Šrot izdelal zlatega konja z ročaji. L. K.

V bran plebiscita

Minulo soboto so v Kočevski Reki zaznamovali 15. obletnico postroja specialne brigade MORIS, s čimer je v negotovih dneh pred plebiscitom po besedah tedanjega predsednika Demosove vlade Lojzeta Peterleta »prvič zadišalo po slovenski vojski,« slovenski javnosti in Beogradu pa je bilo dano jasno znamenje, da z osamosvojitvijo mislimo resno. Peterle je bil v soboto poleg obrambnega ministra Erjavca tudi slavnostni govornik. Poleg njiju so se slovesnosti udeležili še tedanji akterji osamosvojitve Janez Janša, Igor Bavčar in Miha Brejc, ki so ob dogodku skupaj odkrili spominsko znamenje. M. V.

Postroj brigade MORIS decembra 1990

Reforme dobile svojega ministra

Aleš Kocjan

Vlada dobila še enega ministra To je postal Jože P. Damijan, ki bo v vladi kot minister brez listnice prevzel vodnje službe za usklajevanje in spremljanje izvajanja strategije razvoja Slovenije, ki bo nadzirala izvajanje gospodarskih in socialnih reform. Predlaganje Damijana za ministra je bila seveda logična in pričakovana poteza premierja Janeza Janše. Damijan je bil že od vsega začetka glavni oblikovalec reform, zato je premier presodil, da bo tudi najbolje nadziral njihovo izvajanje. Reforme so namreč zapleten in zelo razvejen sistem, zato je najbolj smiselno, da ga vodi tisti, ki ga je pripravil in ga tudi najbolj pozna. Damijanova naloga seveda ne bo samo nadzor nad izvajanjem reform, pač pa bo moral usklajevati delo med posameznimi ministri in ministrstvi, ki bodo pripravljali zakone za izvedbo reform, spremljati, kako hitro se pripravljajo posamezni zakoni, se usklajevati s socialnimi partnerji, skrbeti za javno predstavljanje reform in podobno.

Čuti dolžnost, da se reforme izpeljejo Ker Jože P. Damijan velja za velikega strokovnjaka na področju ekonomije, ne preseneča, da je njegovo imenovanje tako na vladi, ki ga je predlagala za ministrskega kandidata, kot v parlamentu, ki je njegovo kandidaturo obravnaval in na koncu potrdil, potekalo praktično brez večjih težav. Na zaslišanju pred parlamentarnim odborom za gospodarstvo je suvereno odgovarjal na vsa vprašanja, ki so mu jih postavili poslanci. Ferija Horvata iz SD je zanimalo, kako in s kakšnimi instrumenti bo skrbel za učinkovito izvajanje strategije razvoja Slovenije, če pa je znano, da koordinacija in sodelovanje še ne zagotavljata uspešnega dela. Damijan mu je odgovoril, da dosedanje izkušnje kažejo, da z dobro izdelanimi pobudami in predlogi ni težko prepričati ljudi, da je nekaj dobro, zato verjame, da bo njegovi službi uspelo odgovorne za izvajanje reform prepričati, da bodo delali dobro. Njegova služba po njegovih besedah ne bo »polica«, ki bi moral nekoga prisiliti k delu, pač pa bo svoje delo gradila predvsem na izboljšanju sodelovanja in organizacije dela med vsemi izvajalci reform. Damijan je uspešno zavrnil vse očitke nekaterih opozicijskih poslancev, da vlada pri uvedbi enotne davčne stopnje deluje mimo dogovora s socialnimi partnerji; dejal je, da so v vladi odprti za vse predloge, ki bodo temeljili na argumentih in ustreznih analizah, reform pa ne bo brez socialnega sporazuma. Uspešno je odgovarjal tudi na zlonamerna vprašanja nekaterih opozicijskih poslancev. Milana Petka iz LDS je zanimalo, kako to, da se je zdaj nenadoma odločil postati politik, čeprav je še pred letom dni dejal, da nima interesa, da bi pristal v politiki. Damijan mu je odgovoril: »Še vedno me bolj kot politika zanima priprava dobrega gospodarskega programa, zato zdaj čutim dolžnost, da prevzamem tudi odgovornost zanj.« Proti koncu svoje predstavitve, ki jo je večina poslancev označila kot uspešno (poslanci opozicije so sicer glasovali proti njegovi kandidaturi, vendar le zato, kot so dejali, ker se ne strinjajo z reformami), je poskrbel še za manj-

Ena prvih Damijanovih nalog bi moralo biti čim temeljitejše obveščanje javnosti o tem, kaj prinašajo reforme. To je namreč ena najšibkejših točk predlaganih reform.

ši humoristični vložek, ki kaže na to, da ima jo tudi bodoči ministri svoje vsakdanje obveznosti. Navzočim poslancem je namreč dejal, da sta z ženo dogovorjena, da jo, če bi se njegova predstavitev zavlekla, pokliče, da se dogovorita, kdo bo šel po otroka v vrtec, in jih prosil, ali lahko za minuto ali dve skoči iz dvorane in jo pokliče. Dovoljenje je seveda dobil, končno pozitivno oceno poslancev pa tudi.

Pred njim je resno delo Za Damijana se zdaj začena resno delo. Ena njegovih prvih nalog bi morala biti, da bi poskrbel za čim boljše in temeljito obveščanje javnosti o tem, kaj prinašajo reforme. Prav to je namreč ena najšibkejših točk predlaganih reform, pa čeprav je bilo na tem področju že veliko narejenega. Kot minister bo namreč moral pokazati tudi veliko mero vztrajnosti in sposobnosti, morda tudi za kompromise, če se bo želel na ministrskem stolu obdržati. Brez tega ne bo premikov in izpeljave reform v praksi. ■

Praznično darilo

Vida Kocjan

Spremembe na davčnem področju so za širšo množico davkoplačevalcev resnično praznično darilo vlade.

Nekatere spremembe bodo veljale že za leto 2005, kar pomeni, da bo pri dohodnini letos spet drugače, kot je bilo lani. Vlada pod vodstvom Janeza Janše in finančnega ministra Andreja Bajuka je sicer že med letom sprejela nekatere spremembe, s katerimi je popravila največje anomalije lanskega Ropovega zakona, kot je obljubila lani ob prevzemu oblasti. Ker tedaj začetka veljavnosti zmedene davčne zakonodaje ni mogla več ustaviti, saj je bilo za to premalo časa, je večje spremembe pripravila konec letošnjega oktobra. Za nazaj in za naprej. Popravljanje za nazaj sicer ni praksa, vendar so davčni in finančni strokovnjaki vlade ugotovili, da je bilo med letom resnično preveč anomalij, da bi to pustili nedorečeno. V praksi ti popravki pomenijo, da ne bodo na primer obdavčeni dodatki za velike družine, kar je letos poleti razburilo javnost, bolje je za študente, za kmete pa tudi za druge. Popravki za nazaj so precejšnji. Boljše je za gospodarstvo in podjetnike, saj so odpravljeni nekateri obrazci, s katerimi niti na davčnih uradih niso vedeli kaj početi in so jih referenti preprosto odlagali v predale. Ne samo da so novosti pri obračunu davka na dodano vrednost, tudi nepotrebnega administriranja je precej manj. Popravljen je torej tisto, kar je sprejela Ropova vlada, pripravila pa danes že pozabljena državna sekretarka, ki se je nekaj časa kalila celo pri Nadi Klemenčič v Zavarovalnici Triglav. Janševa vlada je resnično prva, ki je znižala davke in teži k preprostejši in preglednejši davčni zakonodaji, ki bo začela veljati že 1. januarja 2006. Vse to pa seveda jezi nekdanjo vladajočo ekipo, zato ji meče polena pod noge, kjer koli je to mogoče. Leta 2006 bodo namreč lokalne volitve, na katerih si želi LDS vsaj delno zaceliti rane. To počne tudi tako, da poskuša izničiti dobre stvari, ki jih želi za državljane in državljanke narediti ta vlada. Priče smo številnim predlogom za referendum, s katerimi želijo nekdanji oblastniki vsaj za nekaj mesecev zadržati izvajanje »dobrih« zakonov. Zadnji poskus, ko naj bi na referendumu odločali o spremembah dohodninskega zakona, je propadel. Očitno so nekateri državni svetniki ugotovili, da bi s tem, ko bi njegov pravi namen prišel na dan, škodili predvsem sebi.

Nasilje je sladko

Pavel Ferluga

Večkrat sem se vprašal, zakaj je nasilje tako razširjeno, čeprav vsi zagotavljajo, da mu nasprotujejo.

Namesto obsodbe nasilja se poraja celo njegovo opravičevanje z raznimi argumenti. Zadnji izgrede na Hrvaškem v podporo vojnemu zločincu A. Gotovini kažejo, da je nasilje podzvestno zelo spoštovano in sprejemljivo za večino ljudi tudi v Sloveniji. Že sam odziv na te dogodke je pretiran, saj bi morali to preprosto sprejeti kot zmago pravice nad nasiljem zločincev.

Balkanska miselnost je imela bojevitost in moč za enakovredna ponosu. Pomembno je, da dokažeš svoj prav z napadom in zmago ne glede na metode. Ker smo bili Slovenci predolgo pod vplivom balkanizacije, smo se našli tudi te miselnosti. Nasilje ima velik vpliv na človeka, ker je povezano s strahom, ta pa povzroča podzvestno vsiljeno spoštovanje do nosilcev nasilnih metod vladanja. Dokaz je prav današnje vztrajanje pri prikrivanju zločincev in njihovega nasilnega vladanja z domnevnim »herojstvom«. Slovenski narod je poznal veliko nasilja (herojstva) in zato je še danes ustrahovan in podzvestno brani zločinstvo. Hrvatje branijo Gotovino, ker je pobijal Srbe, to je njihove zgodovinske sovražnike, kar je pogojno celo razumljivo. Pri nas je drugače, saj branimo tiste zločince, ki so pobijali naše ljudi. Na TV Slovenija sem videl dokumentarec, ki govori o gulaških jetnikih Stalinove strahovlade. Ko je Stalin umrl, so ti jetniki jokali za njim. Si lahko zamislite, kako globok je bil strah v teh trpečih ljudeh, da so jokali za svojim mučiteljem, namesto da bi si oddahnili ob njegovi smrti? Strah in psihološke travme, ki jih povzroča nasilje, so torej vzrok za spoštovanje nasilja. Pri nas se to dogaja še danes, po osamosvojitvi, ko svojih mrtvih in še živčih zločincev (Kardelj, Kidrič, Ribičič in drugi) ne moremo obsoditi ali jih izročili haaškemu sodišču, čeprav imamo vse njihove zločine dokumentirane. Znani so po nasilnem prevzemu oblasti in tudi po genocidu nad Slovenci celo v mirnodobnem času, da ne govorimo o 60-letnem diktatorskem režimu, ki je pral možgane povojnim generacijam.

Večina te povojne generacije še vedno zagovarja in brani nasilje diktatorske preteklosti in njegove apologete. Ali se bomo kdaj otreli teh krvavih spon in pogumno pokazati s prstom na nasilnike, ki za svoje hudodelstvo uživajo »spoštovanje«, mnogi še po smrti s spomeniki?

Kdo se boji Sartra?

Dr. Janko Kos

Stota obletnica Sartrovega rojstva nas je spomnila na to, kaj je pomenil v svojem času in kaj nam pomeni danes. Bil je mislec levice, vendar posebne vrste. V njem je od mladosti tlela jeza zoper meščanski red. Bil je pravi meščanski sin, postal pa tipičen protimeščanski intelektualce.

Njegova politična stališča so bila razpeta med levim liberalizmom in skrajno levico. Z leti so se ostrila, nazadnje je bil najbližje maoistom. Leta 1974 je obiskal zaprte nemške teroriste. V tem času je obupal nad filozofskim in literarnim početjem, verjel je samo še v "akcijo". Eksistencializem, ki ga je oznanjal, smemo razumeti kot filozofijo anarhizma. V njenem središču je bila ideja popolne, ničemur zavezane, absolutne svobode.

Njegov odmev je bil v Franciji in po svetu največji takoj po vojni, nato je polagoma upadal. V šestdesetih letih je v Franciji in po svetu nastala "nova levica", ki se je navdihovala pri Althusserju, Foucaultu, Lacanu ali Marcuseju. Sartre ji je bil ideološko neuporaben. Leta 1968 se je pridružil študentski revoluciji, vendar brez pravega odmeva. Ko bi bil leta 2005 še živ, bi se nedvomno pridružil uporabi arabskih četrti okoli Pariza. Toda uporniki bi ga spet ne priznali za svojega. Bil je nepovabljen tujec ne samo v meščanski sredi, iz katere je izšel, ampak tudi v okolju, kamor je hotel vstopiti.

Njegova usoda na Slovenskem je bila podobna. Mlada generacija okoli Besede in Revije 57 se je navdihovala ob njegovih napadih na materializem, spodbujalo jo je Sartrovo proslavljanje svobode. Nazadnje je učinkoval na krog Perspektiv s svojo teorijo "grup". Toda s tem je bilo Sartrova odmeva na Slovenskem konec. Mlajši rodovi, ki so oblikovali "novo levico" sedemdesetih let, so se rajši oprli na neomarksizem in strukturalizem. To pa jim ni bilo v preveliko pomoč. Podobno kot v Franciji ali Ameriki je tudi na Slovenskem ta levica proti letu 1990 zašla v duhovno stagnacijo in omrtvelost.

Ostaja nam Sartrova filozofska in literarna delo. Toda ne brez problemov. V literaturi je bil filozof, v filozofiji literat. Bil je podoben Voltairju in Rousseauju; in res bi ga morali imeti za zadnjega potomca francoskih razsvetljencev. Nje-

gova filozofija je bila utemeljena v ateizmu. Tega je sprejel brez prave utemeljitve – dokazov, da Boga ni, ni našel, njegova odločitev za ateizem je bila samovoljna – tako kot v znameniti Pascali "stavi". In Sartre je stavil na ateizem. V svoji neizprosni iskrenosti je priznal, da brez Boga ne more biti splošno veljavne morale. To je bila sicer logična posledica njegove temeljne misli, da ostaja človek brez Boga tudi brez "bistva", ki bi mu bilo vnaprej dano in za zmeraj določeno; zato je popolnoma svoboden. Kritiki so mu upravičeno očitali, da je človeku vendarle prisodil nekakšno metafizično "bistvo": človekovo "bistvo" je ravno v tem, da je brez "bistva". Rezultat Sartrove filozofije je bil v moralnem pogledu nihilističen, v socialnem in političnem anarhističen. Ta duh oživlja njegove romane in drame, zato ostajajo razumski in hladni, značilni za svoj čas in takratno duhovno okolje.

Ob tem je vredno priznati, da je bil in ostal največji predstavnik t. i. francoskega duha, čeprav samo njegove leve, laicistične, radikalne polovice. Francozi so dajali tokovom evropske kulture praviloma najradikalnejšo podobo – Calvin je bil radikalnejši od Lutera, Voltaire, Rousseau, Holbach in markiz de Sade so bili v primerjavi z Angleži in Nemci skrajnejši razsvetljen- ci, Lacan je do kraja radikaliziral Freuda, Foucault Bakunina in Althusser Marxa; po-

Bi se Sartre – ko bi bil še živ – odločil za islamski terorizem kot novo možnost absolutne svobode?

dobno je Sartre radikaliziral, aktualiziral, poenostavil Husserla in Heidegggra. Ta radikalnost je svoj čas rodila jakobinsko diktaturo, prvi in doslej nepreseženi totalitarizem s popolno odpravo krščanstva, giljotino in pomori kmečke populacije. Od tod je nastala revolucija v Rusiji, Španiji in tudi na Slovenskem. Toda tradicija, ki ji je pripadal Sartre, je oslabil predvsem samo Francijo. Odrinila je krščanstvo in nehote napravila prostor islamu. Bi se Sartre – ko bi bil še živ – odločil za islamski terorizem kot novo možnost absolutne svobode? **D**

Tavajoča opozicija

Aleš Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Ko pridejo jubileji, kot je prva obletnica nove vlade, navadno vsi delajo analize o tem, kako je delala in se obnašala vlada v tem letu dni, nihče pa se ne vpraša, kaj je v tem času delala opozicija. Mi smo pod drobnogled vzeli tudi njeno delo.

Lanske parlamentarne volitve, po katerih so prvič po dolгих letih, če izvezamemo Bajukovo vlado, ki je bila kratkega diha, oblast v Sloveniji znova prevzele pomladne stranke, niso bile prelomne samo za slednje, ampak tudi za stranke, ki so državo vodile pred tem. Te so se namreč po dolгих letih vladanja znašle v opoziciji, s tem pa tudi v popolnoma drugačni vlogi, kot so jo bile vajene. Prej so vodile in oblikovale politiko države, zavzemale visoka mesta na ministrstvih, v državnih službah in podobno, zdaj pa so se nenadoma znašle v vlogi nadzornikov nove vlade. Na splošno se zdi, da je imela s

prilagajanjem na opozicijsko vlogo najmanj težav SNS, ki je glede na to, da je bila vsaj formalno vsa zadnja leta v opoziciji, le prevzela vzorce obnašanja in nastopanja iz preteklih let. Nekoliko več težav je imela SD, ki je v zadnjih letih sestavljala večino slovenskih vlad, vendar še vedno manj kot LDS. Slednja namreč opozicije, če izvezamemo kratko ero Bajukove vlade, v nasprotju s SD (ki je bila po izstopu iz velike koalicije SKD, LDS in takratne ZLSD ter v času vlade LDS, SLS in DeSUS nekaj časa v opoziciji) praktično ni videla, kar se je v začetku tega mandata precej poznalo pri obnašanju njenih poslancev v parla-

mentu. Tako se je denimo strankin poslanec Anton Rop v svojih začetnih opozicijskih nastopih še vedno obnašal, kot da bi bil predsednik vlade, nastopi preostalih poslancev iz njegove stranke pa so močno spominjali na nastope iz časa, ko je bila stranka v vladi.

Težave z novo vlogo No, po letu dni opozicijske vloge se je to nekoliko spremenilo, čeprav nekateri pravijo, da se opozicijske stranke svoji novi vlogi še niso povsem privadile. Kot pravi vodja poslanske skupine NSi Alojz Sok, opozicija ni navajena biti opozicija in sploh še ni dojela, da je opozicija. Slednje se po njegovu kaže

v tem, da bi pri vsakem vprašanju še vedno rada imela zadnjo besedo in ima še vedno tako medijsko podporo, kot jo je imela, ko je bila v vladi. »Kljub močni medijski podpori so na primer izgubili referendum o RTV, zapravili veliko denarja, rezultat pa razglasili za moralno zmago, češ da so izgubili za malenkost. Edina srečna okoliščina za sedanjo opozicijo je ta, da so mediji postali po volitvah normalni. Ko je bila NSi druga največja opozicijska stranka, je novinarji niso spraševali za mnenja o predlogih vlade. Danes vedno vprašajo največji opozicijski stranki LDS in SD, radi pa pozabijo na SNS. Na drugi

strani pa od vladnih strank skoraj vedno vprašajo za mnenje le SDS in pozabijo na druge tri, razen če katera nasprotuje. Tak način delovanja medijev daje popačeno sliko parlamentarizma v naši državi in upamo, da se bo sčasoma tudi to izboljšalo,« ugotavlja Sok. Nasprotno je prepričan predsednik opozicijske SD Borut Pahor, ki pravi, da so v SD na svojo novo vlogo že navajeni, saj naj bi imeli z opozicijskimi klopmi že nekaj izkušenj, hkrati pa priznava, da bi lahko svoje delovanje že izboljšali. »Velikokrat slišim površno in napačno oceno, da se sedanja opozicija nikakor ne more privaditi na svojo novo vlogo, ker naj bi bila ducat let na oblasti. To vsaj za našo stranko ne drži. Stranko vodim zadnjih devet let in v tem času sem jo vodil več časa v opoziciji kot v koaliciji. Hočem reči, da imamo z opozicijsko vlogo izkušnje. In to dobre. Z umirjeno in konstruktivno držo smo med letoma 1997 in 2000 precej popravili svoj politični vpliv. Tako bo tudi po koncu tega mandata. Ne pravim pa, da sem z vsem, kar počnemo, zadovoljen. Marsikaj bo še mogoče izboljšati. To nas čaka v naslednjih treh letih,« pravi Pahor.

Zaposlene same s sabo Poleg že omenjenih težav, ki naj bi jih imele opozicijske stranke s prilagajanjem svoji novi vlogi, je eden večjih problemov opozicije tudi ta, da se že vse od volitev bolj kot z vlado ukvarja sama s sabo. Tako se je denimo LDS kot največja opozicijska stranka v zadnjem letu dni ukvarjala predvsem z nezadovoljstvom, ki je v stranki izbruhnulo zaradi slabega volil-

Opozicija se še ni navadila na novo vlogo.

nega izida. Prve težave v stranki so se praktično napovedale takoj po volitvah, ko so nekateri člani takratnega predsednika Antona

na koncu pripeljalo do še enega kongresa in zamenjave njenega predsednika. Čeprav je po kongresu kazalo, da se bodo razmere

Kot pravi Pahor, so razmerja med opozicijo in koalicijo normalna, po drugi strani pa ima občutek, da se politični razkol med njima pogloblja.

Ropa pozvali, naj zaradi slabega izida na volitvah odstopi s svojega položaja. Ker slednji tega ni želel storiti, se je nezadovoljstvo v stranki še stopnjevalo (pomiril ga ni niti strankin kongres konec prejšnjega leta na Bledu), kar je

v stranki z Jelkom Kacinom kot predsednikom umirile, se to ni zgodilo, saj so številne zamenjave, ki jih je v stranki opravil Kacin, povzročile novo nezadovoljstvo.

Podobne težave imajo tudi Socialni demokrati, le da v tem

primeru stranka nima težav s predsednikom, ampak ima predsednik težave s stranko. Slednje se najbolje kaže v različnih mnenjih glede političnih strank, pri čemer Borut Pahor nastopa strpno in spravljivo, del vodstva stranke pa s precej bolj radikalnimi in ostrimi stališči. Poleg tega se Pahor, ki pravi, da kot predsednik ni nikoli skrival razlik v stranki in da je pošteno, da jih vidi tudi javnost in se nauči z njimi živeti, sooča še s tem, da mu del stranke pogosto ne sledi. Slednje se je najizraziteje pokazalo ob nedavnem referendumu o RTV, ko se je Pahor izrekel proti referendumu, poslanci njegove stranke pa so kljub temu prispevali podpise zanj.

Predsednik SNS Zmago Jelinčič

Predsednik SD Borut Pahor

LDS ni konsolidiral niti Jelko Kacin.

Liberalna demokracija Slovenije se še vedno ukvarja sama s sabo.

Predsednik SD Borut Pahor ima težave s postkomunisti v stranki.

► **Zmeheno in nepovezano** Ob vsem tem se seveda postavlja vprašanje, kako notranje težave vplivajo na opozicijo in njeno delo v parlamentu in ali je opozicija sploh zmožna učinkovito nadzirati oblast. Borut Pahor na to vprašanje nima enoznačnega odgovora, pravi pa, da oblast ni nikoli dovolj nadzirana. Zdi se mu, da so razmerja med opozicijo in koalicijo normalna in da opozicija lahko učinkovito nadzi-

ra oblast, po drugi strani pa se politični razkol med njima pogloblja. »Za to oceno je mogoče še prezgodaj. Če se bo izkazala za točno, bi to lahko pomenilo, da je slovenska politika dokončno razpadla na dva pola, ki se bosta menjavala na oblasti. Nad tem nisem najbolj navdušen. Nisem prepričan, da imamo Slovenci dve popolni politični ekipi, ampak, kot je že nekdo rekel, eno in pol.« Določnejši od Pahorja je vodja poslanske skupine NSi Alojz Sok, ki pravi, da je opozicija številčno dovolj močna, da bi lahko učinkovito nadzirala oblast, vendar je po njegovo njena težava, da je vsebinsko šibka. »Opozicijski poslanci dela v parlamentu ne jemljejo zares. Tako na primer nekateri opozicijski župani, ki so hkrati poslanci, sklicujejo seje občinskih svetov v času zasedanja parlamenta in jih zato ni v državni zbor. Občutek imam, da se ukvarjajo z drugimi aktivnost-

mi in da jim je delo v državnem zboru le postranska dejavnost. S takim delom se ne da resno nadzirati vlade, neresnične trditve pa imajo kratek vek trajanja. Tako so na primer pred časom razvili tezo

in SD, so si bila nasprotujoča in so se izključevala. Tako so na primer v LDS zahtevali več za varovanje južne meje, v SD pa manj itd. Vsi pa so hoteli zmanjševati sredstva za vojsko, policijo in razvoj podeželja,

Po mnenju Alojza Soka je opozicija številčno dovolj močna, da bi lahko učinkovito nadzirala oblast, vendar je njena težava, da je vsebinsko šibka.

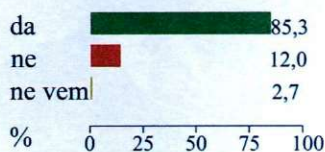
ANKETA

Kako ocenjujete delo opozicije v minulem letu?

- a) dobro
- b) srednje
- c) slabo

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna
Ali se strinjate z imenovanjem dr. Jožeta P. Damijana za ministra "za reforme"?

Glasovalo: 490

DEMOKRACIJA spletna

Ker opozicija nima pravega voditelja, se vlada z njo ne more dogovarjati.

o ogromni zadolžitvi vlade v prvem letu, kar pa se je potem z argumenti izkazalo za neresnično,« pravi Sok. Prav zaradi takšnega ravnanja opozicija deluje zmeheno in nepovezano, je prepričan Sok. »Najbolje se je to v zadnjem času pokazalo pri sprejemanju proračuna za leti 2006 in 2007. Dopolnila, ki so jih vložili v LDS

čeprav je bila odločitev za NATO in s tem odločitev za višino sredstev, ki jih moramo nameniti za vojsko, sprejeta v času, ko so imeli vlado. Sredstev za razvoj podeželja pa ni mogoče uporabljati za graditev državnih cest ali drugih projektov, kot so predlagali oboji. Tako je tudi z zahtevo LDS po ustanovitvi komisije za preiskavo prodaje državnega deleža v Mercatorju. V času, ko so se javno pogajali s SD in grozili s komisijo, je vladajoča koalicija polemiko presekala in sama zahtevala komisijo ter polje delovanja celo razširila na druge primere prodaje državnega premoženja,« pravi Sok.

Zdi se torej, da se opozicija po nekaj več kot letu dni, kolikor naj bi nadzirala oblast, še ni povsem ujela in da ima še nekaj otroških težav. Kljub temu je ta čas pomembnejše, če sklepamo po besedah naših sogovornikov, da še vedno kolikor toliko učinkovito nadzira oblast. To pa je po slovenski parlamentarni ureditvi tudi njena temeljna naloga. **D**

Čedalje bliže evru

Mitja Volčanšek, foto: Bor Slana

Sledeč ustaljeni praksi se je decembrska redna seja državnega zbora prejšnjo sredo začela s poslanskimi vprašanji premierju Janezu Janši in njegovim ministrom.

Najprej so bili na vrsti poslanci opozicije. Zmago Jelinčič (SNS) je podvomil o učinkovitosti urada za preprečevanje pranja denarja pod vodstvom Klaudija Stroliga. Janša je ob velikem številu zadev, ki jih je urad obravnaval, sicer ugotovil majhen izkupiček glede zadev, končanih s pravnomočno sodbo, vendar bo po njegovih napovedih treba bolje preučiti stanje in ugotoviti dejansko učinkovitost organa.

Miran Potrč (SD) je predsednika vlade povprašal o nizki podpori vladnim reformam, njenih vzrokih in možnosti umika uvedbe enotne davčne stopnje s seznama najnujnejših reformnih ukrepov. Premier je zavrnil trditev, da javnost reformam nasprotuje, res pa je, da so pogledi nanje različni. Pri tem je ošvrknil protivladno politiko opozicijskih strank, »ki se skri-va za civilno družbo«. Vlada po Janševu trdno stoji za reformami in jih namerava uresničiti.

Marko Pavliha (LDS) je izpostavil problem preoblikovanja Vzajemne in ga označil za poskus »goljufije stoletja«. Te napovedi je Janša ocenil kot zavajajoče, saj bo pred morebitnim preoblikovanjem zava-

rovalnice treba sprejeti sklep na skupščini zavarovalnice in pridobiti mnenje agencije za zavarovalni nadzor. Janša je zagotovil, da bo skrb vlade, da ostane Vzajemna neprofitna zavarovalnica, in če bo treba, bodo v ta namen predlagali tudi spremembo zakonodaje.

Jakoba Presečnika (SLS) so zanimali konvergenčni kriteriji za prevzem evra januarja 2007. Premier je zagotovil, da je Slovenija »praktično že izpolnila tudi najtežji kriterij«, t. j. stopnjo inflacije. Ta trend je po Janševu »tako ugoden, da je mogoče upravičeno napovedati, da bo ta pogoj izpolnjen prej kot v sredini prihodnjega leta, ko bo izdelano konvergenčno poročilo«.

Očitki Ljuba Germiča (LDS) so leteli na ministra za zdravje Andreja Bručana, ki naj bi bil sklenil pogodbo za dobavo operacijskih miz z najdražjim ponudnikom Sanolaborjem. Minister je te ugotovitve označil kot netočne, saj je ministrstvo izmed štirih ponudb dobilo dve pravilni in je lahko izbiralo le med njima, in Sanolaborjeva je bila najugodnejša; ne samo da je bila oblikovana v skladu s cenikom proizvajalca, bila je celo nekoliko nižja. Bručan je

ob tem spomnil, da postopek javnega naročila ni končan, saj teče revizijski postopek.

Obetajo se nove občine Drugi dan zasedanja so poslanci porabili za razpravo o predlogih novih občin, ki naj bi se pridružile obstoječim 193. Referendumi, ki sicer niso zavezujoči, bodo konec januarja potekali za 17 morebitnih novih občin.

Na seji, ki so jo obstruirali poslanci opozicijskih LDS in SD, se je vnela razprava, ali gre pri predlogu novih občin za ustavno pravico prebivalcev ter prispevek k decentralizaciji in razvoju, kot menijo v koalicijskih strankah, ali za neracionalen ukrep, ki bo povečal stroške državne blagajne, kot trdijo v SD in LDS.

Cveta Zalokar Oražem (LDS) je prepričana, da bo drobljenje občin še okrepilo centralizacijo, saj bodo večje občine stagnirale, hkrati pa je opozorila na neracionalnost in z njo povezane stroške ustanavljanja novih občinskih uprav. Bojan Kontič je poudaril, da gre pri skoraj vseh predlogih za izjeme, ki s tem postajajo pravilo.

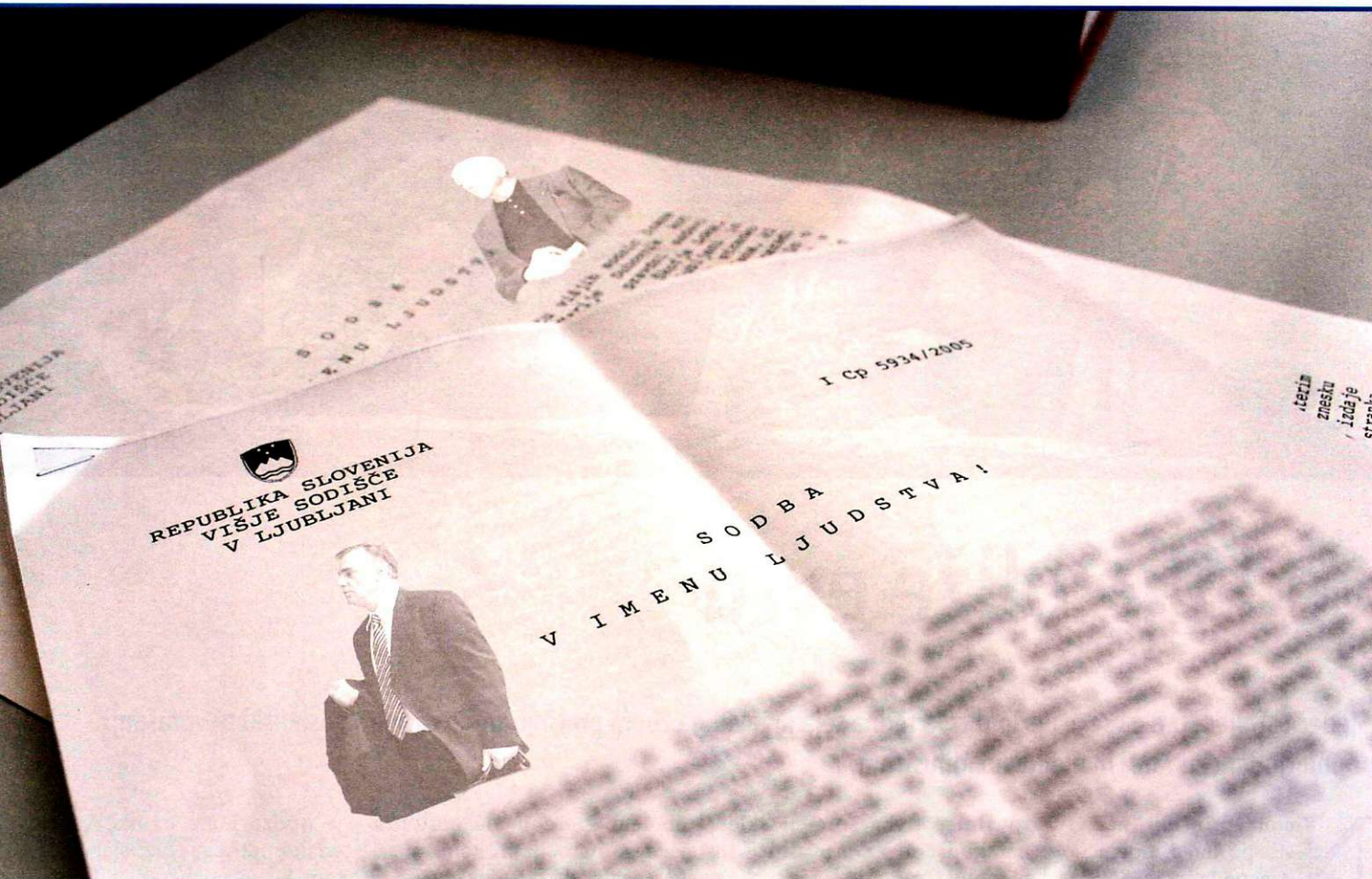
Alojz Sok (NSi) razume predloge kot popraviljanje starih krivic, Mihael Prevc (SLS) pa

je opozoril na učinke v prid enakomernega razvoja, medtem ko je po besedah Branka Mariniča (SDS) omogočanje ustanovitve novih občin v skladu z interesi prebivalcev.

Vili Trofenik (LDS) je koaliciji očital stimuliranje egoizma, Anton Anderlič (prav tako LDS) pa je opozoril na (ne)izpolnjevanje kriterija samozadostnosti, to je, da se nove občine lahko financirajo iz lastnih virov. Franc Pukšič (SDS) je prepričan, da je ljudem treba dati možnost, kajti sami »najbolje vedo, v kakšni organizirani skupini želijo živeti«.

Poslanci LDS in SD so zaradi po njihovo neustreznega vodenja predsednika parlamenta zapustili dvorano. Sprva so se jim pridružili predstavniki DeSUS, a so se kasneje vendarle udeležili glasovanja o razpisu referendumov.

Sprva je vlada ugotovila, da 14 predlogov od 33 izpolnjuje pogoje za izločitev iz obstoječih občin. Matični odbor DZ je v začetku meseca vključil še tri predloge, DZ pa je nazadnje potrdil sklep o referendumu o ustanovitvi občine Ankanan-Hrvatini, ki ga je sprejela vlada, kasneje pa ga je odbor izvzel. **D**

Demokracija je imela prav

Mitja Volčanšek, foto: Gregor Pohleven

V tožbi bratov Mirka in Franja Bandlja zoper Demokracijo zaradi objave popravka v zvezi s člankom v našem časopisu je višje sodišče dalo prav Demokraciji. Nasprotno pa je sodišče ugodilo tožbi Jožeta Bernika zoper Mladino.

Novinarji se večkrat znajdemo v precepu, ko tehtamo, kje so meje našega pisanja. Demokracija ves čas razkriva razne nečednosti slovenske politike in gospodarstva in je marsikomu že stopila na prste. To je razlog več, da smo pri svojih objavah profesionalno natančni in previdni. Kljub temu pa naši članki včasih zmotijo nekatere veljake do te mere, da nas tožijo.

Ravnali korektno V letošnji 40. številki Demokracije z dne 6. oktobra smo pod naslovom »Bratu pomagal do zaslužka« objavili ekskluzivno zgodbo o tem, kako naj bi bil nekdanji generalni sekretar vlade Mirko Bandelj, ki je bil hkrati predsednik sveta Cen-

tra vlade za informatiko (CVI), pomagal svojemu bratu Franju do sklenitve poslovnega sodelovanja z omenjenim centrom. Avtorski honorarji so bratu generalnega sekretarja navrgli več deset milijonov tolarjev, in to delno v času, ko je bil Franjo Bandelj še študent. Obstaja tudi močan sum, da je sodelovanje z omenjenim centrom izkoristil za izdelavo diplomske naloge. Kasneje je F. Bandelj začel sodelovati z vladno službo za zakonodajo in Elesom.

Članek Demokracije je pričakovano razburil tako Mirka kot Franja Bandlja. Odgovorila sta mestoma tudi žaljivo (naslov njegovega popravka se je glasil: Demokracija se je zlagala). Naša revija je njuno repliko korektno obja-

vila v rubriki poštni predal 4315, kar pa za brata Bandelj ni bilo dovolj. Sprožila sta tožbo zoper Demokracijo, v kateri sta zahtevala objavo prispevka na notranjih straneh časopisa, na istem mestu in z enako velikimi črkami, kot je bil objavljen članek dne 6. oktobra. Žaljivi naslov bi se moral pojaviti tudi na naslovnici časopisa, ustrezno bi moral biti označen in napovedan v kazalu, njegovo vsebino pa, tako sta zahtevala brata, bi morali na lastne stroške oglaševati v vseh medijih, v katerih smo oglašali »grešni« članek.

V začetku decembra je Višje sodišče v Ljubljani dalo prav Demokraciji. Že prvostopenjsko sodišče je zavrnilo zahtevo bratov Bandelj, da moramo na naslovni

strani znova objaviti Bandljevo fotografijo iz 40. številke revije in na enak način kot tedaj objaviti zahtevani zapis in podnaslov ter druge naštetе zahteve, Demokraciji pa je sprva naložilo objavo popravka pod omenjenim (žaljivim) naslovom v rubriki gospodarstvo.

Po Bandljevem mnenju bi moral sodišče prve stopnje upoštevati strukturo bralcev, saj naj bi jih večina ne prebrala kaj več kot naslovnico, slednjo pa naj bi videli razstavljeno tudi kupci drugih časopisov. Tako naj bi bil del bralcev ob objavi v poštnem predalu ostal enostransko informiran, poleg tega naj bi bilo nujno objaviti faksimile dokumentov, ki naj bi vsebovali dejstva in okoliščine, ki izpodbijajo naše pisanje.

Demokracija je nasprotno dokazala, da je bil način objave prispevka več kot primeren, saj je bil popravek, kot smo že omenili, v neokrnjeni obliki, brez sprememb, dopolnitev ali krajšanja objavljen v 42. številki 20. oktobra. Poštni predal je namreč stalna rubrika, katere namen je poleg pisem bralcev prav objava popravkov in odgovorov, kamor Bandljev prispevek tudi sodi. Glede naslova pa je običajna praksa, da popravek nosi isti naslov kot izvirni članek, saj tako bralci vedo, na kateri članek se odgovor oz. popravek nanaša. Gre torej za enakovredno mesto, ki ga za objavo zahteva zakon.

Takega mnenja je bilo tudi Ljubljansko višje sodišče, ki je ob vnovični preučitvi primera dalo prav Demokraciji tudi v edini točki, v kateri je prvostopenjski organ delno ugodil tožeči stranki. Kot je ugotovil pritožbeni organ, "ni mogoče prezreti dejstva, da rubrika 'poštni predal 4315' ni namenjena le objavi pisem bralcev, ampak tudi objavi popravkov in odgovorov oseb, katerih pravice ali interesi so bili prizadeti z objavami v časopisu. Toženčevi trditvi, da ima navedena rubrika tak namen, nadalje, da zaseda stalno programsko mesto v časopisu in da sodi med njegove najbolj brane rubrike, tožnika nista niti oporekala". Višje sodišče v svoji obrazložitvi ugotavlja, da je bil popravek objavljen na enakovrednem mestu programskega prostora. Odločilno ni niti to, da popravek ni nosil naslova. Zaradi žaljivega tona, je menilo sodišče, bi lahko na podlagi 31. člena Zakona o medijih v

Demokraciji celo zavrnilo objavo celotnega besedila popravka.

Mladina šla čez rob Da je novinarjeva in urednikova presoja pogosto »na robu«, dokazuje drug primer, ki se je prav tako razpletel v zadnjih tednih, čeprav sega nekaj let v preteklost.

Mladina se je jeseni 1997 razpisala o nekdanjem poslancu Nove

saj je celo končal v njegovih zapori, je zato zoper Mladino sprožil tožbo zaradi razžalitve.

Tudi v tem primeru je višje sodišče konec prejšnjega meseca razsodilo v nasprotju s prvostopenjskim, ki v pisanju Mladine ni spoznalo žalitev. Dejstvo je, da je bil Bernik proti koncu vojne kot civilist poslan za uradnika v propagandni oddelek kranjskega

Zaradi žaljivega tona bi lahko na podlagi zakona o medijih v našem uredništvu celo zavrnilo objavo celotnega besedila popravka.

Slovenije in tedanjem Kučanovem protikandidatu za predsednika republike Jožetu Berniku. Očitno je bilo treba zbrati tudi nepreverjeno klevetanje, da bi Bernika med predsedniško tekmo čim bolj očrnili. Mladina mu je v kar treh številkah očitala sodelovanje z zloglasnim gestapom. Bernik, ki je bil kvečjemu žrtev gestapa,

domobranskega centra, kjer se je propagandnega tečaja za en dan udeležil kot pozdravni govornik (tega Bernik ni nikoli zanimal).

Iz tega so v Mladini (in na sodišču prve stopnje) »logično« izpeljali, da je bil Bernik, če je tečaj organiziral gestapo, njegov sodelavec. Prvostopenjski organ dejstva, da so gestapovci Berni-

ka aretirali, sploh ni upošteval kot relevantnega, po drugi strani pa je omenjeno udeležbo na domobranskem tečaju štel za dovolj tehtno, da "je tožena stranka imela utemeljen razlog", da je verjela, da je bil sodelavec gestapa.

Pritožbeni organ je nasprotno ugotovil, da je na podlagi dejstev, ki jih je pridobila Mladina, in ob podatku, da so prav v Mladini kasneje zapisali, da so Bernika aretirali gestapovci, "trditi, da je bil tožnik sodelavec gestapa, da je z njim sodeloval in da je bil med gestapovci izšolan ... odločno pretirano". Take "hiperbolične trditve ... izkrivljajo resnično vrednost sporočila in z namenom senzacionalnosti sporočilu dajejo večji pomen, kot ga v resnici ima". Takšno pretiravanje pa je v tem primeru po mnenju sodišča povzročilo tudi "žalitev dobrega imena in časti" tožnika.

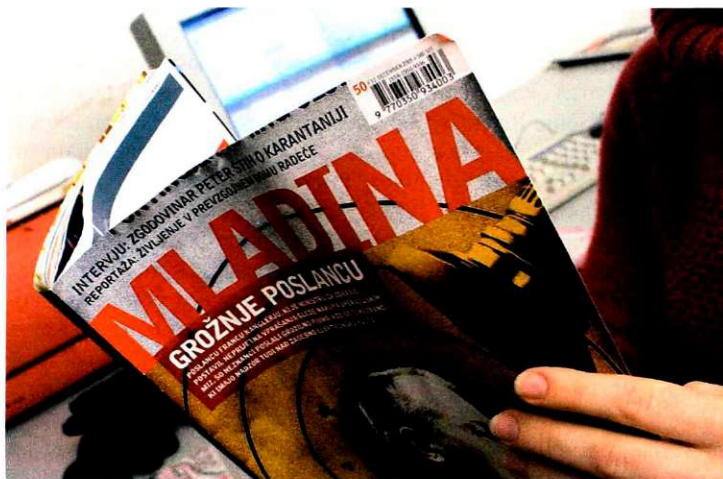
Sklepanja sodišča prve stopnje, ki je sledilo logiki v slogu »tožnik je bil domobranec – domobranci so sodelovali z gestapom – torej je bil tožnik sodelavec gestapa«, »ni

Jože Bernik

Višje sodišče v Ljubljani je v celoti zavrnilo Bandljevo pritožbo.

Mladina je Bernika neupravičeno označila za sodelavca gestapa.

Naslovnica o Mirku in Franju Bandljju

mogoče sprejeti, ker pripelje do poenostavljenih zaključkov» (to je, da so bili vsi domobranci sodelavci gestapa). Poleg tega za sodišče ni dvoma, da je Mladina kot politični tednik dobro vedela, »kaj pomeni nekoga označiti s sodelavcem gestapa«, in da je to danes skrajno žaljiv izraz, ki se uporablja le v zvezi z najhujšimi zločini. Takšne oznake za Jožeta Bernika na podlagi dejstev preprosto ne moremo uporabljati. Sodišče je tudi ugotovilo, da obstaja podlaga za nastanek odškodninske obveznosti tožeče stranke, katere višino bo treba še določiti. ▢

Pri obnovi Posočja se je veliko denarja »izgubilo«.

Kopač in Tavzes zapravljala denar

Vida Kocjan

Za popotresno obnovo Posočja je država doslej namenila 21 milijard tolarjev. Za sanacijo plazov letno nameni še dodatnih 400 milijonov tolarjev. S tem denarjem prejšnja ekipa na ministrstvu za okolje in prostor ni ravnala kot dober gospodar.

Po nepotrebnem so izplačevali denar za projekte, ki bi jih morali narediti državni uslužbenci, naročali pa so tudi projekte za objekte, ki jih nikoli ne bo. Oškodovanja so zelo velika.

Pretekli teden smo zapisali, da so domnevne finančne nepravilnosti pri popotresni obnovi v Zgornjem Posočju raziskovali tudi novogoriški kriminalisti ter v letu 2001 in 2002 kazensko ovadili tri osebe zaradi suma storitve kaznivega dejanja po več členih kazenskega zakonika, in sicer zaradi zlorabe položaja ali pravice, zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic, ponareditve ali uničenja poslovnih listin in nevestnega dela v službi. Ugotovili smo tudi, da so preiskovali sume domnevnih fi-

nančnih nepravilnosti pri sanaciji posledic plazu v Logu pod Mangartom. Dean Božnik iz Policijske uprave (PU) Nova Gorica nam je sporočil, da je sektor kriminalistične policije po preiskavi domnevnih finančnih nepravilnosti v zvezi s sanacijo posledic plazu v Logu pod Mangartom v letu 2003 na Okrožno državno tožilstvo v Novi Gorici podal kazenski ovadbi zaradi suma storitve kaznivega dejanja poslovne goljufije in ponareditve ali uničenja poslovnih listin. Vsebina kazenskih ovadb se nanaša na ugotovljene nepravilnosti v zvezi s čiščenjem ceste na Mangart in urejanjem tamkajšnjih vodotokov. Kako potekajo kazenski postopki, smo poskušali preveriti tudi na Okrožnem dr-

žavnem tožilstvu v Novi Gorici in na novogoriškem okrožnem sodišču, vendar do zaključka redakcije odgovorov nismo prejeli. Po naših podatkih naj bi bili kriminalisti obiskali tudi nekatere zaposlene na ministrstvu za okolje in prostor, med drugim Sonjo Beseničar Ahčan in Radovana Tavzesa. Ko smo o tem povprašali Tavzesa osebno, smo prejeli odgovor službe za stike z javnostjo na ministrstvu za okolje in prostor (MOP), v katerem to zanikajo. Zapisali so, da s strani preiskovalnih organov nimajo informacij o odkritju domnevnih nepravilnosti pri posameznih izvajalcih ukrepov. Pri nadaljnjem preverjanju smo ugotovili, da odgovor s strani službe za stike z javnostjo na MOP ni točen. Glede na

to, da so se predstavniki v tej službi v zadnjem letu zamenjali, jim tega niti ne moremo zameriti, saj uradni zapisi pri tovrstnih kriminalističnih preiskavah običajno ne obstajajo. Po naših virih iz MOP so kriminalisti obiskali tako Beseničarjevo kot Tavzesa, preiskovali pa so sume kaznivih dejanj pri interventnih delih na vodotokih v sklopu odprave posledic plazu v Logu pod Mangartom, in sicer pri ureditvi sotočja Predelice in Mangartskega potoka, oblikovanju začasne struge Predelice in sotočja s Koritnico, ureditve strug Predelice in Koritnice od Gorenjega Loga do Možnice, Koritnice od novega mostu do P 12 ter pri oblikovanju začasne struge Predelice. Kriminalisti so bili tudi

Janez Kopač in Radovan Tavzes sta poslovala precej po svoje.

pri VGP Soča, v nadzornih organih družbe DDC in pri domačinih v Logu pod Mangartom. MOP pa, kot zatrjujejo, nima informacij s strani preiskovalnih organov o odkritju nepravilnosti pri posameznih izvajalcih ukrepov.

MOP odgovarja Kot pravijo domačini v Posočju, je MOP v preteklih letih veliko denarja namenil za raziskave, študije in podobno. Ker naj bi bil po mnenju strokovnjakov za to porabil preveč denarja, smo o tem povprašali Tavzesa. Dobili smo odgovor, da je »na po-

splošno trditev, ki ne argumentira, zakaj je bilo porabljenega preveč denarja, in ne navaja mnenja strokovnjakov, težko odgovoriti«, da pa je glede na razsežnost plazu in drobirskega toka ter obsežnost poškodb, ki jih je le-ta povzročil v dolini, ukrepov za zagotavljanje varnosti prebivalcev in premoženja ni mogoče načrtovati brez ustreznih raziskav in študij. Navedli so številne postopke, ki naj bi jih bilo ministrstvo izvedlo v preteklih letih.

Zaprta krog izbrancev Ko smo trditve MOP preverjali, smo ugo-

tovili, da je šlo v bistvu za finančni interes zaprtega kroga ljudi, ki je odločal o strokovnih in finančnih zadevah, hkrati pa ti ljudje s skrivanjem za "neobstoječimi 5-letnimi interventnimi razmerami" niso prevzeli nobene odgovornosti za izvedene ukrepe in njihovo uspešnost. Ta zaprti krog so sestavljali strokovni odbor, Radovan Tavzes, Sonja Beseničar in nekaj ljudi iz družbe DDC, ki so vodili inženiring. Pri razpravi o stroških študij in projektov je vprašljiv obseg potrebne dokumentacije, vrstni red izdelave in realna vrednost. Naši sogovorniki zatrjujejo, da izdelava študij in projektov ni bila izvedena v pravilnem vrstnem redu. Na podlagi najnужnejših raziskav bi bilo treba narediti idejni projekt sanacije plazu z etapnimi izvedbami sanacije in ga v širši strokovni razpravi tudi revidirati. Šele po tem bi lahko izdelali načrte za posamezne ukrepe oziroma objekte. Žal je do strokovne razprave prišlo šele ob razgrnitvi osnutka lokacijskega načrta v novembra 2003 (razgrnitev mora biti po zakonu javna, rok za pripombe pa so ob tako zahtevnem posegu skrajšali na 15 dni).

Nesmotrni projekti V odgovo-

kumentacije za dve težnostni pregradi za podporo plazu, pregrado pri Meleh in pod Počivalnikom, vredni 30,583.000 tolarjev, izdelavo projektne dokumentacije za 2 pregradi - razbijača murastega toka na Predelici in na Mangartskem potoku. Pri generalni rešitvi pa se je izkazalo, da je pregrada na Mangartskem potoku nepotrebna. Vrednost tega nepotrebne projekta je bila 15,423. 217 tolarjev. Za omenjene objekte so bile narejene tudi natančne geološke raziskave s sondažnimi vrtanji (14 vrtin) v vrednosti 68,750.492 tolarjev.

Nepotrebno trošenje Skupna vrednost raziskav in projektov samo za 3 objekte, ki so bili strokovno nepotrebni in jih ni v lokacijskem načrtu, je torej kar 114,756.709 tolarjev. Nepotrebni projekti so bili narejeni zelo hitro, to je med januarjem in junijem 2001, in predstavljajo 13,6 odstotka vseh del v tem obdobju (vrednost vseh del je bila 842,069.651 tolarjev). Po naših podatkih je MOP tudi pozneje naročil in plačal nepotrebno dokumentacijo in študije, vendar bi za natančnejšo analizo potrebovali več podatkov. Letna poročila, ki so bila objavljene

Primer nepotrebnega zapravljanja denarja

STROKOVNI ODBOR, INŽENIRING - STROŠKI MED JANUARJEM IN JUNIJEM 2001

Dela	Vrednost
Stroški zunanjih sodelavcev strokovnega odbora	11 milijonov tolarjev
Stroški strokovnega odbora	15 milijonov tolarjev
Stroški sejnin	8 milijonov tolarjev
Stroški inženiringa	33 milijonov tolarjev
Materialni stroški strokovnega odbora	5 milijonov tolarjev
Skupaj:	72 milijonov tolarjev

Gre za strokovna dela, ki bi jih praviloma lahko opravili strokovnjaki ministrstva oziroma bi jih morale izvesti javne službe. Namesto tega je ministrstvo za to samo v prvem polletju leta 2001 plačalo 72 milijonov tolarjev oziroma kar 8,5 odstotka vseh porabljenih sredstev. Če bi omenjena dela obračunavali po ceniku, ki ga je določila vlada za strokovna opravila v okviru javne vodnogospodarske službe, ne pa po "tržno dogovorjenih cenah", bi bilo za ta denar treba opraviti približno 16.700 delovnih ur. Vprašanje je tudi, kaj je 6 mesecev v polnem delovnem času za normalizacijo življenja v Logu pod Mangartom delalo 15 strokovnjakov in kaj so ves ta čas delali zaposleni v sektorju za trajne sanacije na Agenciji RS za okolje. V prvi polovici leta 2001 ni bilo niti suše niti kakšne druge naravne nesreče, da bi se preusmerili v ta dela. Poleg tega je bilo v tem času članom strokovnega odbora za vsak terenski dan plačano po 60.000 tolarjev, vsaka sejnina je stala 25.000 tolarjev. V povprečju je član strokovnega odbora tako dodatno vsak mesec v 6-mesečnem obdobju dobil 425.900 tolarjev, to je dodatno 2-kratno povprečno mesečno plačo v Republiki Sloveniji.

Sonja Beseničar Ahčan je predsednica komisije za sanacije in podsekretarka na MOP - ARSO, sektor sanacij in drugih nesreč. Po naših podatkih so jo v zvezi s plazom v Logu pod Mangartom obiskali tudi kriminalisti, čeprav sama to zanika.

ru MOP je bilo tudi navedeno, da sta bili šele v fazi priprave lokacijskega načrta preučeni dve varianti ukrepov z namenom določitve optimalne rešitve. V sklopu sanacije plazu v Logu pod Mangartom so prej izdelali idejne projekte in izvedli detajlne geološke in geomehanske raziskave za objekte, ki jih lokacijski načrt ne predvideva. Tako je v Poročevalcu DZ štev. 66 z dne 31. julija 2001 navedeno, da so do konca junija 2001 izdelali idejne projekte za objekte, ki jih nikoli ne bo. Gre za izdelavo projektne do-

na v poročevalcih državnega zbora, so bila manj podrobna in so obsegala bolj sklope del.

Kvazijavna naročila Na podlagi vsega tega lahko ocenimo, da je bila obnova Posočja v celoti strokovno in finančno precej dvomljiva. Ko smo za mnenje o tem vprašali Radovana Tavzesa, nam je odgovoril, da je z opravljenimi deli in z deli v izvajanju zagotovljena bistveno večja stopnja varnosti prebivalstva, dela pa so seveda strokovno in finančno ►

► dobro opravljena. V podkrepitve te trditve je navedel več dejstev, vendar vseh ne moremo objaviti. Seveda pa smo jih preverili pri ustreznih strokovnjakih in v nekaterih listinah. Ugotovili smo, naj bi izvajanje ukrepov, operativno koordinacijo in administrativno-tehnična opravila po zakonu zagotavljala državna komisija za sanacije (DKS). Strokovno delovno telo komisije naj bi bil strokovni odbor, ki naj bi uskladal predložene tehnične rešitve. Zakon je bil zasnovan tako, da bi posamezni resorji (za promet, vode, urbanizem, energetiko) naložene ukrepe čim hitreje izvedli tako, kot je zakonsko opredeljeno (obvezne gospodarske javne službe, javna naročila). Tako so ravnali le pri zagotovitvi nujnih prometnih in energetskih povezav, pri ukrepih na vodah ter pri raziskavah in projektiranju pa so mimo veljavnih predpisov uvedli način "kvazijavnih naročil".

Določali, ne presojali Minister Janez Kopač je imenoval strokovni odbor z nalogo, da vsebinsko, vrednostno in časovno uskladi ukrepe, izdela programsko usmeritev oziroma

Obnova Posočja bi morala biti preglednejša, dela bolj izvedena, izvajalce pa bi morali izbirati, kot določa zakon.

podatkih je imela zakonsko pokritje samo prva naloga strokovnega odbora, vse druge ne. Tako je strokovni odbor določal (ne pa tudi presojal), kaj se bo delalo, določal je potencialne izvajalce in pripravljali podlage za oddajo javnih naročil. Združeval je po veljavni za-

pisal, da je Inženir (inženiring in nadzor) pripravljati razpise v skladu z zakonom o javnih naročilih. Ta trditev je očitno zavajajoča, saj je investitor izbral izvajalce del skladno s 3. točko 2. člena Zakona o javnih naročilih, ki pravi, da se zakon ne uporablja za naročila za zago-

dela in bi jih morali oddajati po zakonu o javnih naročilih. Zanimivo bi bilo tudi ugotoviti, kakšne so povezave med izvajalci del, zunanjimi sodelavci strokovnega odbora in člani strokovnega odbora. Dodajmo, da si je strokovni odbor poimensko izbral svoje zunanje sodelavce.

V povprečju je vsak član strokovnega odbora vsak mesec v 6-mesečnem obdobju dobil 425.900 tolarjev, torej dodatno 2-kratno povprečno mesečno plačo v Republiki Sloveniji.

idejne zasnove ukrepov, pripravi pregled izvajalcev posameznih ukrepov in podlage za oddajo javnega naročila. Po naših

konodaji nezdružljive funkcije. Investitor (MOP) oziroma v njegovem imenu DKS je v poročevalcu državnega zbora za-

tovitev osnovnih pogojev za življenje ob naravni nesreči skladno s predpisi o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami. Zato je državna revizijska komisija v sproženem revizijskem postopku za javna naročila ugotovila, da je nepristojna, saj ne gre za javna naročila.

Zakon španska vas Tudi pri oddaji del za raziskave in izdelavo tehnične in projektne dokumentacije, kar niso interventna dela, prejšnje vodstvo MOP ni upoštevalo zakona o javnih naročilih. Tako obstaja velika verjetnost, da so bile cene raziskav in projektov lahko dogovorjene in posledično previsoke. Projekti in raziskave po veljavni zakonodaji niso interventna

Zakon tega ni predvideval. Ali je nekdo želel plačati storitve mimo uveljavljenih pravil javnega naročanja? Izjeme so mogoče, če je nekdo za določeno delo edini usposobljen v Sloveniji, za kar pa je treba pridobiti ustrezna dokazila. Ker je strokovni odbor potreboval zunanje sodelavce, je očitno, da ministerva (Kopačeva) izbira članov strokovnega odbora ni bila ustrezna. Nerazumljivo je tudi, zakaj je minister Kopač s svojo ekipo (Tavzes, Beseničarjeva) dovolil, da so bila nekatera dela oddana zunanjim sodelavcem strokovnega odbora. Postavlja se vprašanje, ali ni zaupal svojim strokovnjakom na Hidrometeorološkem zavodu Slovenije oziroma Agenciji RS za okolje. **D**

Nekatere nepravilnosti se nadaljujejo; jih bo Janez Podobnik ustavil?

Jabolko ustavilo tehnološke delnice

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba, d. d.

Ameriška centralna banka znova zvišala ključno obrestno mero. V našem portfelju smo prodali delnice Norilsk Nickel in Diamond offshore, kupili pa delnice Pfizerja in Safeneta.

PORTFELIJ 10 DELNIC NA DAN 16. 12. 2005

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 16.12.2005	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 Software AG	Nemčija	TecDax	EUR	109	38.2	42.08	10.16	1,098,290
3 Continental	Nemčija	DAX 30	EUR	61	67.75	74.08	9.34	1,082,046
4 Andritz	Avstrija	ATX	EUR	50	83.01	90	8.42	1,077,525
5 Leoni	Nemčija	MDAX	EUR	159	26.2	26.13	-0.27	994,836
6 BASF	Nemčija	DAX 30	EUR	70	59.02	64.44	9.18	1,080,111
7 ETF Japonska	Amerika	ASQ	USD	411	12.26	13.1	6.85	1,072,782
8 Allianz	Nemčija	DAX30	EUR	35	119.2	127.2	6.71	1,066,031
9 Pif BIG	BIH	BIFX	BAM	811	10.06	9.82	-2.39	993,934
10 Safenet	Amerika	NYQ	USD	170	33.65	33.65	0.00	1,139,810
11 Pfizer	Amerika	NYQ	USD	251	22.79	22.79	0.00	1,139,768

Denar v SIT 8,298 • Skupaj 10,753,430

Vrednost portfelja 04.11.2005 → 10,023,326 • Vrednost portfelja 16.12.2005 → 10,753,430 • Donosnost portfelja v odstotkih → 7.28 • Donos portfelja v SIT → 730,104
EUR → 239.45 • USD → 199.25

Pretekli teden so svetovni borzni indeksi končali pozitivno. Ameriški borzni indeks Dow Jones je na tedenski ravni pridobil malo manj kot 1 odstotek vrednosti, medtem ko je Nasdaq na tedenski ravni končal malce pod nivojem prejšnjega tedna.

Dogodki, ki spremljajo borzno dogajanje, so dokaj pozitivni. Ameriška centralna banka je v torek po pričakovanju zvišala temeljno obrestno mero za 25 bazičnih točk, kar pomeni, da ta sedaj znaša 4,25 odstotka. Bistveno pri dvigu je bilo spremno besedilo, v katerem je bilo nakazano, da se bo temeljna obrestna mera še dvigovala, vendar pa se dvigovanje približuje koncu. Na rast delnic so pozitivno vplivali tudi makroekonomski podatki; najpomembnejša objava preteklega tedna je bila objava indeksa maloprodajnih cen, ki je padel za 0,6 odstotka, kar je eden največjih mesečnih padcev v zgodovini.

Nasdaq lahko zaslugo za padec vrednosti na 2.252,48 točke pripiše podjetju Apple Computers. Analitiki so namreč podjetju znižali rating, kar je povzročilo razprodajo tehnoloških delnic.

Nikkei 225 je ta teden padel z vrednosti 15.404,05 konec prejšnjega petka na 15.173,07. Razlogov je več, na primer padec ameriškega dolarja, kar negativno vpliva na japonske izvoznike, in unovčevanje dobičkov. Za en ameriški dolar je bilo treba odšteti 115,69 jena.

Rekordne delnice Evropske delnice znova podirajo rekorde. Tako je indeks evropskih blue chipov Dow Jones Stox 50 zrasel na 3556,76 točke. Razlog za rast evropskih delnic so poleg konca leta tudi makroekonomski podatki. Nemško poslovno zaupanje se je v preteklem tednu okrepilo bolj, kot so pričakovali analitiki, saj je doseglo najvišjo vrednost zadnjih petih let. Nemški indeks DAX je zrasel na 5.353 točk, kar se nam je po letošnjih nemških volitvah zdelo skoraj nemogoče.

Po objavah o ameriškem rekordnem primanjkljaju je padla vrednost ameriškega dolarja. Razmerje evro/dolar je bilo v petek 1,2012.

Na ljubljanski borzi je slovenski borzni indeks SBI 20 končal teden pri vrednosti 4.596,51. Glede na to,

da ni pomembnejših pozitivnih objav in da je promet dokaj majhen, do konca leta verjetno ni mogoče pričakovati bistvenih premikov.

Portfelj, ki ga spremljamo, je ta teden padel za dobre 0,4 odstotne točke. Njegov donos od nakupa tako znaša 730,104 tolarja ali 7,28 odstotka. Levji delež pri padcu ima vrednost dolarja, saj ga ta teden vrednotimo po 199,25 tolarja.

V našem portfelju smo prodali Norilsk Nickel po 85,50 USD za delnico. Za prejeto kupnino smo kupili 251 lotov Pfizerja, pri na-

kupu nam je ostalo še 1.635 tolarjev. Omenjeno podjetje je zvišalo dividendo z 19 centov na 24 na delnico; podjetje naj bi še nadaljevalo z odkupom lastnih delnic, Američani pa bodo lahko na račun zdravstvenega zavarovanja še eno leto uporabljali tabletko viagra. Glede na to, da je bil Diamond offshore spekulativni nakup, smo se odločili, da ga zaradi toplejšega vremena prodamo in ustvarimo dobiček v višini 2,45 odstotka. Za ta denar kupujemo delnico Safenet inc.

Pridružite se modrim

Z vplačevanjem premij prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, si lahko že **letos znižate svojo dohodninsko osnovo.**

Tako si poleg varnejše finančne prihodnosti, zagotovite višjo davčno olajšavo že zdaj.

Za dodatne informacije pokličite brezplačno številko 080 2345

KAPITALSKA DRUŽBA

Postopne izboljšave proračunov

Denis Vengust

Poslanci državnega zbora so potrdili državna proračuna za leti 2006 in 2007 ter druge proračunske dokumente. Izboljševanje strukture državne porabe je zaradi zacementiranega stanja vse prej kot lahka naloga.

V proračunu za leto 2006 je predvidenih 1756,7 milijarde tolarjev prihodkov in 1858,1 milijarde tolarjev odhodkov. Proračunski primanjkljaj naj bi tako posledično prihodnje leto znašal 101,4 milijarde tolarjev, kar je 1,4 odstotka bruto domačega proizvoda (BDP). V letu 2007 so načrtovani proračunski prihodki v višini 1861,2 milijarde tolarjev in odhodki v višini 1954,3 milijarde tolarjev. Proračunski primanjkljaj naj bi se tako čez dve leti znižal na 93,1 milijarde tolarjev oz. 1,2 odstotka BDP. Resnici na ljubo so tudi prejšnje vlade napovedi o znižanju primanjkljaja vedno prelagnile, do realizacije pa potem ni nikoli prišlo. Obstaja bojazen, da bo tako tudi tokrat, še toliko bolj zaradi številnih neznank, ki jih omenja tudi sama vlada.

Neznanki: EU in reforme Ob začetku proračunske seje je finančni minister Andrej Bajuk poudaril, da je proračun za leto 2006 resnič-

no razvojno obarvan, medtem ko je v predlogu proračuna za leto 2007 veliko neznank. Slednje obstajajo predvsem pri višini sredstev, ki jih bomo prejeli iz EU. Zato bo vlada tudi po lastnih zagotovilih prihodnje leto pripravila popravek proračuna za leto 2007. Vanj bo vključila tudi finančne učinke načrtovanih reform za povečanje konkurenčnosti gospodarstva. Za delovanje novoustanovljene službe vlade za usklajevanje in spremljanje izvajanja strategije razvoja Slovenije, ki jo bo vodil Jože P. Damijan, je državni zbor zagotovil 188,9 milijona tolarjev v letu 2006 in 162,6 milijona tolarjev v letu 2007. Sredstva so vzeli s proračunskih postavk ministrstva za finance, preostala potrebna sredstva za delovanje nove vladne službe pa se bodo zagotovila z medletnimi preračunskimi uporabniki.

Nerealni predlogi opozicije Opozicija je v postopku sprejemanja

proračunov vložila številna dopolnila, od katerih jih je bila velika večina zavrnjena. Opozicijska dopolnila so bila verjetno namenjena predvsem samouveljavljanju predlagateljev in nagajanju vladi (to je pač naloga vsake opozicije). Večina dopolnil je bila namreč realno finančno gledano neuresničljiva, četudi so bila videti dobronamerna in privlač-

Finančni minister Andrej Bajuk

na za oči in ušesa volilcev (na primer naložbe v nove ceste, programe zaposlovanja ipd.). Denarja namreč ni neomejena količina in ga tudi nikoli ne bo dovolj za vse želje in potrebe. Marsikateremu volivcu so se verjetno zdeli tehtni tudi opozicijski očitki v čezmernem vlaganju denarja v vojsko in policijo. Vendar je dejstvo, da so policiji dodatna sredstva nujno potrebna zaradi vzpostavljanja schengenske meje s Hrvaško. Vojski pa je že sama vlada odmerila najnižja mogoča sredstva po zahtevah zveze Nato.

Na poti sprememb Državni zbor je sprejel tudi zakon o izvrševanju proračuna v letih 2006 in 2007, ki je podlaga za tekoče in nemoteno izvrševanje obeh sprejetih proračunov. Finančni minister Andrej Bajuk je med novostmi tokratnega zakona izpostavil zmanjšanje števila namenskih prihodkov za financiranje točno določenih odhodkov oz. izdatkov. Slednje je vsekakor pozitivno, saj zmanjšuje ve-

liko »zacementiranost« strukture državne porabe (velika večina proračunskih odhodkov je vnaprej določena z zakoni in jih ni mogoče preusmerjati v pomembnejše namene). Bajuk je poudaril tudi pooblastilo vladi, da med letom odpre nove proračunske postavke, ter možnost prerazporeditev neporabljenih sredstev strukturne in kohezijske politike k tistemu uporabniku, ki bi ta sredstva lahko hitreje porabil. To je zelo pozitivno z vidika čim večje učinkovitosti pri črpanju evropskega denarja, ki je v preteklosti zelo šepala, v zadnjem času pa se naglo izboljšuje. Vlada v zakonu ohranja varovalko, imenovano avtomatični fiskalni stabilizator, ki določa, da se lahko država v primeru drugačnih (slabših) makroekonomskih gibanj od pričakovanih dodatno zadolži do višine 15 milijard tolarjev.

Bajuk je ocenil, da so možnosti finančnih prerazporeditev, ki jih vladi daje zakon o izvrševanju proračuna, prevelike. Vendar je to posledica stanja, prevzete od prejšnjih vlad. Zato je Bajukova napoved, da bodo ob pripra-

vi rebalansa proračuna za leto 2007 predlagali ostrejšo omejitve glede pretakanja proračunskega denarja znotraj vlade, vsekakor kvaliteten premik. V svežnju proračunskih dokumentov je bil sprejet tudi odlok o programu prodaje državne premoženja v prihodnjih dveh letih. Država namerava do konca leta 2007 prodati kapitalske naložbe, katerih skupna knjigovodska vrednost znaša 187 milijard tolarjev. Med privatizacijami so med drugim predvidene prodaje državnih deležev v Telekomu, Slovenski industriji jekla, Nafti Lendava, Dravskih elektrarnah, Peku in Industriji usnja Vrhnika.

Struktura porabe države in način rabe državnega denarja se torej postopoma izboljšujeta. Spremembe sicer niso tako hitre, kot so nekateri upali in pričakovali. Vendar to glede na prevzeto dediščino prejšnjih vlad niti ni mogoče. Poleg tega je treba upoštevati, da tudi v okviru sedanjih vlade nekateri ministri in proračunski uporabniki interese svojih resorjev postavljajo pred vse druge. Temu se verjetno ni mogoče izogniti v nobeni vladi na svetu. **D**

Vsem bralkam in bralcem tednika Demokracija želim prijetno praznovanje 26. decembra, dneva samostojnosti, vesele božične praznike ter srečno, zdravo in uspešno novo leto 2006.

Poslanka SDS v Evropskem parlamentu

Dr. Romana Jordan Cizelj

dr. ROMANA JORDAN CIZELJ

Poslanka v Evropskem Parlamentu

POSLANSKA PISARNA:

Ljubljanska cesta 67
SI-1230 DOMŽALE
TEL: +386 (0)1 724 45 86
www.rjordancizelj.si

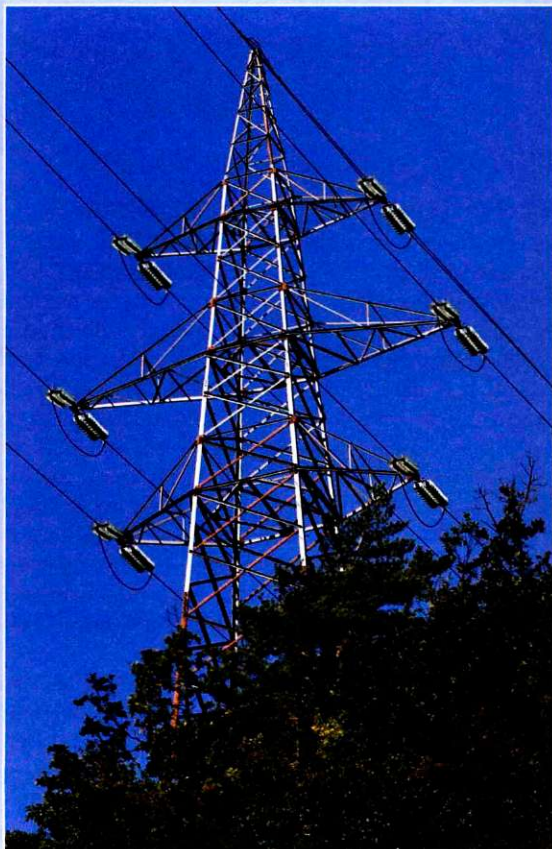
URADNE URE:

PONEDELJEK 8.00-12.00, 13.00-15.00
SREDA 8.00-12.00, 13.00-18.00
PETEK 8.00-12.00

Vabljeni!

ELEKTRO-SLOVENIJA, d.o.o.
www.eles.si

Elektro-Slovenija je prenosno podjetje v stoddstotni državni lasti, ki s svojim prenosnim omrežjem na 400, 220 in 110 kV napetostnem nivoju povezuje proizvajalce in odjemalce električne energije. Kot sistemski operater slovenskega elektroenergetskega omrežja je odgovorno za obratovanje, vzdrževanje in razvoj nacionalnega prenosnega omrežja, zagotavljanje varnosti oskrbe z električno energijo, opravljanje sistemskih storitev ter usklajeno delovanje s sosednjimi omrežji, povezanimi v interkonekcijo UCTE.

Hkrati Eles v sodelovanju s hčerinskimi družbami opravlja tudi nekatere druge poslovne funkcije, med katerimi gre še posebej poudariti organiziranje trga, upravljanje slovenskega deleža nuklearne elektrarne Krško in uresničevanje izobraževalnih programov.

Krpaču met ni uspel

Vida Kocjan, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Če bi državni svetniki sprejeli predlog za zakonodajni referendum, državljani ne bi mogli uveljavljati nekaterih ugodnosti pri dohodnini za leto 2005, zaradi katerih jim bo država vrnila med letom preveč plačano dohodnino.

Politiki iz vrst LDS in nekdanje ZLSD so si prizadevali za to, da bi državljani za leto 2005 plačali več davkov, kot je določila zdajšnja vlada.

Zakon o dohodnini Vlada je konec oktobra sprejela spremembe zakona o dohodnini, poslanci pa so jih nato po hitrem postopku konec novembra potrdili. Nekatere spremembe bi veljale že pri odmeri dohodnine za leto 2005. To velja posebno za določila, po katerih bodo nekateri prihodki oproščeni plačila dohodninskega davka. To pomeni, da letos te spremembe še niso vplivale na izračun plačanih akontacij dohodnine (kar plačujemo med letom), nove davčne osnove pa bodo veljale pri letnem obračunu dohodnine, ki ga moramo vsi državljani

in državljanke oddati do 31. marca 2006. Napovedane spremembe bodo tako v nekaterih pomembnih primerih znižale davčno osnovo za leto 2005, kar pomeni, da bodo posamezniki, če se seveda ne bo še kaj zapletlo, po končnem obračunu dobili nazaj precej preveč plačane akontacije dohodnine za leto 2005.

Posamezniki proti narodu S tem ko je državni svet sprejel veto na v državnem zboru sprejete spremembe t. i. dohodninskega zakona, je prvič odložil veljavnost zakona. Poslanci so morali o predlogu znova odločiti in 8. decembra letos je 50 poslancev znova glasovalo za spremembe zakona. Proti jih je bilo 29 (izrazito proti so bili poslanci LDS in SD). S tem bi zakon o spremem-

bah dohodnine začel veljati, če ne bi državni svet postavil nove zahteve. Ko se je izkazalo, da bodo spremembe dohodninskega zakona začele veljati, je Rado Krpač državnemu svetu, ki ga sestavlja

Državni svetnik Rado Krpač

30 svetnikov, predlagal sprejetje zahteve za razpis naknadnega zakonodajnega referenduma. S svojo zahtevo se je oprl le na dva od številnih drugih predlogov novega zakona, v resnici pa je s tem želel le onemogočiti začetek veljavnosti celotnega zakona. Pri tem je svetnikom razlagal, da novi zakon o dohodnini ne more biti sprejet, ker so v njem rešitve, ki bodo povečale neenakost in socialno razslojenost v Sloveniji.

Krpačevo poslanstvo Krpač je predlagal, naj se na referendumu vpraša, ali se državljani strinjajo, da se uveljavi obdavčitev obresti na depozite na varčevalnih računih, hkrati pa se uveljavi 50-odstotna oprostitve plačila davka na obresti od obveznic iz denacio-

Vlada bo zmanjšala davke državljanov.

Svetniki niso vsi v službi nekdanje politične elite.

nalizacije. Četudi bi bili ti dve zakonski določili neprimerni, nima nihče pravice, da onemogoči uveljavitev tistih določil sprememb dohodninskega zakona, ki bi številnim državljanom znižale davčno osnovo za leto 2005, zaradi česar bi plačali manj dohodnine ali bi dobili nazaj vrnjene zneske preveč vplačanih akontacij med letom 2005. Svetniki Krpačevega predloga na izredni seji niso sprejeli. S 17 glasovi proti so ga zavrnil. Za referendum je glasovalo le 10 svetnikov, z ministrom Bajkom pa so se dogovorili, da bodo popravili tisto v zakonu, kar naj bi bilo sporno.

Kdo je Rado Krpač? Krpač je član LDS, nekdanji župan občine Dravograd, član sveta stranke, občinski svetnik in državni svetnik, ki zastopa Interesno skupino lokalnih interesov. Rojen je bil leta 1953 v Slovenj Gradcu, po poklicu je diplomirani inženir gozdarstva, zaposlen je bil na Gozdnem gospodarstvu v Slovenj Gradcu (takratna Lesna) v temeljni organizaciji kooperantov gozdarstva v Dravogradu, kjer je bil referent za gojenje gozdov in

izkoriščanje lesa. Pozneje je bil pomočnik direktorja. Konec leta 1994 je bil izvoljen za župana občine Dravograd, dve leti je to funkcijo župana opravljal poklicno. Pozneje mu županstvo ni bilo več podeljeno, ta čas pa je zaposlen v družbi Gradir, d. o. o., iz Slovenskih Konjic, katere lastnik in direktor je javnosti znani bogataš Franc Riemer. V svoji predstavitvi na spletni strani LDS Krpač navaja, da je predsednik nadzornega sveta GGF Slovenj Gradec, vendar v uradnih bazah podatkov GGF v Slovenj Gradcu ne obstaja.

Povezave z Zakeršnikom Sprimkom Krpač se Slovenci ne srečujemo prvič. Krpač je namreč dekliski priimek Štefke Kučan, žene nekdanjega predsednika Milana Kučana. Poleg tega je Pavla Krpač, žena svetnika Rada Krpača, v začetku septembra 2003 postala direktorica prevoznike družbe Eurocity, ki je bila v lasti Janka Zakeršnika (zdaj je uradno lastnica nemška družba MM LOGITREND GMBH KARLSRUHE 76227 HUBSTR.), ki je direktorsko mesto po desetih letih prepustil svoji poslovni sekretarki Pavli Krpač, ker naj bi se bil želel umakniti iz javnega

Kaj nam prinaša novi zakon?

V zakonu so predlagane naslednje rešitve, ki se pomembno razlikujejo od uveljavljene ureditve.

- Davka bodo oproščeni dodatki za veliko družino.
- Posebna olajšava za vzdrževanega otroka, ki potrebuje posebno nego in pomoč, bo razširjena tudi na vzdrževanega otroka, ki ima pravico do dodatka za pomoč in postrežbo v skladu z zakonom, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje.
- Dohodek iz premoženja otroka do 18. leta starosti se ne bo več prišteval k dohodku enega od staršev.
- Neobdavčene bodo denarne nagrade športnikom za osvojen medaljo na olimpijskih igrah ter svetovnih in evropskih prvenstvih in drugih mednarodnih tekmovanjih.
- Dohodki, prejeti v zvezi s prostovoljnim usposabljanjem za nepoklicno opravljanje nalog zaščite, reševanja in pomoči, ne bodo obdavčeni.
- Plačila dohodnine bodo oproščeni dohodki, doseženi s prodajo odpadnega papirja, ki ga v okviru šole zberejo učenci ali dijaki.
- Davka bodo oproščene odškodnine žrtvam kaznivih dejanj po zakonu, ki ureja odškodnine žrtvam kaznivih dejanj, razen odškodnine, ki predstavlja nadomestilo za izgubljeni dohodek.
- Davka bodo oproščena plačila za vodenje knjigovodstva na kmetijah po sistemu FADN.
- Neobdavčena bodo izplačila za delo obsojencev, mladoletnikov in pripornikov, ki med prestajanjem kazni delajo.
- Urejeno je ustrezno obdavčenje pomorščakov, kar doslej ni bilo.
- Pri oddajanju nepremičnin se prag prihodkov povečuje na 6 milijonov tolarjev.
- Neobdavčeno bo prenehanje dejavnosti samostojnega podjetnika ali gospodarske družbe in prenos dejavnosti na svoje bližnje.
- Kmetijskim in dopolnilnim dejavnostim in dejavnostim domače in umetnostne obrti (do 6 milijonov tolarjev prometa) bodo priznani normirani stroški v višini 60 odstotkov.
- Spremenjen bo način pripisovanja subvencij, in sicer tako, da se vse subvencije razdelijo proporcionalno med zavezanca za katastrski dohodek v okviru gospodinjstva. Oprostitev za melioracije se širi z nerodovitnih tudi na kmetijska zemljišča slabše kakovosti.
- Neobdavčene bodo investicijske podpore, ki so izplačane na podlagi odločb, pravnomočnih pred 1. 1. 2005.
- Pri oddajanju dohodka iz premoženja v najem se bodo normirani stroški s sedanjih 20 povečali na 40 odstotkov.
- Povečan bo prag za obseg prometa (s 3,9 na 6 milijonov tolarjev), za samostojne poklice, kot so na primer kulturniki in novinarji.
- Poročanje delodajalcev o zaposlitvi dijaka ali študenta na podlagi napotnice davčni upravi in inšpektoratu za delo ne bo več potrebno.
- Določena bo povečana skupna olajšava za namene reševanja stanovanjskega problema zavezanca.
- Neobdavčeni del obresti v letu 2006 bo znašal 300.000 tolarjev, v letu 2007 150.000 tolarjev, nato pa bodo obresti obdavčene s 15 odstotki.
- Odpravljena bo posebna obdavčitev dohodkov iz vzajemnih skladov, ki bodo obdavčeni kot dobiček iz kapitala.
- Davka bodo oproščeni prihodki iz vrnitve premoženja in odškodnine.
- Neobdavčene bodo vse zamudne obresti, ki jih zavezanec prejme na podlagi sodne odločbe.

življenja. To se je v resnici zgodilo, saj ni nikjer več direktor ali lastnik katere koli od slovenskih gospodar-

skih družb. Spomnimo, da ga mnogi povezujejo z napadom na nekdanjega novinarja Mirka Petka. **D**

Osmoljenja in župana Danica Simšič in Boris Sovič

Ocena poslovanja: oba negativno

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Revizija poslovanja Mestne občine Ljubljana in Mestne občine Maribor v lanskem letu ali kako županja in župan največjih slovenskih mest ravnata z občani in javnim denarjem.

Pred tednom dni je računsko sodišče predstavilo reviziji poslovanja slovenske in štajerske prestolnice v letu 2004. Na področju izkazov proračuna mestnih občin je ugotovilo, da sta občini prihodke in odhodke (računovodsko) prikazali pravilno in jima za to izreklo pozitivno mnenje, nasprotno pa je obema izdalo negativno mnenje na področju pravilnosti poslovanja. To pomeni, da sta obe mestni občini knjigovodsko sicer pravilno evidentirali poslovne dohodke, drugače pa je bilo pri sprejemanju odločitev. Tu sta si občini oziroma županja in župan prislužila negativno mnenje. Pri reviziji poslovanja Mestne občine Ljubljana so ugotovili 1,5 odstotka (ali 765 milijonov tolarjev) nepravilno po-

rabljenih proračunskih sredstev, v Mariboru pa kar 11 odstotkov. Mestni občini imata zdaj 90 dni časa za pripravo odzivnega poročila, v katerem morata pojasniti nepravilnosti in nakazati popravljalne ukrepe. Dve strani v reviji sta premalo, da bi našteali in razložili vse nepravilnosti, zato omenimo le nekaj primerov neodgovor-

Igor Šoltes, Računsko sodišče RS

nega ravnanja županje in župana z javnimi finančnimi sredstvi v mestih, v katerih prebiva kar petina slovenskega prebivalstva.

Zmeda v MOL Občina Ljubljana je v letu 2004 na svoja ramena prevzela obveznosti, ki so bile 146,7 milijona tolarjev višje od v proračunu odobrenih sredstev. Slabih 6 milijonov tolarjev je bilo porabljenih nenamensko – za sprva nepredvidene finančne »obveznosti«. Letnega programa prodaje stvarnega premoženja občina ni sestavila v skladu s predpisom, neustrezno je sestavila strokovno komisijo za izvedbo postopka prodaje premoženja; zaradi nepopolne podatkovne zbirke za odmero nadomestila je imela občina v letu 2004 primanjkljaj v višini dobrih 33 milijonov tolarjev;

pri prodaji zemljišč ni zaračunala zamudnih obresti za nepravočasna plačila v višini slabih 2 milijonov tolarjev. Trije javni uslužbenci so napredovali za tri plačilne razrede, medtem ko pravila določajo, da lahko napredujejo le za dva. Plačani so bili nekateri računi za storitve, ki sploh še niso bile opravljene; sklenjene so bile pogodbe z neustreznimi ponudniki storitev, subvencija v višini 10 milijonov tolarjev je bila podeljena brez javnega razpisa. V oči pa poleg omenjenih nepravilnosti bode še nepopolna bilanca stanja premoženja, ki ga je MOL dala v upravljanje zavodoma Tivoli in Šouhostel.

Nepopolne nadstrešnice Konkretna primera nepravilnosti v poslovanju MOL sta denimo ustavitev

graditve vzpenjače in postavitev avtobusnih postajališč. Tirna vzpenjača na Ljubljanski grad bi morala biti v skladu s pogodbenim rokom postavljena že septembra 2003. Ljubljanska županja Danica Simšič je februarja 2003 graditev ustavila, pri čemer je po mnenju predsednika Računskega sodišča RS Igorja Šoltesa zaradi kršitve pogodbe z izvajalcem prišlo do precejšnje škode. Kolikšna bo, ta čas še ni jasno, saj se izvajalec del in MOL še pogajata.

Prebivalci Ljubljane so nedavno dobili nove nadstrešnice na avtobusnih postajališčih, a še zdaleč ne takšnih, kakršne bi morali dobiti. Podjetje Proreklam je lani z MOL sklenilo pogodbo o postavitvi 450 avtobusnih nadstrešnic, pri čemer je bila njihova ponudba del pogodbe. Ponudili so nadstrešnice z avtomati za žetone, javnimi stranišči, stojali za kolesa, zemljevidom mesta, oznakami za slepe in pepelniki. Da manjka vse naštet, se danes lahko prepriča vsak prebivalec prestolnice, poleg tega pa so nadstrešnice za 20 cm nižje od predvidenih. Tako je podjetje Proreklam pri osnovnem tipu nadstrešnic prihranilo 0,6 milijona tolarjev (da dobimo končni prihranek podjetja, to vsoto pomnožimo s 450), pri vsaki nadstrešnici za končno postajališče pa 6,8 milijona tolarjev. »Gre za pomembna odstopanja, zato smo od mestne občine zahtevali, da ugotovi odstopanja, poskrbi za dopolnitve izvedbe nadstrešnic z manjkajočo opremo in na podlagi teh ugotovitev sorazmerno skrajša čas trajanja pogodbe,« je dejal Šoltes, ki je med drugim pod-

V treh mesecih ...

... oziroma 90 dneh morata obe občini računskemu sodišču oddati odzivno poročilo, v katerem morata nakazati potrebne popravilne ukrepe. Ljubljanska županja se bo morala lotiti popisa premoženja, avtobusnih nadstrešnic in prenosa nalog Holdinga na MOL, mariborski župan pa notranje revizije, vrátila neporabljenih sredstev v ceni odvoza odpadkov – ekološkega tolarja in javnih parkirišč.

Neustrezne avtobusne nadstrešnice v Ljubljani

Mestna občina Maribor je poslovala mimo zakona.

vomil tudi o smiselnosti obstoja Holdinga Ljubljana, saj naj bi imel premajhne pristojnosti, porabil pa naj bi preveč sredstev.

Še več nepravilnosti Za poslovanje Mestne občine Maribor je računsko sodišče ugotovilo nepravilnosti za 1,8 milijarde tolarjev oziroma 11 odstotkov celotnega mestnega proračuna. Pri zapadlih obveznostih v višini dobrih 730 milijonov tolarjev po mnenju revizorjev občina ni uoštevala ro-

na podlagi koncesijske pogodbe iz leta 1998. »Obveznosti za plačilo storitvene pristojbine v proračunu niso zajete, saj ta obveznost tudi ni neposredno prevzeta in kvantificirana. Storitvena pristojbina je predmet cene čiščenja odpadnih voda. Ob pripravi investicije in investicijskega programa se povračilo iz proračuna v osnovi ni planiralo, saj naj bi predvidena cena pokrivala celotne stroške, zato pa tudi ni bilo osnove za načrtovanje pokrivanja teh stroškov s proračunom.« se ie

v primerjavi z letom 2003 naredila velik napredek. To je dokaz, da nameravamo resno vzpostaviti čim bolj transparentno poslovanje,« je le nekaj ur po predstavitvi revizijskih poročil izjavila Danica Simšič. Pri tem pravzaprav ni jasno, česa se ljubljanska županja veseli, saj je pozabila, da je ocena, čeprav naj bi bila po njenem mnenju boljša kot lani, še vedno negativna. V tem smislu imamo lahko županjine trditve za izrazito zavajajoče. Če so revizorji ugotovili, da ie mestno računo-

Mestna občina Ljubljana in Mestna občina Maribor sta poslovne dogodke le pravilno knjižili, za vse drugo pa sta si prislužili negativno mnenje računskega sodišča.

kov za plačevanje obveznosti. Med drugim je brez ustreznih pravnih podlag zagotovila prihodke od parkirnin v višini dobrih 133 milijonov tolarjev, nepravilno (brez pridobitve dokazil o namenu nakazanih sredstev) je financirala delovanje svetniških klubov v višini 31,7 milijona tolarjev, storitve za varovanje prostorov in za javni prevoz je oddala brez javnega razpisa ... Občani so bili oškodovani tudi neposredno; z javnim podjetjem Snaga je občina brez pravnih podlag dvojno zaračunavala ekološki tolar za odvoz odpadkov.

Na meji tolerance Mariborski župan Boris Sovič je bil v odgovorih na očitke računskega sodišča dokaj izčrpen in jih je večinoma zavrnil. Glede ene poglavitnih pripomb – neupoštevanja rokov za plačevanje obveznosti – je pojasnil, da se očitek nanaša na storitveno pristojbino za centralno čistilno napravo

branil mariborski župan. Sicer pa je zatrdil, da je občina že med revizijskim postopkom sprejela nekatere ukrepe za odpravo pomanjkljivosti in da bo tudi odzivno poročilo pripravljeno v predpisanem roku.

»Poročila računskega sodišča sem resnično vesela. Tudi sam predsednik je izjavil, da je občina

vodstvo letos pravilno knjižilo, to še ne more biti razlog za županjsko veselje. Poslovne odločitve so bile namreč še vedno napačne. Le koliko davkoplačevalskega denarja morajo skozi okno zmetati nekateri funkcionarji, da bi ljudje, še bolje pa funkcionarji sami, ugotovili, da položaja ne obvladujejo? ▯

RADIO ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo
blizina
domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

V Škofji Loki imajo velike probleme s preskrbo s pitno vodo.

Oporečna voda

Gregor Drnovšek

V začetku decembra je širše območje Škofje Loke neprijetno presenetila motena preskrba s pitno vodo. Vodo so morali prekuhavati kar nekaj dni, nekateri jo kljub preklicu prekuhavajo še sedaj.

Najprej je prišlo do okvare na glavnem loškem vodovodu, tako da je brez pitne vode ostalo približno dvajset tisoč odjemalcev. Zato je komunalna preklpila vodovod na rezervni vir Sorško polje, vendar so z Zavoda za zdravstveno varstvo Kranj (ZZV) sporočili, da voda s Sorškega polja vsebuje prevelike vrednosti nitratov.

Problem so stare cevi Komunalna je kmalu odpravila okvaro na glavnem vodovodu, vendar so prebivalci še vedno morali prekuhavati vodo, saj so probleme povzročali obloge, ki so se luščile na stenah cevi in povzročale motno vodo. Velik del škofjeloškega vodovodnega sistema je namreč še vedno precej zastarel, saj se voda pretaka po azbestnocementnih ceveh. Ko so odpravili to napako, so se razmere še poslabšale. V naslednjih dneh je namreč močno deževalo, kar je povzročilo neuporabnost glavnega vodnega vira Hotovlje. Ne-

uporaben je bil tudi rezervni vir na Sorškem polju, zato so imeli na širšem škofjeloškem območju minimalne vire pitne vode.

Potrebna je bila redukcija

V občini je vladala prava panika, župan Igor Draksler je svojo pisarno celo preselil na sedež loške komunale. Odločili so se, da omejijo dobavo vode velikim porabnikom, zato so bila nekatera podjetja, kot sta loška klavnica in sirarna, zaprta, mlekar

pa je delala z minimalno močjo. Nekatera druga podjetja so se znašla po svoje in se oprla na lastne vire. Tako je npr. Termo usposobil svoj vodnjak, svoj vir vode imajo tudi v predilnici.

Komunalna odgovarja

Na vprašanja o vzroku za neustrezno kakovost pitne vode so nam na komunalni posredovali odgovor, ki ga je pripravil ZZV Kranj. Z loške komunale so nam sicer poslali obsežen odgovor, vendar se je doti-

kal le kvalitete vode. Na tem mestu povzemamo končno ugotovitev, ki jim jo je poslal ZZV. »V dneh od 1. do 9. 12. 2005 je veljal ukrep prekuhavanja vode za uživanje. Zaradi obsežnih okvar, kaljenja glavnih vodnih virov in vključitve nadomestnega vira voda v vodooskrbnem sistemu v tem času mikrobiološko ni bila varna. Obstajala je nevarnost, da je v vodi toliko mikroorganizmov, da bi lahko ogrozili zdravje ljudi. Ko gre za zdravje ljudi, je obvladovanje mikroorganizmov v pitni vodi na prvem mestu. Zaradi tega je bilo treba do ureditve razmer vodo prekuhavati. Ukrep je veljal le za vodo za uživanje. 1. 12. je bila nekaj ur v sistemu voda, ki je vsebovala tudi presežne dopustne koncentracije nitratov. Zaradi tega je bil objavljen še dodaten ukrep, naj rizične skupine, kot so dojenčki, doječe matere in nosečnice, te vode ne uživajo. 2. 12. ta ukrep ni bil več potreben, ker je bil vir vode s preseženo koncentracijo nitratov izključen in v distribucijskem sistemu nitrati niso bili več

Voda iz rezervnega vira na Sorškem polju je vsebovala preveliko količino nitratov.

preseženi, kar smo dokazali tudi z laboratorijskimi preskušnji. 9. 12. 2005 smo na vodooskrbnem sistemu Škofja Loka odvzeli še serijo 18 vzorcev, 14 za mikrobiološka in 4 za kemijska preskušanja. Pri treh od navedenih štirih vzorcev je bila nekoliko povečana motnost. Ob tem naj povemo, da je ugotovljeno povečano motnost moč zaznati le z instrumentom in z očesom se ni zaznavna. Vseh 14 vzorcev za mikrobiološka preskušanja je bilo ustreznih. Iz tega je razvidno, da je bila pitna voda iz vodovoda Škofja Loka

tne cevi, ki so precej krhke in dotrajane in jih lahko poškodujejo že rahli premiki zemljine ali šibki potresi.« O tem, ali je bilo ogroženo zdravje ljudi, meni: »Zdravje uporabnikov ni bilo neposredno ogroženo. ZZZV je neprestano bedel nad kakovostjo pitne vode. Prejete analize kažejo, da je bila motnost vode povečana, vsi vzorci vode, odvzeti 8. 12., pa so bili ustrezni. Po štirih dneh je bil sistem preskrbe z vodo normaliziran in ukrepi so bili preklicani.«

O znesku, ki bi bil potreben za sanacijo občinskega vodovodnega

Loška komunala skrbi za zdravo vodo v Škofji Loki.

9. 12. 2005 spet zdravstveno ustrežna in primerna tudi za uživanje.«

Komentar občine Za pojasnila smo se obrnili tudi na škofjeloškega župana Igorja Drakslerja. Na vprašanje, kako pojasnjuje težave s preskrbo pitne vode, je odgovoril: »Situacija, ki je v zvezi s preskrbo s pitno vodo nastala v prvih dneh decembra, je bila zagotovo dokaj resna. Do motene preskrbe je prišlo zaradi dveh sočasnih okvar: loma na glavnem vodovodu in dotekanja kalne vode v zajetje Hotovlja. Glavni loški vodovod v pretežni meri sestavljajo azbestno-cemen-

tne cevi, ki so precej krhke in dotrajane in jih lahko poškodujejo že rahli premiki zemljine ali šibki potresi.« O tem, ali je bilo ogroženo zdravje ljudi, meni: »Zdravje uporabnikov ni bilo neposredno ogroženo. ZZZV je neprestano bedel nad kakovostjo pitne vode. Prejete analize kažejo, da je bila motnost vode povečana, vsi vzorci vode, odvzeti 8. 12., pa so bili ustrezni. Po štirih dneh je bil sistem preskrbe z vodo normaliziran in ukrepi so bili preklicani.« O znesku, ki bi bil potreben za sanacijo občinskega vodovodnega sistema, župan pravi: »Temeljna prioriteta je celovita obnova sistema oz. zamenjava vseh salonitnih cevi v omrežju. Najvišjo prioriteto pri sanaciji vodovodnega sistema ima primarni vodovod od Visokega do Škofje Loke, ki dovaja okoli 80 odstotkov pitne vode v loški sistem. Cevovod je dolg približno 10 km, stroški zamenjave pa so ocenjeni na okrog 900 milijonov. Nujnejši poseg predstavlja še zamenjava primarnega vodovoda od Trate do Reteč, investicijska vrednost znaša okrog 90 milijonov. Dolžina tega voda je približno 3,5 km. Poleg tega potekajo zamenjave sekundarnega vodovoda ob kompletnem urejanju infrastrukture po posameznih naseljih. Za celotno naselje Puštal je zamenjava vodovoda ocenjena na 80, za Vincarje 60, za območje Godešič, Reteče in Gorenja vas – Reteče 350 milijonov tolarjev.« Na vprašanje, kaj še nameravajo storiti, župan odgovarja: »Kot že rečeno, naša temeljna prioriteta je dokončna zamenjava vseh azbestno-cementnih cevi. Za zamenjavo cevi na glavnem, najpomembnejšem in najboljčutljivejšem delu

Župan Škofje Loke Igor Draksler

Solze in smeh

Igor Gošte

V dneh, ko je Rudnik Zagorje v zapiranju praznoval 250 let in ko se ugiba, ali bo občina Zagorje ob Savi ostala takšna, kot je, se je v tem koncu za nekatere začel žalostni, za druge pa veseli december.

Tisti, ki se veselijo skorajšnjega zaprtja Rudnika Zagorje, in tisti, ki si želijo samostojno občino Izlake, se bodo tudi v tem mesecu veselili. Drugi, ki točijo solze, ker se je moral zagorski človek še enkrat preleviti (prej iz kmeta v rudarja, danes iz rudarja v upokojenca ali tovarniškega delavca), in tisti, ki želijo ohraniti občino v obstoječih mejah, imajo razlogov za veselje manj.

Prve, ki se z nostalgijo spominjajo knapovskih let, bo potešila najnovejša knjiga zasavskega popisovalca in poznavalca zgodovine Romana Rozine z naslovom Zadnji siht. V

seh in ličkih ali zaigrati na razglašeno harmoniko in zapeti s svojimi od prahu in tobaka zahripanimi glasovi. Zdaj ni več ne knapov in ne mnogih naših očetov.

Še vedno pa imamo skupno občino Zagorje ob Savi. Kako dolgo še, ne ve nihče. Medtem ko je oblast samostojni občini Izlake rekla ne in ji v svojih mejah pripisala še 4 kilometre oddaljene Loke pri Zagorju, so na parlamentarnem odboru samostojni občini Izlake oziroma referendumu, ki naj bi dal odgovor, rekli da. In jim tokrat pripisali zaselek Polšina, ki ne sodi

Rudnik Zagorje v zapiranju

njej bodo našli velik kos bogate rudarske tradicije, ki smo je bili deležni v dobrem in slabem, ko so naši očetje umirali, globoko v rovih postali invalidi ali ko so se veselili "foršusa" in od veselja dobršen del skromne predplače pustili v kakšni zakotni gostilni s cenanim vinom in nič kaj prikupnimi natakarcami; v dobrem, ko smo jih otroci občudovali, ko so dobesečno iz nič s svojimi spretnimi rokami znali ustvariti ne samo lične drvarnice, mize in klopi, ampak tudi splesti košare ali za otroke izdelati igrače. Znali so nas pogladiti po la-

v krajevno skupnost Izlake, ampak v krajevno skupnost Šentgotard, kjer je otroška leta preživel predsednik državnega zbora France Cukjati. Ali so na odboru krajeve tega zaselka vprašali, ali želijo iti iz omenjene krajevne skupnosti in občine Zagorje ob Savi in biti del nove občine Izlake?

Še eno vprašanje je zanimivo, in sicer, kaj se bo zgodilo, če do referendumu pride in se Izlačani odločijo za samostojno občino. Ali bodo voljeni predstavniki spoštovali njihovo voljo? **D**

primarnega, azbestno-cementnega vodovoda od Visokega do Škofje Loke je bil s strani škofjeloškega občinskega sveta v novembru 2004 že sprejet lokacijski načrt.«

Na občini torej upajo, da se

bodo alarmančne zadeve uredile in bo Škofja Loka dobila sodoben vodovodni sistem, ki bo ljudem omogočal pitje neoporečne pitne vode. Upamo, da se bo to zgodilo čim prej. **D**

Voditelji EU so v Bruslju po dolgotrajnih pogajanjih sprejeli finančno perspektivo za obdobje 2007–2013.

Bruseljski poker

Ana Müllner

»Dosegli smo dogovor o finančni perspektivi« je v noči na soboto naznanil britanski premier Tony Blair in s tem končal dva dolga dneva pogajanj, polna živčnosti in pričakovanj.

Potem ko so junija v Luksemburgu propadla prva pogajanja o prihodnji finančni perspektivi Evropske unije za obdobje 2007–2013, je na britansko predsedovanje EU padla ena najtežjih nalog – sprejetje skupnega proračuna. Pogajanja o slednjem že tradicionalno veljajo za najtrša, prvič pa so za pogajalsko mizo sedli tudi voditelji razširjene EU, zaradi česar je sprejemanje kompromisov še težje. Zato se ne čudimo, da se o sprejemanju finančne perspektive govori kot o partiji pokra; vsi sodelujoči morajo namreč znati tudi dobro slepiti, pri tem ko se zavzemajo za svoje interese.

Odločilno kmetijstvo Pretekli konec tedna so predstavniki EU le dosegli težko pričakovani dogovor. Tako bo skupna poraba v prihodnjem sedemletnem ob-

dobju znašala 862 milijard evrov oziroma 1,045 odstotka bruto nacionalnega dohodka EU. Ključno vlogo pri pogovorih je imela Velika Britanija, ki se je nazadnje le morala žrtvovati in se odpovedati deležu svojega znamenit-

Nemška kanclerka Angela Merkel

ttega proračunskega popusta ali rabata, kar je bil tudi najtrši oreh pogajanj. Britanski rabat se bo tako do leta 2013 znižal za največ 10,5 milijarde evrov, z istim letom pa naj bi London prevzel tudi vse stroške širitve EU razen porabe skupne kmetijske politike. Britansko predsedstvo je v te pogoje privolilo pod pritiskom vseh drugih držav članic, še posebej Francije, ki je bila najbolj nepopustljiva do britanskega rabata. Vendar je morala tudi Francija omiliti svoja stališča, in to predvsem s sprejetjem zaveze za temeljito modernizacijo skupne blagajne EU, po kateri bo v obdobju 2008–2009 evropska komisija pripravila temeljit predlog njene prenove tako na strani prihodkov vključno s skupno kmetijsko politiko kot na strani odhodkov, vključno z britanskim rabatom.

Tudi v prihajajočem finančnem obdobju kmetijstvo ostaja največji porabnik denarja, sledijo sredstva za kohezijo, za spodbujanje gospodarske rasti in zaposlovanja. Preostala sredstva bodo namenjena za administrativno porabo, za zunanjo politiko ter za pravosodje in notranje zadeve. Največ sredstev iz evropskega proračuna bo deležna Poljska, saj bo v prihodnjih letih iz Bruslja dobila 59,7 milijarde evrov, s katerimi »namerava dohiteti najrazvitejše države EU«, kot je dejal poljski premier Kazimierz Marcinkiewicz.

Ključni igralci Sicer pa so bili poljski predstavniki na nedavnem vrhu v Bruslju ključnega pomena pri pogajanjih. Do sedaj so zavrnilli vse predloge britanskega predsedstva, pri zadnjem, ki ga je Tony Blair predstavil v noči na soboto, pa so grozili, da bodo uporabili veto, če EU v prihodnje Varšavi ne namenijo več skupnega denarja. Prav verjetno bi bil končni dogovor resno ogrožen, a tedaj je ključno vlogo prevzelo nemško predstavništvo s kanclerko Angela Merkel. Slednja je Poljski namenila 100 milijonov evrov, denar, ki je bil sicer namenjen za manj razvite nemške regije. »To je čudovita gesta, ki jo je težko izmeriti v evrih, je namreč gesta solidarnosti,« so dejanje nemške kanclerke komentirali v poljski delegaciji. Angela Merkel je tako na svojem prvem evropskem vrhu prepričala evropsko javnost, da bo Berlin kljub zamenjavi na najvišjem političnem položaju

**RADIO
UNIVOX**

107.5 MHz

e-mail: info@univox.si

še naprej igral ključno vlogo pri velikih evropskih odločitvah. S pohvalami na račun Merklove niso skoparili samo na Poljskem, temveč tudi v sosednjih državah. »Nove članice EU so bile razočarane s strani Francije, izdane s strani Velike Britanije; očitno bodo za nas največ posluha našli v kabinetu Angele Merkel,« so po dvodnevem vrhu pisali slovaški časopisi.

Pozitivni odzivi Pričakovano so bili odzivi na sprejetje prihodnjega evropskega proračuna pozitivni, saj se je pred srečanjem bolj uveljavilo mnenje, da bodo tudi tokrat pogajanja o proračunu neuspešna. Bilo je namreč preveč navzkrižnih interesov. Evropska komisija je sprejetje dogovora pospremila z besedami, da »je dogovor boljši, kot če do njega sploh ne bi prišlo«. V slovenski delegaciji pod vodstvom premierja Janeza Janše so se odzvali pozitivno. »Ohranjamo enak netopremniški položaj, kot bi ga imeli junija. Netoizkupček Slovenije v

Francoski predsednik Jacques Chirac

Britanski premier Tony Blair

prihodnjem obdobju bo najmanj dve milijardi evrov,« je dejal slovenski premier Janez Janša. Tudi francoski predsednik Jacques Chirac je dejal, da je dogovor dober za Evropo, pohvalil svojega britanskega kolega za »njegov pogum in inteligenco, brez katerih bi težko prišlo do dogovora, hkrati pa je z odgovorom rabatu naredil veliko politično gesto«. Blair sam je dodal, da »je bilo najtežje doseči dogovor o financiranju lanske širitve unije, vendar je na to treba gle-

dati kot na investicijo, ki se bo bogato obrestovala«. S tem najpomembnejšim dogovorom, ki ga je EU sprejela letos, se končuje tudi polletno britansko predsedovanje petindvajseterici. Od velikih pričakovanj, ki so jih tako v Londonu in Bruslju kot v preostali Evropi gojili do predsedujočega Blaira, ni več ostalo veliko. Blair je namreč povzročil veliko navdušenja, ko je junija stopil v evropski parlament in pozval k reformam. Dejansko pa je zabredel

v težak položaj, ko prišlo do pogovorov o prihodnjem proračunu, saj se je znašel v dvojni vlogi; kot britanski premier je moral braniti interese Londona, kot predsedujoči EU pa se je zavzemal, da države EU dosežejo dogovor. Očitno je na koncu prevladala druga vloga, da se je bila Velika Britanija pripravljena odpovedati rabatu in je privolila v financiranje širitve EU, kar je bilo ključnega pomena za uskladitev prihodnje finančne politike. **D**

Sredstev, amenjamo kulidskih in leg nje pa e sportnih deluješ a osrečiš

č

o

i n

č

v

i

o

i

Veseli prigrizki

Britanska trgovska veriga je kupcem ponudila sendviče, ki zaigrajo božično melodijo. V Britaniji postaja prehranjevanje čedalje zabavnejše. Največja trgovska veriga v državi je namreč na trg poslala pojoče sendviče. Veseli prigrizki delujejo na podoben način kot glasbene čestitke. Sistem se aktivira, ko odpreš škatlo, v kateri je sendvič, in zasliši se božična melodija. Trgovci so se za to poslovno potezo odločili zato, ker kar milijon Britancev vsa dan namesto kosila poje sendvič. Da bi bilo to kosilo v božičnem času prijetnejše, so izumili poživitev.

Priseljenci V zadnjih petih letih se je v ZDA priselilo 7,9 milijona ljudi, kar je rekordno petletno obdobje v ameriški zgodovini. Sicer pa v ZDA živi 35,2 milijona na tujem rojenih ljudi, kar predstavlja 12,1 odstotka celotne populacije ZDA. Oblasti menijo, da je od 9 do 13 milijonov ljudi v ZDA nezakonitih priseljencev, predstavljajo pa okoli pet odstotkov vse ameriške delovne sile. Nezakonito priseljevanje v ZDA je dvorezen

meč, saj obstajajo slabo plačana težka dela, ki se jih Američani ne pritaknejo, po drugi strani pa nezakoniti priseljenci s pripravljenostjo, da primejo za vsako delo, znižujejo plače ameriškim delavcem. Delodajalci, ki varčujejo na račun delavskih plač, so zato nezakonitih priseljencev, ki prihajajo v največjem številu iz Mehike, vzhodne Azije, Evrope, s Karibov ter Srednje in Južne Amerike, veseli.

Poslovnež Nekdanji nemški kancler Gerhard Schröder bo vodil nadzorni svet podjetja North European Gas Pipeline Company (NEGPC), ki gradi podvodni del plinovoda, ki bo zahodnoevropski trg prek Baltskega morja povezal z največjimi zalogami zemeljskega plina na svetu. Zastopal bo interese

koncernov, združenih v NEGPC, podjetje pa bo zgradilo podvodni del 1.200 kilometrov dolgega severnoevropskega plinovoda. Severnoevropski plinovod, vreden štiri

milijarde evrov, bo pod Baltskim morjem povezal Rusijo in Nemčijo, odprli pa naj bi ga leta 2010.

Neorganiziran upor Triteden-ski val urbanega nasilja, ki je v zadnjem času pretresal Francijo,

je bil upor proti socialni izključenosti, razlog pa je bila gmotna stiska izključenih v revnih četrtih. Po podatkih francoske policije upor ni imel ne voditelja ne političnega programa. Pri upor ni bilo manipulacije z nobene strani, tudi ne s strani islamskih fundamentalistov, ki so dejavni v francoskih predmestnih getih. Od izbruha nemirov 27. oktobra je bilo požganih 9.071 avtomobilov, več deset javnih

TUJI TISK

The Guardian

Drago kot nikoli

Pred nedavnim je cena zlata presešla psihološko mejo 500 dolarjev za unčo, kar je največ v zadnjih 25 letih. Tako imenovani zlati hrošči, privrženci ohranjanja denarne funkcije zlata, so bili čisto iz sebe od veselja. Angleški novinarji so zato zapisali, da finančni minister Velike Britani-

je zdaj obžaluje svojo odločitev, ki jo je sprejel leta 1999, o odprodaji 60 odstotkov zlatih rezerv Velike Britanije. Zlato se draži tako hitro, da osebje Muzeja Angleške banke še ni uspelo zamenjati tablice, na kateri je cena njihovega ključnega eksponata, kosa zlata, težkega 13 kilogramov, z vsebnostjo čiste kovine 99,5 odstotka, ki je merilo za kakovost zlata. Višanje cene zlata ne veseli samo borznih posrednikov, ampak tudi prodajalce torbic Marc Jacobs na zlati verižici, ki so postale nujen modni dodatek letošnjega božiča, prodajalce tapet s pozlato in še mnoge druge trgovce z zlatom. Predvsem zaradi vrste kriz, ki so prizadele svet (dogodek 11. septembra, napad na Irak in zlom mnogih spletnih družb v ZDA) nihče ni pričakoval rasti cen dragocenih kovin.

The Washington Post

Milni mehurčki

Se spomnite finančne krize v Mehiki leta 1995? Ali tajskega zloma, ki se je hitro prenesel v Indonezijo, Južno Korejo, na Filipine, v Rusijo in Brazilijo? Ali pa zloma argentinske ekonomije leta 2001, ko so milijoni prebivalcev ostali v revščini? Lahko se pomirite, to so samo

spomini, saj se bo kaj podobnega težko ponovilo – tako vsaj pravijo svetovni investitorji. Finančni poslovneži z rekordnim tempom vlagajo denar v razvijajoče se trge Latinske Amerike, Azije, vzhodne Evrope in Afrike. Denar se kot reka zliva v vzajemne sklade, ki so specializirani za razvijajoče se trge. Milijarde dolarjev pa v te države prihajajo prek velikih zavarovalnic in pokojninskih skladov. Turška borza je letos narasla za več kot 50 odstotkov, mehiška za več kot 30 odstotkov, egipčanske delnice pa so narasle za več kot dvakrat. Z vidika mnogih ekonomistov in politikov pa je to nevarno, saj se lahko investitorji v hipu razbežijo, če se situacija nenadoma poslabša, nenaden odliv denarja pa bi utegnil opustošiti gospodarstva.

zgradb, šol, telovadnic in trgovin, škode je za četrto milijarde evrov. V mirnem in normalnem obdobju med 1. januarjem in 30. septembrom je bilo v vsej Franciji požganih kakih 28.000 vozil.

Zvižaja Eden glavnih obtožencev haaškega Mednarodnega sodišča za vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije, nekdanji jugoslovanski predsednik Slobodan Milošević, je sodišče pozval, naj mu v času božičnih praznikov omogoči obisk v Moskvi. Tam naj bi se zdravil na medicinskem in-

stitutu Bahuljev. Sodnik Patrick Robinson je bil nad predlogom osupel, ocenil ga je kot neresno prošnjo in ga zavrnil. Milošević tako ostaja v Haagu, sojenje pa se bo nadaljevalo konec januarja.

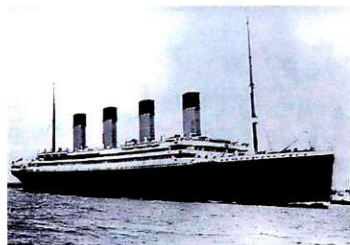
Prenovljen dragulj Mala palača (Petit Palais), dragulj med pariškimi muzeji, je po 72 milijonov evrov vredni prenovi v vsem svojem sijaju znova odprla vrata za obiskovalce. Stav-

ba je bila zgrajena za svetovno razstavo leta 1900. Muzej lepih umetnosti, ki domuje v omenjeni stavbi, je po štiriletni prenovi pridobil kar 65 odstotkov dodatnega razstavnega prostora, namenjenega stalni zbirki slik,

kipov in objektov, ki so nastali v širokem časovnem razponu od antike do zgodnjega 20. stoletja. Odprtje Male palače je sledilo odprtju Velike palače (Grand Palais), ki so jo septembra odprli po dvanajstletni prenovi.

Nova odkritja Po najnovejših podatkih naj bi bil Titanik potonil v petih minutah in ne

dvajsetih, kot so mislili doslej. Najnovejši dokazi, ki so jih našli na dnu Atlantskega oceana, naj bi namreč pokazali, da je Titanik morda potonil hitreje, kot so doslej mislili, in da se je ob trku v ledeno goro prekal na tri dele. Dva dela trupa ladje so avgusta našli okoli pol kilometra od krme. Pred tem odkritjem so bili

strokovnjaki prepričani, da se je manjkajoči del trupa razletel na več sto kosov, da pa je sam Titanik razpadel na dva dela. Dele trupa ladje je avgusta odkrila znanstvena ekspedicija, katere pokroviteljica je bila televizija History Channel, ki bo 26. februarja prihodnje leto o tem odkritju predvajala dokumentarni film.

Nakup hiše

Rimskokatoliška cerkev na Poljskem se dogovarja o nakupu rojstne hiše letos preminulega papeža Janeza Pavla II. Sedanji lastnik ni navedel razlogov, zakaj se je odločil za prodajo manjše dvonadstropne hiše v mestu Wadowice na jugu Poljske. V hiši, zgrajeni sredi 19. stoletja, so leta 1984 odprli muzej, posvečen življenju papeža Janeza Pavla II. Mestne oblasti so sporočile, da bi želele, da v hiši ostane muzej, ki je že postal simbol mesta in glavna turistična znamenitost. Od smrti na Poljskem rojenega papeža aprila letos si hišo ogleda dnevno okrog 3.500 obiskovalcev.

TUJI TISK

La Repubblica

Zadnja skrivnost

Velikonočni otok, znan po orjaških, do deset ton težkih kamnitih kipih, in otok, ki je najbolj oddaljen od vseh celin, je bil vedno zavrt v skrivnost. Do zdaj še ni znano, kdaj so se na njem pojavili prvi prebivalci in zakaj je otok tako hitro spet postal nenaseljen. Do nedavnega so menili, da

so domorodci uničili vse gozdove na otoku zaradi transporta kipov. Zaradi erozije naj bi bila izginila z otoka vsa zemlja in onemogočila poljedelstvo. Posledica naj bi bila vojna na otoku, ki so jo spremljali pogosti pojavi kanibalizma, kar je privedlo do izginotja vseh prebivalcev do leta 1650. Zdaj menijo, da so usodo Velikonočnega otoka odločili Evropejci in miši. Slednje naj bi bile uničile več kot 16 milijonov palm, ki so rasle na večjem delu otoka. Polinezijci so se na otoku naselili 900 let pozneje, kot so domnevali do sedaj, okoli leta 1200. Takrat se je na otoku izkrcalo okoli 50 ljudi, postopoma je njihovo število naraslo do 3.000 in ostalo tako do leta 1650. Hitro izginotje prebivalcev je povzročil prihod nizozemskih trgovcev, ki so s seboj prinesli bolezn.

The Wall Street Journal

Beli medvedi

Morda je to nov znak globalne otoplitve: beli medvedi se utaplajo. Medvedje preživijo svoje življenje v glavnem na ledenih ploščah in na ledenih gorah, kjer lovijo in imajo tudi mladiče. Do leta 2004 so znanstveniki s helikopterja videli plavati medve-

da daleč od ledenih plošč samo približno enkrat na dve leti, utopljeni beli medvedi pa so bili tolikšna redkost, da jih v poročilih niso niti omenjali. Septembra 2004, ko se je ledena kapa na severnem polu umaknila za rekordnih 160 milj stran od severnega brega Aljaske, so znanstveniki našli deset medvedov, ki so plavali 60 milj daleč od brega. Medvedi sicer ne plavajo na dolge razdalje, navadno se premikajo samo z ene ledene plošče na drugo. Čez nekaj dni so se znanstveniki vrnili in odkrili v vodi štiri utopljene medvede. Domnevajo, da jih je na vsem območju, kjer živijo, tisti čas daleč od brega plavalo kakih 40, nekaj pa jih je utojnilo zaradi nevihte.

*Dr. Igor
Bahovec*

»Reforme ne bodo odpravile socialne solidarnosti«

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Rodil se je leta 1961. Po diplomi iz fizike je nekaj časa delal v razvoju, potem pa več let poučeval na Gimnaziji Jožeta Plečnika v Ljubljani. Lani je doktoriral iz sociologije na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Od tedaj je raziskovalec na Centru za teoretsko sociologijo na Fakulteti za družbene vede. Več let je sodeloval v reviji Tretji dan, dve leti kot glavni in odgovorni urednik. Nekaj časa je bil glavni urednik Celjske Mohorjeve družbe.

Doktorirali ste s področja postmoderne ter vloge posameznika in skupnosti v njej. Kaj pravzaprav je postmoderna?

Postmoderna je obdobje, katerega začetek sega nekako v sredino 20. stoletja, ko se je pokazalo, da ključne postavke moderne dobe niso več primerna podlaga za razvoj Zahoda in sveta. Padlo je zaupanje v velike ideologije razsvetljenstva, ki so obetale svobodo, enakost, vsestranski človeški razvoj, v njihovem imenu pa je prišlo do nasilja nad posamezniki in različnimi družbenimi skupinami. Kmalu je propadlo tudi upanje, da bo človek lahko uredil svoje življenje s tehniko in znanostjo, na kar kažejo med drugim okoljski problemi, ki so posledica neprimernega izkoriščanja naravnih virov in pretiranega onesnaževanja okolja. Zato ne preseneča, da se je pojavil velik preobrat v zavesti in obnašanju. Priče smo veliki razdrobljenosti, postmodernemu relativizmu, po drugi strani pa se pojavljajo težnje po dialogu med narodi, kulturami in civilizacijami, ki jih prej ni bilo, ter drugim pozitivni premiki.

Kakšno pa je njeno razmerje do moderne? Gre za njeno nasprotje ali samo nadgradnjo?

Postmoderna je po eni strani kontinuiteta, po drugi pa prelom z moderno dobo. Konec moderne dobe zaznamuje veliko pojavov negacije, destrukcije, nihilizma. Vendar ostajajo mnogi pozitivni dosežki, ki so sad tipično modernega razvoja in jih je treba ohraniti. Poznamo obdobja modernizma, postmodernizma, ki jih lahko opredelimo kot prehodna obdobja, v katerih se nekaj ohrani, nekaj pa spremeni. Zato postmoderna ni popoln prelom, ohranja mnoge značilnosti moderne dobe, premaknila pa so se ključna zaupanja

človeka, ključne ideje in inspiracije. Evropa denimo ne more biti več središče sveta in zahodna civilizacija ne edino merilo razvoja. Čedalje večja je potreba po dialogu med civilizacijami, ki je mogoč nosilec pozitivnih odgovorov na veliko sodobnih stisk človeštva.

Po vaših ugotovitvah je ena ključnih značilnosti postmodernih družb kriza smisla. Kaj to pomeni?

Tako imenovane zahodne družbe so v današnjem času v posebnem položaju. Ker so velike ideologije padle, veliki sistemi smisla razpadli, mnoge klasične oblike skupnosti pa so v krizi, veliko ljudi ne najde več prostora, kjer bi našli svoj smisel. Danes se zelo poudarja različnost, individualizem, pluralizem in brezsrediščnost. Mnogi ljudje ne oblikujejo svoje globinske identitete tudi zato, ker potrošniška družba neprestano ponuja površinske nadomestke smisla. Poudarjanje multikulturalnosti omogoča, da različni ljudje živijo skupaj, vendar se v globini ne srečujejo drug z drugim. Sodobni pluralizem je prinesel veliko relativizacijo sistemov vrednot in pogledov na svet. V teh okoliščinah se mnogi posamezniki ne znajdejo najbolje, počutijo se negotove in nemočne sestaviti celovit pogled na življenje, globljo osebnostno identiteto. Zato kriza smisla ni presenetljiva niti na ravni posameznikov niti širše družbe. Pomembno pa je iskati odgovore nanjo in sam se pridružujem pogledom tistih, ki menijo, da imajo pri tem pomembno vlogo pristne oziroma resnične skupnosti.

Če se ne motim, ste v doktorski tezi, ki bo kmalu izšla v knjižni obliki, obravnavali zlasti male skupnosti in druge oblike vmesnih združenj med posameznikom ter makrosistemi, kot je država. Kakšen pomen imajo te skupnosti za državo in družbo?

Dobro je razlikovati med dvema vrstama civilnega združevanja. Eno je skupnostna povezanost v majhnih življenjskih okoljih, kot so lahko družine, prijateljski krogi, nekatere skupine. Precej drugačna so obširnejša združenja in skupnosti civilne družbe. Male skupnosti so danes, ko so mnoge klasične oblike skupnosti razpadle in veliko družin izkuša krizo, po-

membna okolja, v katerih so mnogi posamezniki našli domačnost, kjer so bili sprejeti v svoji ranjenosti in dobili podporo za reševanje svojih težav. Seveda niso vse male skupine take, vendar po raziskavah mnoge so. Prostorje civilnega združevanja je ključni vir za oblikovanje kulturnih temeljev človekove navzočnosti v svetu, denimo vrlin civilnosti, odgovornosti in dejavne solidarnosti z drugimi. Vmesna združenja civilne sfere imajo tudi vlogo, da posredujejo med posamezniki v njihovih malih življenjskih svetovih in makroinstitucijami, da na primer prek njih posamezniki prenesejo svoje osebne vrednote iz zasebnega življenja na različna družbena področja. Na ta način imajo koristi posamezniki in makroinstitucije, saj je posameznik zaradi dejavne udeležbe varen pred odtujitvami sodobnega sveta, država in druge makroinstitucije pa ostajajo povezane z vrednotami, ki vodijo življenje navadnih ljudi. Brez tega posredovanja lahko nastane prepad med delovanjem sistema in življenjskim svetom posameznika, ki ni ugoden niti za enega niti za drugega.

Bi lahko zadužitev le-teh pomenila uvajanje »mehkega despotizma«, o katerem je pisal Alexis de Tocqueville?

Gotovo. Te skupine so po mnenju mnogih nujna varovalka, ki preprečuje razvoj neke vrste mehkega despotizma oziroma manipulacije z ljudmi. Demokracija, ki spoštuje človekovo osebno in skupinsko identiteto, potrebuje močno združevanje na vmesnih ravneh družbe, začeni z družinskim okoljem.

Omenjate tudi komunitarizem. Kako bi ga definirali?

Komunitarizem se je pojavil v osemdesetih letih prejšnjega stoletja kot eno najbolj perspektivnih gibanj filozofije, v devetdesetih letih pa se razvil v celovito družboslovno koncepcijo in družbeno gibanje. Morda je v Evropi najbolj znan kot politika »tretje poti«. Komunitarizem ni povsem homogen pogled, vendar ima močno in jasno skupno jedro. V središču komunitarizma je človek kot oseba, kot bitje odnosov in družbenih vezi. Posameznik ni le družbeno bitje, temveč za svoj razvoj potrebuje

tudi skupnostna okolja. Na ravni posameznika lahko rečemo, da je komunitarizem zelo blizu personalističnim pogledom. In družbeni ravni je zanj značilno, da je prinesel novo smer odgovarjanja na nekatera ključna vprašanja sodobnosti. Tako denimo predlaga nov pogled na tri stebre družbe: državo, trg, civilni sektor. Ne zavzema se niti proti državi blaginje niti ni proti prostemu trgu, vendar v obeh konceptih vidi velike omejitve, predvsem v tem smislu, da sta oba koncepta izjemno individualistična in prezreta vlogo in pomen vmesnih združenj med posameznikom in državo. Zanimivo je, da so se v razvijanju komunitarnih idej srečali ljudje iz zelo različnih kulturnih okolij, protestanti, agnostiki, katoličani, liberalni in konservativni, da je sprejemljiv za politično levo in desno sredino. Oblikovali so pogled, ki ima velike potenciale za izhod iz mnogih stisk sedanjega Zahoda tako glede krize smisla kot glede nekaterih vprašanj razvoja demokracije. Med osrednje značilnosti komunitarizma spada zahteva po oblikovanju minimalnega skupnega jedra vrednot v družbi, s katerim se uravnoteži potreba po družbeni kohezivnosti in ohranjanju pluralizma. Drugače rečeno, skupno jedro vrednot omogoča edinstvo v različnosti. Med drugimi pomembni poudarki je treba omeniti poudarjanje ravnovesja med individualnim in skupnim dobrim, medsebojno razmejevanje pravic in odgovornosti različnih družbenih ravni, to je načelo subsidiarnosti, ter poudarjanje potrebe po vključenosti v več komplementarnih okvirov skupnosti. Izjemen pomen pripisujejo civilni sferi, predvsem kot okolju prostovoljnega združevanja, ki omogoča razvoj mnogih človeških potencialov, ki jih trg in država blaginje prezre. Po načelu subsidiarnosti mora človek najprej reševati svoje naloge sam in znotraj primarnega okolja, kjer deluje, šele potem naj bi se obračal na pomoč države. To ne pomeni, da se mora država blaginje odpraviti, vendar mora biti omejena in spremeniti nekatere ukrepe. Omeniti velja, da komunitarni avtorji večinoma niso povezani s Cerkvijo, vendar med njihovimi pogledi in družbenim naukom Cerkve obstaja zelo veliko podobnosti.

Za postmoderno naj bi bil značilen pluralizem idejnih, verskih in drugih tokov pa tudi načina življenja. Poudarjeno je predvsem tisto, kar je bilo do zdaj obrobno. Bi lahko rekli, da je slovenska družba pod močnim vplivom postmoderne?

V slovenski družbi je ta vrsta postmoderne, ki jo omenjate, precej navzoča. Slovenija je del evropskega kulturnega območja in vpliv zahodnega kulturnega razvoja je bil močan tudi v obdobju komunizma. Vendar postmoderna nima samo enega obraza. Če je en obraz postmoderne dekonstrukcija, drugi obraz išče sintezo, povezovanje. Ena osrednjih drž postmoderne je iskanje v spominu – to iskanje v različnih tradicijah človeštva je lahko zelo fragmentirano, lahko pa se oblikuje sinteza

med spominom in izrazito sodobnimi pogledi. Prvi obraz ima zelo močan vpliv v Evropi in Sloveniji, drugi pa se šele dobro pojavlja. Kot primer sinteze v umetnosti lahko omenimo mozaično poslikavo p. Marka I. Rupnika v Vatikanu, ki je za Slovence pomembna tudi zato, ker nosi velik pečat slovenske duše.

Je mogoče s postmoderno povezati tudi odpor do Cerkve kot institucije? Vernost narašča in ne nazadnje imamo dandanes opravka, če uporabim izraz Thomasa Luckmanna, z »nevidno religijo« ...

V postmoderni se prepozna tudi Cerkev. Menim, da je bil drugi vatikanski koncil izraz izrazitega postmodernega razmišljanja. Denimo: dialog s svetom namesto boja s svetom, dialog znotraj razdeljenih krščanskih Cerkva in medre-

Reforme so usmerjene k temu, da se spodbudijo potenciali, ki do zdaj niso bili dovolj razviti, pa naj gre za potenciale posameznika ali civilnih združenj.

ligiozni dialog, poudarek na večjem sodelovanju laikov in skupnostnem odločanju. Je pa res, da v času postmoderne Cerkev ni več tista oblika religije, ki bi bila sprejemljiva za veliko večino ljudi. Glede pripadnosti Cerkvi je smiselno govoriti o treh delih družbe: jedro so verniki, ki sprejemajo večino pogledov in jih večkrat nekoliko preveč poenostavljeno enačijo z nedeljniki. Nasproti so agnostiki ali ateisti. Večina, več kot polovica Slovencev, pa je vmes in le deloma sprejema poglede Cerkve. Za ta vmesni prostor je značilno, da se napaja iz različnih religioznih in posvetnih tokov; njihov pogled je neke vrste sinkretizem. Taka religioznost, ki se prebuja z revitalizacijo religioznega iskanja, je v nekem smislu necerkevna. Cerkev je verjetno ne more z lahkoto sprejemati, vendar je s tem treba živeti.

Pa bi lahko kljub splošnemu nezaupanju do institucij rekli, da človek potrebuje strukturo, pa naj bo na področju verskega, političnega ali drugega udejstvovanja?

Človek zagotovo potrebuje institucije. Celo v okviru liberalne tradicije, v kateri je dolgo časa prevladovalo stališče, da je treba vpliv institucij zmanjšati, češ da omejujejo človekovo svobodo, v zadnjem obdobju pomembni avtorji poudarjajo pomen institucij. Ralf Dahrendorf denimo poudarja, da je treba ohraniti in oživiti nekatere institucije, ki so potrebne, da ljudje sploh lahko živimo svobodno. Vprašanje pa je, ali gredo institucije v tako smer, da sta svoboda in obveznost uravnovešena, in uveljavljajo primat osebne avtentičnosti in dostojanstva. Nekatere institucije gredo prek te meje, kar pa ne pomeni, da niso pomembne – prej jih je treba spremeniti. V spremenjenih okoliščinah postmoderne smo prisiljeni iskati nove oblike institucij, ki bodo nosilke novega konsenza o jedru skupnih vrednot.

Na nedavnem pogovoru o prihodnosti Slovence pri predsedniku države Janezu Drnovšku – tema pogovora so bile verske skupnosti – je vaš kolega dr. Frane Adam dejal, da so verske skupnosti koristne z vidika družbenega razvoja in da bodo čedalje bolj navzoče v civilni družbi. V čem je ta koristnost?

Verske skupnosti, vsaj če gledamo velike religije, so bile vedno koristne za celotno družbo, in to iz zelo različnih razlogov. Seveda so bile tudi mnoge stranpote in zablude, vendar nikoli v smislu, da bi lahko celoto neke velike religije imenovali stranpot. Če se omejimo na prostor civilne družbe – Cerkev je nosilka mnogih civilnih pobud, prostovoljnih združenj in organizacij. Take vrste združevanja tvorijo pomemben del socialnega kapitala vsake družbe. Glede socialnega kapitala pa so raziskave pokazale, da je – seveda če ima vključenost v združenja pravo kakovost – pomemben dejavnik razvoja sodobnih družb tako glede ekonomskega in demokratičnega

razvoja kot uspešnega izobraževanja, večjega zdravja in lokalne varnosti. Religiozne institucije so v tem oziru zelo pomembne, saj so denimo v ZDA ključni generator socialnega kapitala. Podobno je v skandinavskih državah, drugje pa so viri asociacijskega socialnega kapitala bolj enakomerno razporejeni.

Drugi vidik pa je, da je Cerkev oz. religija pomemben nosilec smisla. Menim, da bo odgovor na krizo smisla težko rešiti brez religije. Opozoriti moram pa na nevarnost fundamentalizmov, tudi religioznega. Vendar je večina političnih fundamentalizmov taka, ki religijo zlorabi za svoje sekularne namene, zlasti pa to lahko rečemo za sedanjí razvoj Evrope. Moje osebno mnenje je, da je prihodnost identitete Evrope precej odvisna od uspeha dialoga med svetovnimi religijami, zlasti pa od dialoga med krščanskimi religijami in med krščanstvom in islamom.

Omemba Cerkve v javnosti sproža mešane občutke – od odobravanja do ostrega zavračanja. Kako gledate na pregovorno slovensko razdvojenost?

V Sloveniji obstaja veliko razdvojenosti, tudi glede vloge in pomena Cerkve. Glede tega vprašanja se mi zdi najprej pomembno reči, da so se časi močno spremenili in je treba odnos med državo, javnostjo in religijo, zlasti Cerkvijo, obravnavati drugače kot pred desetletji. Nekoliko poenostavljeno rečeno, ideološki boj že dolgo ni več primeren pogled na religijo – in obratno – in vsi, ki to delajo, bi se morali potruditi iskati poti iz njega. Žal pa javno izražena komunikacija v Sloveniji kaže, da je takih pogledov še veliko. Menim,

da ideološka komunikacija preprečuje dva procesa, ki bi Sloveniji zelo koristila. Najprej, premalo je tistega resnično kritičnega presojanja dogodkov v Cerkvi, ki niso obremenjeni z ideološkimi ali drugimi vnaprejšnjimi vrednotnimi stališči. Taka kritika bi veliko pripomogla k temu, da se tako v Cerkvi kot v družbi opravi potrebna refleksija, predvsem pa bi pripomogla k večjemu medsebojnemu

Sodobni pluralizem je prinesel veliko relativizacijo sistemov vrednot in pogledov na svet. V teh okoliščinah se mnogi posamezniki ne znajdejo najbolje, počutijo se negotove in nemočne sestaviti celovit pogled na življenje, globljo osebno identiteto.

dialogu, ki je verjetno edini način, da se poišče jedro sprejemljivega skupnega pogleda na zgodovino in prihodnost.

Dotakniva se še aktualnega političnega dogajanja. V zadnjem času veliko prahu dvigujejo napovedane vladne reforme, ki bodo po mnenju sindikatov le še povečale socialne razlike. Je zaskrbljenost upravičena?

Glede reform je precej stvari, ki bi jih bilo treba previdno in natančno formulirati. Ena izmed njih je vprašanje socialnih razlik, ki se bodo po mnenju mnogih povečale. Vendar so se socialne razlike povečevale že v minulih dvanajstih letih pri drugačnem sistemu.

Ker mnogi, ki sedaj nasprotujejo reformam, v preteklem obdobju glede tega niso bili zelo kritični, imajo precej težje interpretacije, da je njihov protest povezan s politično delitvijo na dva tabora. Kolikor to drži, bodo taki krogi zelo težko oblikovali potreben kritičen pogled, ki je nujen za tehtno razpravo o reformah. Mnogi reformni ukrepi so taki, da bi lahko privedli do konsenza, nekateri, zlasti

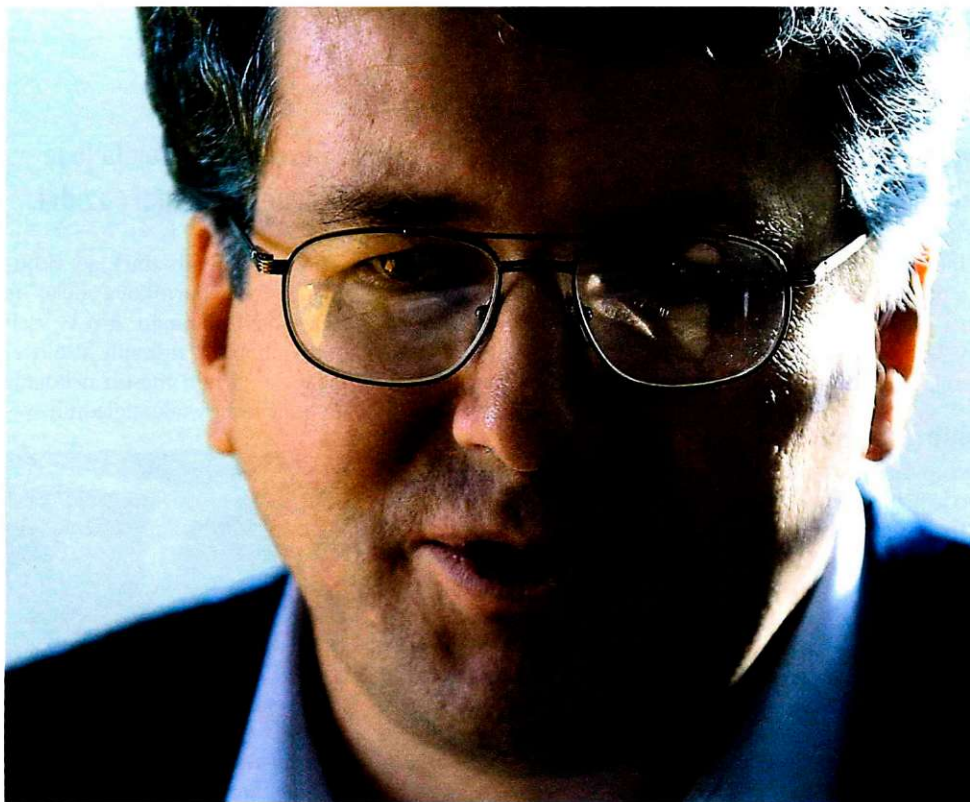
vprašanje dohodnine in enotne davčne stopnje, pa po moji oceni zahtevajo nadaljnjo utemeljeno razkrivanje razlogov za in proti.

Bi reforme odpravile socialno solidarnost?

Reforme same ne bodo odpravile socialne solidarnosti. Reforme so usmerjene k temu, da se spodbudijo potenciali, ki do zdaj niso bili dovolj razviti, pa naj bodo to potenciali posameznika ali civilnih združenj. Stare oblike države blaginje teh potencialov niso razvijale, od trga jih pa tudi ni pričakovati. Reforme so nujne, ker se je treba posloviti od koncepta države, v kateri socialna pomoč ni bila povezana z zahtevami po soodgovornosti posameznikov in njihovih življenjskih okoliščin, da si sami prizadevajo za reševanje stisk. Menim, da so glede tega nekaj pomembnih konceptov razvili v komunitarnem gibanju in politiki tretje poti, denimo vloga države za večjo zaposljivost – izobraževanje torej – ter partnerstvo države, trga in civilnega sektorja.

Kaj o reformah menijo slovenski sociologi?

Slovenski sociologi v veliki večini niso naklonjeni reformam. Vendar je treba znotraj sociologije razviti razlikovanje, saj nekateri reforme podpirajo in pri tem navajajo tehtne razloge. Na splošno se zdi, da se v različnih panogah, ne le v sociologiji, glede teh vprašanj težko razvije take vrste akademska debata, ki bi presegala utečene delitve, povezane s politično opredelitvijo in/ali kulturnim bojem. Menim, da bi Sloveniji zelo koristilo, če bi se lahko o tako žgočih vprašanih razvila bolj diferencirana razprava. Razprava, v kateri bi prišli do izraza trije vsebinski segmenti: v čem se je mogoče strinjati, kateri so pogledi, ki so in bodo ostali nasprotni – o globinskih prepričanjih denimo ne gre razpravljati –, ter katere vsebine so stvar pogajanj med različnimi interesi. Brez tega selektivnega pogleda na reforme se bo resnični dialog težko razvil. ■

Pismo III., 1964

Bernikov večni romar

V. M.

V Moderni galeriji v Ljubljani je na ogled velika pregledna razstava slikarja akademika Janeza Bernika. Pripravila jo je kustodinja Breda Ilich Klančnik, ki je tudi uredila obsežen katalog razstave, v katerem je predstavljenih skupaj 622 del.

Po letu 1985 je v Moderni galeriji znova na ogled večja razstava slikarja Janeza Bernika. Pri 72 letih si je z bogatim in kakovostnim opusom gotovo že »zaslužil« pravo retrospektivo, a je doslej še ni imel. Vendar pričujoča razstava ni v polni meri retrospektivna, saj so na njej »le« tiste umetnine, ki so v avtorjevi lasti (retrospektive morajo obsegati ves umetnikov opus). Prav osupljivo je, koliko del hrani avtor doma oziroma jih ni razdal ali prodal, kar mu glede na njegov umetniški sloves gotovo ne bi bilo težko. Razstava nam omogoča pregled od najzgodnejših umetnikovih del, nastalih še na aka-

demiji, do najnovejše produkcije z letnico 2005 s področja slikarstva, risbe, kiparstva in tapiserije. Najbolj manjka na tej razstavi njegova grafika, v kateri je bil najdejavnejši.

Predstavljenih 622 umetnin

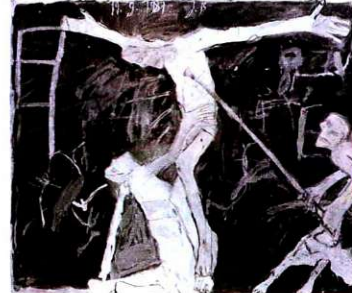
Veliko pregledno razstavo za Moderno galerijo je pripravila kustodinja Breda Ilich Klančnik, ki je skupaj z Nadjo Zgonik in Zoranom Kržišnikom med približno tisoč evidentiranimi umetniškimi deli iz umetnikovega ateljeja odbrala 292 slik na lesu, platnu ali papirju, 96 kipov v bronu ali lesu, pet tapiserij, 24 študijskih risb in 215 dnevnjskih risb iz ciklusa Samote. Ilich Klančnikova

je tudi uredila katalog razstave, v katerem je predstavljenih skupaj 622 del, nastalih med letoma 1947 in 2005. Razstavo spremlja dokumentarni film, ki ga je posnela Nataša Prosenc.

Seznam javnih zbirk, ki vključujejo tudi Bernikova dela, je impresiven. Hranijo jih v vseh pomembnejših muzejih v Sloveniji in v glavnih mestih nekdanje Jugoslavije ter v tako uglednih sve-

Križanke in križi, 1988

Bernikova umetnost je duhovno krčevita, izrazna in boleča. 1987.

tovnih ustanovah, kot so Albertina na Dunaju, Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris, londonska Tate Gallery, Kunsthalle v Nürnbergu, rimska Galleria Nazionale d'Arte Moderna, Narodna galerija v Pragi, Museum of Modern Art v New Yorku in San Franciscu, Nacionalni muzej v Tokiu, muzeji moderne umetnosti v Buenos Airesu, Riu de Janeiru, Sao Paulu itd.

Presenetljivo je, da je kljub Bernikovi izredni uspešnosti in mednarodni prodornosti v njegovem ateljeju še vedno ostalo toliko del, da so z njimi lahko pripravili skoraj pravo retrospektivo. To dejstvo po eni strani govori o umetnikovi zelo plodni produkciji, po drugi pa veliko pove tudi o našem prostoru. V primerjavi z večino kolegov je Bernik svoja dela dobro tržil, a kljub temu mu je veliko umetnin ostalo v ateljeju. Med drugim ta podatek kaže na to, da je bil trg umetnin pri nas nerazvit.

Med nebom in (pod)zemljo

Umetnikovo ustvarjalno pot je v eseju s pomenljivim naslovom Bernikov večni romar in podzemeljsko nebo poglobljeno komentiral dr. Milčec Komelj. Kot je ugotovil, že iz umetnikovih najzgodnejših del oženo diha samota. Okvir zanjo sta nebo in zemlja, ki dominirata na mnogih Bernikovi dvodelnih slikah. Premišljena razmejitev oziroma stik med njima je pogosto sredinska vodoravna črta obzorja, ki ju ločuje in povezuje. »Nelepa« Bernikova bitja so zavrgla poetične iluzije umetnikovih sanj in strmeče zrejo v neusmiljeno resnico nepreglednega smrtnega sveta, kot jo vidi pono tranjeni modrec, ki zajema v pogled izkušnjo zgodovine in skozi perspektivo človeškega iskanja ter iz slovenske zgodovine in naraščajoče človeške izkušnje ve, da se mu večnostna perspektiva in mladostna iluzija izmikata in da ostaja kot človek neobgledeno končen.

Na že četrtsotletni izrecno duhovni in temeljno prelomni umetniški stopnji je Bernik s polnimi pljuči ustvarjalno srečnega nelagodja zajel svoj neizčrpni razmah iz zazrtosti v človeško mitično duhovno izročilo in vanj zgostil tudi vso svojo likovno poprejšnost, ki se mu danes očitno zdi nezadostna. Na človeka je

pogledal s perspektivo izročila o Kristusu, skozi pogled gotskih asketov in bradatih biblijskih starcev ali prerokov, duhovnih svečnikov ali strogo motrečih večnih »sodnikov« v belih haljah in škrlatu, pa tudi izgubljenih sinov, ki se vračajo iz skušnjav sveta. Skozi to umetnost vidimo ves razpon temeljnih človeških razmerij, ki je zasidran med ljubeznijo in sovraštvom, med prežetimi pošastnim Molohom z vsem drugim zlom in vsem dobrim, med rabljem in žrtvijo, simbolizirajo pa ga tudi razsežnosti likovnega kontrasta, zajete na eni od slik tudi v sentenci Kako daleč je bela od črne. Temeljni arhetip take dramatične napetosti temelji na motivu križanja, s katerim je Bernik prerodil mnogofiguralno »panoramo« klasične srednjeveške zakladnice, iz katere so izšle tudi njegove posamezne simbolične postavbe. V sklopu tega usodnega motiva je ob Kristusu in demonskih rabljih ter ob Longinu s kopjem v Bernikovi umetnosti posebej vzcvetela tudi pretresljiva spokorniška Magdalena, podoba ženske, ki mu uteleša sočutje srca in ponuja edino človeško odrešitev s svojo ljubeznijo – »ljubeznijo za nič«.

Bogoiskatelj Bernikova umetnost je duhovno krčevita, izrazna in boleča. Skozi tak pogled je bolečinska in hkrati sveta tudi človekova pokrajina, ker je posvečena s preteklostjo in vsemi mrtvimi, njihovimi boji in upanji. Tako naravnemu pogledu je lahko človekova domačija samo še eshatološka posvečena dežela, zato se mu svet začrtuje le še v razponu prostorskih prizorišč, na katerih se dogajajo obredni prizori in se njegova otipljivost raztaplja v svetlobi vse pogostejših prav tako neobljudenih izrecno duhovnih krajin. Ob tem je nastala vrsta podob, ki so le mračno tleča duhovna prostranost, v kateri slutimo izrisani lok portala v svet onstranstva. Niko Grafenauer Bernika označuje za našega največjega bogoiskatelja in celo za križanega bogoiskalca.

Bernik stoji v samem osrčju našega kulturnega sveta, vsaj tistega, ki je zavezan iskanju smisla in izpovedovanju in ni zgolj igriv ali poljuben ter se zato ne zadovoljuje samo z minljivo to-

Slikar, grafik, kipar, mislec, profesor, akademik

Slikar in akademik Janez Bernik se je rodil leta 1933 v Guncjih. Po končani osnovni šoli in nižji srednji šoli v Šentvidu se je vpisal na Šolo za umetno obrt v Ljubljani. Leta 1951 se je vpisal na akademijo upodablajočih umetnosti, kjer je leta 1955 diplomiral. Še isto leto si je pridobil status svobodnega umetnika. Leta 1957 je končal podiplomski študij na specialki za slikarstvo, sočasno je obiskoval grafično specialko. Od tega leta je bil stalni gost na Mednarodnem grafičnem bienalu v Ljubljani. Leta 1958 se je izpopolnjeval v grafiki v Parizu. Leto kasneje je bilo njegovo delo vključeno v potujočo razstavo sodobnega jugoslovanskega slikarstva, ki je pomenila prvo pomembnejšo predstavitev jugoslovanske umetnosti v ZDA po drugi svetovni vojni.

Leta 1960 je imel prvo samostojno razstavo v Mali galeriji v Ljubljani, nato še v Zagrebu. Naslednja leta so se razstave, razna naročila in nagrade kar vrstili. Že leta 1963 je prejel Prešernovo nagrado za slikarsko in grafično delo. Leta 1970 je začel poučevati risanje in slikanje na ljubljanski ALU; od leta 1974 kot izredni profesor, od leta 1979 kot redni profesor. Leta 1976 je postal predstojnik oddelka za slikarstvo, ki ga je vodil do upokojitve leta 1996. Leta 1971 je prejel Jakopičevo nagrado za slikarstvo. Leta 1980 je bil med podpisniki pobude za Novo revijo in pozneje član njenega uredništva ter sooblikovalec likovne podobe revije in številnih njenih izdaj. Leta 1981 je prejel Prešernovo nagrado za likovne stvaritve v zadnjih letih. Leta 1989 je postal dopisni (izredni) član SAZU, leta 1993 pa redni. Isto leto je za podružnično cerkev sv. Lovrenca v Zabreznici izdelal Križev pot in predloge za tri vitraje (živi v bližnji Breznici pri Žirovnici). Leta 1999 je za župnijsko cerkev sv. Janeza Krstnika, kjer je župnikoval prijatelj Janez Pogačnik, izdelal štiri velike podobe iz življenja Janeza Krstnika in Križev pot v tehniki sitotiska na steklo. Leta 2000 so mu na Dunaju podelili Herderjevo nagrado, leta 2003 ga je predsednik Republike Slovenije odlikoval z zlatim častnim znakom svobode RS.

Janez Bernik

Nebo je tudi spodaj, 2002

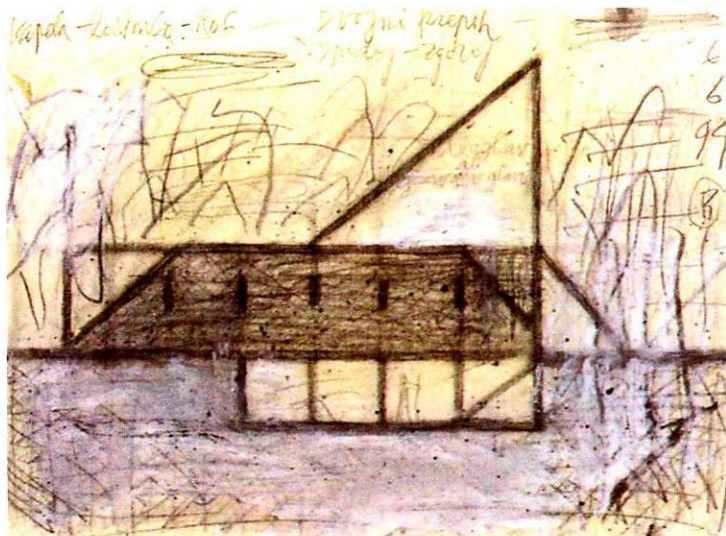

Človekova pokrajina je bolečinska in hkrati sveta, ker je posvečena s preteklostjo in vsemi mrtvimi, njihovimi boji in upanji.

► stranskostjo. Bernikov ustvarjalni človek je vzvišeno duhoven, mistično presvetljen, razbolelo zveržen in hkrati umit v duhovni spokojnosti kot nestrohnjen sve-

večnostna obzorja, ki postajajo v njegovih očeh vse bolj svetostna.

Razpet med snov in duha Bernikovi kipi so ostri kot grozeča

Kapela - Kostnica - Rog, 1999

tnik ter vse bolj transcendentalen. Vendar vseskozi raste iz bridke samote žive in skrajno nebolgijne človeške zemeljske eksistence, ki jo premaguje z vero v ustvarjalno odrešitev in z zazrtostjo v

rezila ali brusila na podstavkih, kot koničasti noži ali polkrožne žage, ubredna nakovala ali ideogramske silhuete demonskih postav, kraljev in kraljic ter kmetov in kmetic. Zazdijo se samo še kot

utelešenja istih bolečin, vzgonov in pojmov, ki naseljujejo Bernikovo slikarstvo. Videti so hkrati materializacija simbolnih oblik in izraznih ostrin, stopničasto zalomljenih stopenj v iskanju in so z vsem tem nekakšna starodavna »orodja« za brušenje misli ali sprožanje in nadziranje duhovnih muk.

Bernikov človek je v tej demonstrativni vlogi, ki nam dopoveduje resnico o človeškem nezavidljivem smrtnem položaju, samo še posebej izrazito boleč znanilec usode na odru sveta in hkrati umetnikov duhovni avtoportret.

Likovni izraz Bernikovih slik je, kot pravi dr. Milček Komelj, zgoščen na slovar oblik, kroga, trikotnika in kvadrata, ki motivno oživljajo v svojem sintetičnem povezovanju, in omejen na izrazito svetlobni kontrast ter sijaj onstranskih ali krčevito žgočih in temnih nočnih barv. Pot Bernikovega romarja je iskanje, ki se lahko izteče v razsvetljenje, in to ponekod dobesedno »fosforescentno razsvetljenje« podobe navdaja s sakralnostjo. Bernikov človek je razpet med snov in duha. **D**

Dragi bralci Demokracije!

Prazniki niso le božično drevo, lučke, obložena miza, darila.

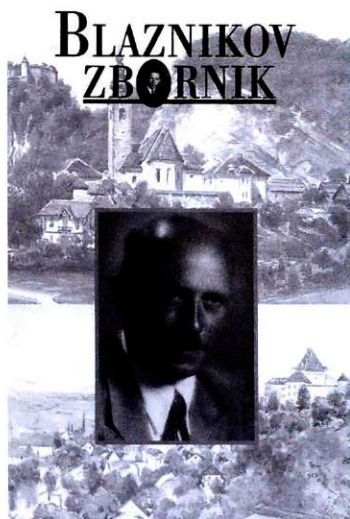
Prazniki so družina. Povezanost. Prijaznost. Topel dom. Razumevanje.

Naj bodo vaši prazniki vse naštet.
Predvsem pa naj bodo blagoslovljeni.

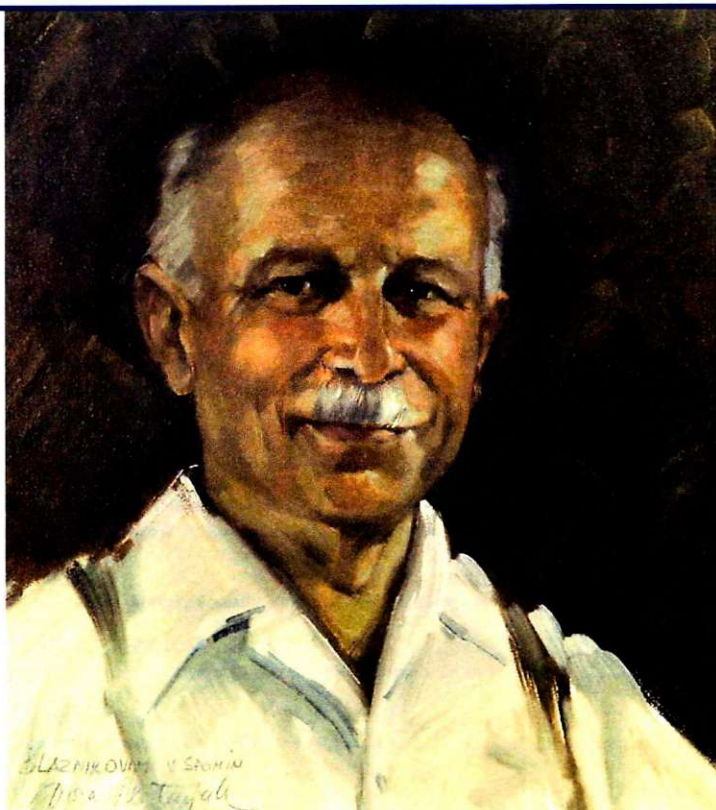
Radio Ognjišče.

Radio Ognjišče, Trg Brolo 11, Koper, foto: Benjamin Pazdir

Pavle Blaznik

Blaznik in Freising

V. M.

Zgodovinar dr. Pavle Blaznik (Škofja Loka 1903 – Ljubljana 1984) je v slovenskem zgodovinopisju sinonim za raziskovanje freisinške posesti na Slovenskem.

Tej problematiki se je zapisal že s svojo disertacijo o kolonizaciji Selške doline leta 1928. Svoje raziskovanje je nadaljeval z objavami: Zemljiška gospodstva v območju freisinške dolenske posesti (1958), Urbarji freisinške škofije (1963) in ga leta 1973 kronal z monumentalno monografijo Škofja Loka in loško gospodstvo (973–1803). Poleg teh monografskih del je objavil še številne razprave, ki predstavljajo temelje starejše agrarne zgodovine in kolonizacije.

Freisinške študije so velik del Blaznikovega dela, še zdaleč pa ne vse. Glede na njegovo temeljno zapisanost arhivskim virom ne moremo mimo njegovega dela, ki ga je objavil pri uresničevanju arhivskega sporazuma z Avstrijo iz leta 1923 in vračilo arhivskega gradiva iz avstrijskih arhivov.

Glede na vloženo delo so bile Blaznikove historično-topograf-

ske študije skoraj enakovredne freisinškim. Sam se je štel za učenca enega največjih slovenskih medievalistov Ljudmila Hauptmanna (1884–1968) in je uresničil njegovo zamisel v Historični topografiji Slovenije II, Historična topografija slovenske Štajerske in jugoslovanskega dela Koroške (I 1986, II 1988). Sodeloval je tudi pri podobnem delu Milka Kosa za Kranjsko in pomagal Ivanu Zelku za Prekmurje. Po njegovi smrti je tovrstno sistematično delo za tisti del slovenskega ozemlja, ki je po prvi svetovni vojni pripadalo Italiji in bilo delno vrnjeno po drugi svetovni vojni, zastalo.

Tretji veliki sklop Blaznikovega dela predstavlja Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev, Zgodovina agrarnih panog, I. zvezek Agrarno gospodarstvo (Ljubljana, 1970), II. zvezek Družbena razmerja in gibanja (Ljubljana, 1980), kjer je bil ne

le avtor nekaterih temeljnih gesel, ampak tudi poglavitno gibal tega izjemnega projekta – 1.450 tiskanih strani velikega formata.

Pavle Blaznik je bil do leta 1949 srednješolski profesor in krajše obdobje gimnazijski ravnatelj, nato je bil v različnih ustanovah, tudi v osrednjem slovenskem arhivu, nato pa od leta 1957 na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa SAZU v Ljubljani, kjer je deloval do svoje smrti. Do mlajših sodelavcev, kot pričuje zgodovinar Stane Granda, je bil izjemno kolegialen in je nesebično prenašal nanje svoje strokovne in znanstvene izkušnje. Ker je v slovenski akademski sferi delo na znanstvenih inštitutih vedno »približno za tretjino manj vrednoteno« – inštituti so bili dolgo časa tudi odlagališča za politično »manj primerne« znanstvenike, kot dodaja dr. Granda, kar je bil glede na svoje politično prepri-

čanje tudi Pavle Blaznik –, ni bil nikoli deležen takšnih znanstvenih priznanj, kot bi jih glede na svoje znanstveno delo zaslužil (npr. članstvo v SAZU).

Blaznikov zbornik Temu velikemu zgodovinarju v čast so tudi zato decembra 2003 v rojstni Škofji Loki organizirali mednarodni simpozij, namenjen dvestoletnici sekularizacije freisinške in briksenske posesti na Slovenskem. Prispevki so zdaj izšli v dvojezičnem Blaznikovem zborniku, ki sta ga izdali Založba ZRC in Muzejsko društvo Škofja Loka. V njem so objavljeni naslednji prispevki: Bibliografija dr. Pavleta Blaznika (Matjaž Eržen), Predfreisinški dvor v Stari Loki (Pavel A. Florjančič), Izvor in začetki škofijske posesti na današnjem slovenskem ozemlju (Peter Štih), Začetki razdrobljene briksenske posesti na Kranjskem v 10. in 11. stoletju (Giuseppe Albertoni), Srednjeveška posest freisinške škofije v Istri (Darja Mihelič), Freisinški škofje in škofijska posest na Slovenskem okoli leta 1300 (Gertrud Thoma), Začetki Škofje Loke in freisinški škofje kot ustanovitelji mest (Primerjalna študija k nastanku mest na Kranjskem v srednjem veku (Miha Kosi), Razvoj, uprava in poslovanje freisinške in briksenske posesti na Kranjskem v srednjem veku (Matjaž Bizjak), Sekularizacija – zaton fevdalne Cerkve (Metod Benedik), Cerkvenopravni položaj freisinške in briksenske posesti v oglejskem patriarhatu (France M. Dolinar), Odnos Freisinga in Briksna do samostanov na njunem ozemlju (Damjan Hančič), Razvoj protestantizma na slovenskih ozemljih briksenske in freisinške škofije (Barbara Žabota), Sekularizacija na Bavarskem (Walter Demel), Arhivi s Freisinškega stolnega griča in njihova usoda med sekularizacijo leta 1802–1803 (Peter Fister), Evidentiranje arhivskega gradiva freisinškega loškega gospodstva (Judita Šega), Ustanovitev mestne župnije sv. Jakoba 1804 v Škofji Loki (Vincencij Demšar), Usoda nekdanje freisinške posesti na Dolenjskem (Stane Granda), Materialni dokazi o navzočnosti freisinških škofov na Slovenskem (Matjaž Ambrožič), Freising v slovenskem spominu (Peter Hawlina). ■

Postojnska jama in Predjamski grad

Petra Janša, foto: vir STG/D. Mladenović, B. Kladrnik, BORO

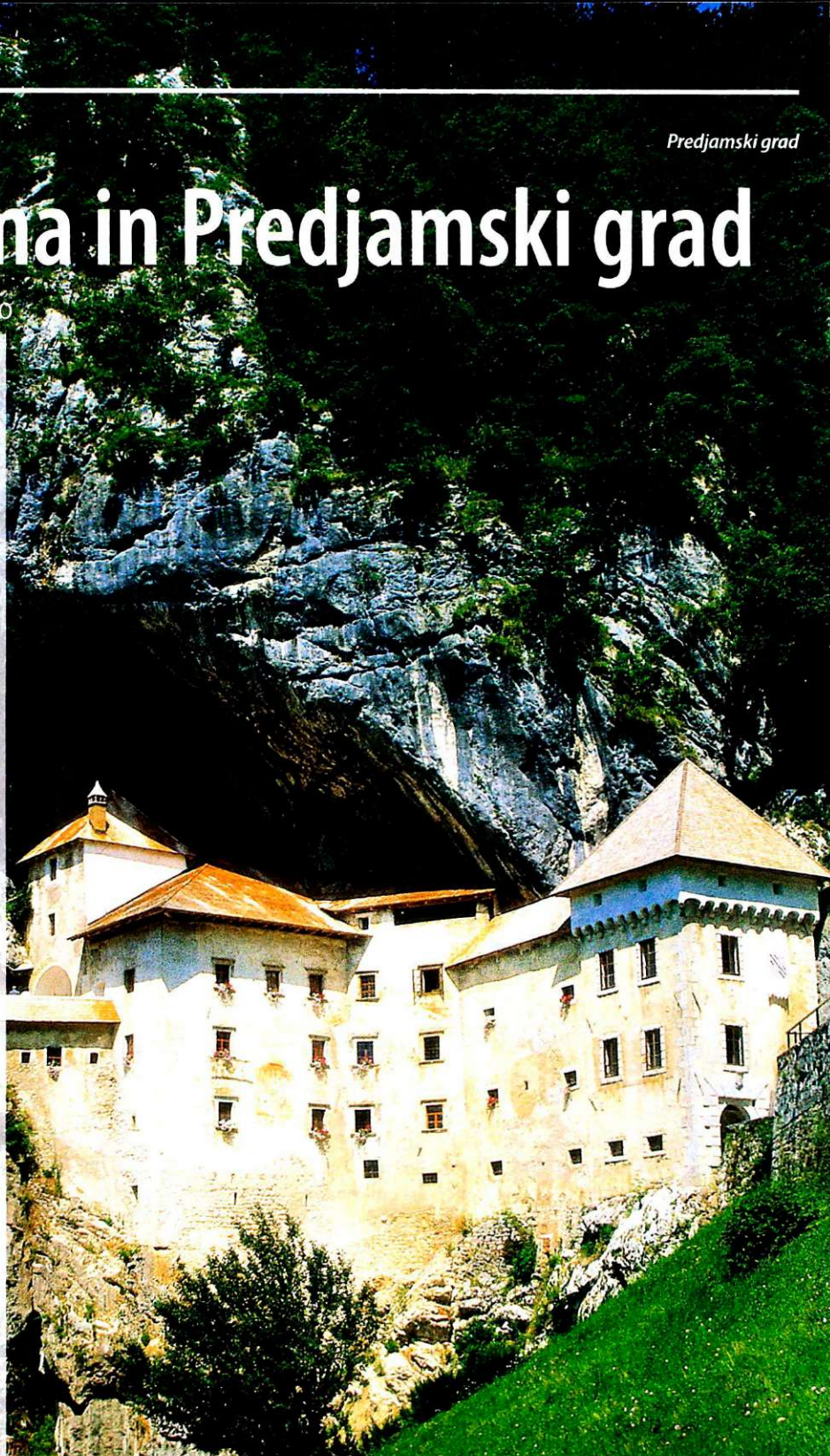
Postojnska jama je 20.570 metrov dolg kraški jamski sistem v bližini Postojne in je največji v Sloveniji. Le 9 kilometrov od vhoda v jamo je ena od najslikovitějšíh zgradb; sredi 123 metrov visoke skalne stene dobesedno visi Predjamski grad – s tremi, štirimi nadstropji, nekako ošabno preprost, nezavzet, poln nepopustljivosti.

Čudovit podzemni svet Krasa Postojnsko jamo je oblikovala reka Pivka, ki je prevotlila kraški hrbet Postojnskih vrat med Pivško kotlino in Planinskim poljem. Po geomorfoloških sledovih so-deč je Pivka nekoč tekla po površju med Hrušico in Javorniki proti Ljubljanski kotlini, pozneje je prestavila tok v podzemlje. Tam se zdaj pretaka iz Pivške kotline na 10 km oddaljeno Planinsko polje, kjer izvira kot Unica, potem ko se v Planinski jami, 500 m od vhoda, steka z vodami z Javornikov in s Cerkniškega polja.

V jamski splet so poleg Postojnske jame povezane še Otoška jama, Magdalena jama, Črna jama, Pivka jama, jama Lekinka in ponor Črnege potoka. Rovi postojnskega jamskega sistema so izoblikovani v dveh nadstropjih: spodnji so vodni, občasno poplavljeni, na več krajih zaliti, spremenjeni v občasne in stalne sifone; zgornji, v katerih prenikajoča deževnica izoblikuje kapnike, so starejši in suhi. Mlajši kapniki še nastajajo, starejši pa imajo že več kot 500.000 let. Hitrost rasti je odvisna od količine prenikle vode in raztopljenega apnenca, v stotih letih zraste kapnik 1–10 mm. Večina starejših kapnikov je rdečkaste barve zaradi sprane rdeče kraške ilovice, mlajši so bolj beli.

Poleg najrazličnejših kapniških oblik, stalagmitov, stalaktitov, zaves, cevčic ... je ena največjih znamenitosti Postojnske jame prav gotovo človeška ribica (*Proteus anguinus*). To, na večno podzemsko temo prilagojeno bitje, je do 30 centimetrov dolg močeril, brez oči, ker jih ne potrebuje. Je tudi brez varovalnega pigmenta, tako da je po barvi kože podoben beli rasi človeštva, od koder izvira njegovo ime. Narasle podzemne vode občasno to človeško ribico splavijo na površje in v nekdanjih časih so jo imeli za zmajevega mladiča, ker je prišla iz podzemlja. Zdaj je že 200 let ena največjih znamenitosti, saj smo jo Slovenci celo odtisnili na svoje kovance. Živalce, ki jih kar naprej osvetljujejo turistične luči, sčasoma porjavijo kot človek na soncu.

Poleg človeške ribice je Postojnska jama bogata tudi z drugo vodno in kopno favno. Z živim svetom v podzemlju se ukvarja posebna veda, speleobiologija, veja biološke znanosti, ki se je

začela prav tu, ko je leta 1831 jamski vodnik Luka Čeč v Postojnski jami našel jamskega hrošča drobnovratnika (*Leptodirus hochenwarti*).

Najbolj obiskana turistična jama v Evropi Do zdaj je Postojnsko jamo obiskalo že več kot 31 milijonov ljudi, a prvi obiskovalci jame so bili ledenodobni lovci, kar dokazujejo arheološke najdbe v njej in drugih jamah na Pivškem. V Imenskem rovu Postojnske jame so ohranjeni podpisi obiskovalcev od 13. st. dalje. Tudi J. V. Valvasor je raziskoval jamo in jo med drugim prikazal s sliko okamnelih bitij (1689). Prvi načrt vhodnih delov jame je izdelal dunajski dvorni matematik J. N. Nagel (1748) s pomočjo idrijskih rudarjev. 14. aprila 1818 je domačin Luka Čeč preplezal ste-

Briljant

no v vhodni dvorani in odkril notranjost; že naslednje leto je Postojnsko jamo obiskal prestolonaslednik Ferdinand z Dunaja. Jama je kmalu zaslovela po Evropi in Ameriki. Obiskovali so jo naravoslovci, popotniki, med drugim številni vladarji.

Turistični obisk Postojnske jame se je povečal po zgraditvi železnice Dunaj–Trst leta 1857. Leta 1872 so po jami položili tire. Prve vozičke so jamski vodniki potiskali ročno. Razsvetljavo s svečami in baklami so leta 1884 zamenjale električne luči.

Danes vozijo do polovice turistične poti vanjo električne kompozicije. Z vlakca je mogoče videti Kongresno, nekdanj Plesno dvorano. Kongresna zato, ker je bil pred leti v njej svetovni speleološki kongres, Plesna pa zato, ker so v njej že kmalu po tem, ko so jama leta 1819 uredili za turistični obisk, začeli na binokostni ponedeljek prirejati plesne prireditve.

Pod Veliko goro ali Kalvarijo, 45 metrov visokim podzemskim hribom na stiku treh rogov, je vožnje z vlakcem konec in jamski vodniki povabijo obiskovalce, naj naprej gredo peš.

Po prihodu z Velike gore je treba čez Ruski most, ki se imenuje tako zato, ker so ga čez globok podzemski prepad med prvo svetovno vojno zgradili ruski vojni ujetniki, stopiti v Lepe jame. Te že s svojim imenom napovedujejo, kaj skrivajo. Jamski ciceroni med obiskom vsakokrat za nekaj trenutkov ugasnejo luči, tako da nastane najpopolnejša tema, skozi katero odmevajo podzemski svetovi približno tako, kot bi bili na koncu sveta in na začetku vesoljne skrivnosti. Poleg pršenja kapljic in pretakanja vode, ki so edini naravni zvoki v jami, nas votla kapniška tvorba preseneti z zvokom, ki je podoben kukavičjem oglašanju. Od tod ime kukavica, na katero zaigra jamski vodnik.

Naslednje, kar lahko vidite, je Briljant, ki je tako lep stalagmit, da so si ga upravljalci jame izbrali za svoj znak. V velikanski Koncertni dvorani, ki lahko sprejme 10.000 obiskovalcev hkrati, je akustika sijajna. Vidni in nevidni prostori vračajo toliko odmevov in na tako različne načine, da napravi glasbo neskončno voluminozno, po svoji mistično, patetično bučečo, slovesno; za snemanje popolnoma neprimerno, za poslušanje pa skoraj obredno religiozno. Dvo-

Jaslice v Postojnski jami

rana je po monumentalni razsežnosti eden osrednjih prostorov Postojnske jame.

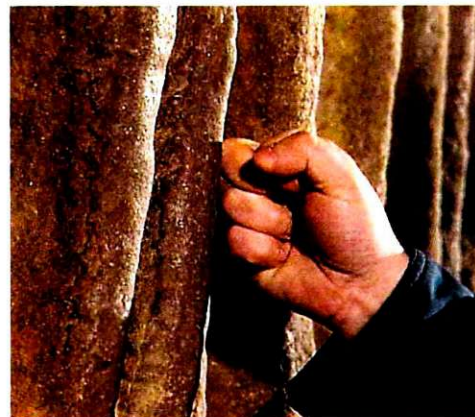
Ker smo v božičnem času, je treba omeniti žive jaslice v Postojnski jami, prireditve, ki bo letos že 16. leto zapored. Svetopisemska zgodba o božjem rojstvu je v Postojnski jami nanašana v najlepših kapniških prostorih. Obiskovalci si žive jaslice lahko ogledajo med sprehodom skozi postojnsko podzemlje.

Utrdba Erazma Predjamskega Le 9 kilometrov od Postojnske jame, visoko v steni, vidno dostopen le z ene strani, obvladuje okolico Predjamski grad. Že več kot 700 let kraljuje v 123 metrov visoki skalni steni, mogočen, izzivalen in nezavzet. Današnji grad ima sicer renesančno podobo, toda čas njegovega nastanka potrjuje grb takratnih lastnikov Kobenzlov iz leta 1583 in za njim se skriva starejše jedro, prvotni jamski grad, nezavzetno zavetje drznega, svojeglavega in upornega viteza Erazma Predjamskega.

Erazem Lueger, ki je v 15. stoletju kljuboval cesarski vojski v svoji skalni trdnjavi, je kmalu po tragični smrti prešel v legendo. Motiv je bil nekajkrat uporabljen v literaturi in upodobljen na slikah. Zgodovinsko

Človeška ribica

Kukavica, na katero zaigra jamski vodnik

ozadje zgodbe pa kaže, da si je vitez na cesarskem dvoru nakopal kar dvojno zamer: uboj cesarjevega sorodnika in povezovanje z njegovimi ogrskimi nasprotniki. Ko mu je uspelo zbežati na Kranjsko, je zagrešil še nekaj roparskih napadov. Zaradi vsega tega ga je začel zasledovati tržaški glavar Gašper Ravbar. Da bi ga prisilil k vdaji, je več mesecev (pozimi in spomladi leta 1484) oblegal grad, pri tem pa je bil nekajkrat deležen Erazmovih daril: mesa, rib in celo česenj,

s katerimi so se grajski oskrbovali skozi skriti rov. Šele ko je podkupil odposlanca, mu je uspelo z dobro namerjenim topovskim strelom upornega viteza spraviti s sveta.

Da je legenda še danes živa in enako zanimiva kot v preteklosti, dokazuje zanimanje obiskovalcev za vsakoletni viteški turnir konec avgusta, ki so mu organizatorji nadeli Erazmovo ime. **D**

Erazmov viteški turnir

Vir: www.turizem-kras.si

Veliki atlas sveta

Založba DZS

Izšla je tretja, posodobljena izdaja Velikega atlasa sveta, ki je narejena po italijanskem izvirniku. Za slovenski prevod in priredbo so poskrbeli na Geografskem inštitutu Antona Melika ZRC SAZU. Najnovejša, tretja različica je dosežek predvsem v tehničnem smislu, saj so vsi zemljevidi v Atlasu v celoti pripravljeni z digitalno, računalniško tehnologijo, kar omogoča hitrejše in natančnejše dopolnjevanje. Digitalne zemljevide krasi estetska dovršenost, zaradi katere je klasična De Agostinijeva kartografija zaslovela kot najlepša na svetu. Kakovostni barvni satelitski posnetki še dodatno pričarajo podrobnosti. Veliki nadstandardni format omogoča pregledne zemljevide vseh delov sveta: sedmih celin, petih oceanov in 193 držav. V Atlasu so poleg klasičnih zemljevidov še splošni in tematski zemljevidi, satelitski posnetki in imensko kazalo ter razlaga zemljepisnih izrazov. Sloveniji je namenjenih 16 strani. Atlasu je dodan veliki splošni zemljevid Evropske zveze.

Potovanje skozi čas

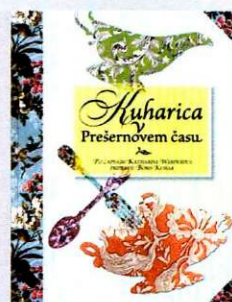
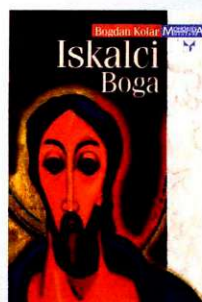
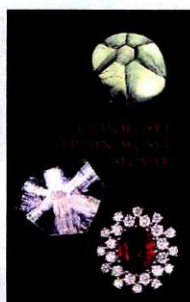
Didakta, Radovljica

Potovanje skozi čas je knjiga, sestavljena iz več delov. Prvi se posveča predvsem življenju in delu dr. Alojza Zalokarja, ki je bil med obema vojnama ravnatelj Ženske bolnice in vodilni porodničar in ginekolog na Slovenskem. Objavljeni so odlomki iz njegovih tekstov s sodnomedicinskega in narodnega področja. Sledijo rodoslovni podatki o treh zdravnikih in ranocelnih, prednikih dr. Zalokarja. Poglavlje o dr. Ani Zalokar nas uvede v njeno delo in rodbino. Največ prostora je namenjenega njenemu očetu Ivanu Kosu, podjetniku v Petrogradu. Knjiga Jurija Zalokarja je posvečena tudi raziskovanju rodu in razširjenosti priimka Kos, ki mu sledi od Baltika in naprej proti vzhodu in zahodu.

Gemološki slovar

Založba ZRC

Gemološki terminološki slovar je prvi slovar slovenskega gemološkega izrazja in je skupno delo Slovenskega gemološkega društva in sekcije za terminološke slovarje Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, pri njem pa so sodelovali strokovnjaki različnih področij (gemologija, mineralogija, kemija). Slovar vsebuje 2.821 gesel o gemologiji, vedi o kamnih, ki se uporabljajo za nakit ali izdelavo okrasnih predmetov. Ob strokovnem izrazju so upoštevana tudi ne-

katera lastna imena, npr. znanih diamantov, rudnikov diamantov, mednarodnih organizacij, in angleška poimenovanja za klasifikacije, ki se v literaturi in praksi pogosto uporabljajo. Pri mineralih, poimenovanih po osebah, je upoštevana izvorna pisava. Gemološki terminološki slovar je nedvomno pomemben mejnik v razvoju slovenskega gemološkega izrazja in gemologije nasploh, saj vsem, ki jih to področje zanima, posreduje razmeroma preproste razlage gemoloških izrazov, če je le mogoče predlaga slovensko izrazje za tujejezično, ustrezno strokovno izrazje za žargonsko in neustrezno, pisavo, izgovor in angleške ustreznike.

Koledar za leto 2006

Mohorjeva družba iz Gorice

Naj opozorimo na nekaj tem iz bogate vsebine Koledarja goriške Mohorjeve za leto 2006: Tolminska podoba Marije z zaročkom sv. Katarine (Silvester Gaberšček), Uglasbitve Gregorčičevih poezij (Lojzka Bratuž), O začetkih literarne zgodovine na Primorskem (Branko Marušič), Trpljenje goriških duhovnikov med soško fronto (Renato Podbersič ml.), Ob šestdeseti obletnici Rožmanovega procesa (France M. Dolinar), Stenske poslikave v cerkvi sv. Vida v Podnanosu (Andrej Jazbec), Solinarji v Slovenski Istri (Rožana Špeh), 150-letnica župnije sv. Jakoba v Trstu (Lida Turk), Tomajski samostan so gradili pred 110 leti (Mira Cencič).

Iskalci Boga

Mohorjeva družba Celje

V zgodovini krščanstva pomenijo redovne skupnosti razgibano in raznovrstno obliko uresničevanja evangelija in posnemanja Jezusa Kristusa. Prof. dr. Bogdana Kolarja, ki sodi med najuglednejše in najplodnejše slovenske cerkvene zgodovinarje, je njegovo pedagoško delo spodbudilo, da je napisal obsežen "priročnik", pravo malo enciklopedijo o re-

dovništvu in redovnih skupnostih v zgodovini Cerkve z naslovom Iskalci Boga. Snov je razdelil na pet poglavij: Začetki redovništva v prvotnem krščanstvu (do konca antike), Redovništvo v srednjem veku, Redovništvo v obdobju reform, Prelomno 19. stoletje, Redovništvo v 20. stoletju. Ob koncu vsakega poglavja je prikazal še slovenske razmere. Na koncu je dodal nekaj statističnih podatkov, razložil nekatere izraze iz redovnega življenja, literaturo ter stvarno in osebno kazalo.

Spomin srca

Novi svet

Wilhelm Mühs je leta 1964 diplomiral iz teologije na Papeški lateranski univerzi. Od leta 1959 deluje kot časnikar pri različnih italijanskih medijih. Pri založbi San Paolo je objavil vrsto knjižic misli in aforizmov za vsakdanjo duhovno poglobljanje. Založba Novi svet je objavila že več njegovih knjižic, zadnja Spomin srca prinaša 365 misli o hvaležnosti.

Kuharica v Prešernovem času

Cankarjeva založba

Tako kot vsaka umetnost ima tudi kuharska svoje sloge, obdobja, razcvet, mojstre, pravila in posebnosti. Hrana gotovo že dolgo ni več le osnovna življenjska potreba. Tega so se najprej zavedali dvorni kuharji, njim pa so hitro sledili tudi meščanski. Ljubljanska gospodinja Katharina Werderdus je okoli leta 1840, ko se je bogata meščanska kultura uveljavila tudi v kuhinji, v zvezek z naslovom Kochbuch (kuharica) skrbno zapisala 255 receptov. Recepte, ki so bili zapisani še v bohorici, je za današnji čas priredil znani kulinarčni strokovnjak dr. Boris Kuhar. Recepti so razdeljeni na sedem poglavij: Narastki in kuhi, Juha je župa, Imenitne mesne jedi, Ribje dobrote, Malo omak – dober kuhar, Priloge, prikuhe in zelenjava, Vse sladko. Na začetku vsakega poglavja je dr. Kuhar napisal etnološko-kuharski uvod.

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107,8 MHz

RADIO VELENJE

EVJ ELEKTROPROM

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488
www.elektroprom.si

- ♦ elektroinstalacije
- ♦ centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- ♦ projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- ♦ kabelsko komunikacijski sistemi
- ♦ trgovina EVJ CENTER
- ♦ lokalna televizija ETV
- ♦ tiskana vezja
- ♦ grafitne ščetke
- ♦ delovni stroji in nizke gradnje
- ♦ bar SEDMICA

tv PRIMORKA Trstelj - 67. kanal
Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

POLNOČNICA NA SVETI GORI - neposredni prenos
sobota, 24. december 2005

Sava

Spoštovani sodelavci, delničarji, kupci in poslovni partnerji!

Skupne vrednote, sodelovanje in medsebojno spoštovanje nas družijo že vrsto let. Zaupanje, ki si ga izkazujemo iz leta v leto, nas vse tesneje povezuje. Uresničujemo dane obljube in presegamo pričakovanja ob spoštovanju družbenega in naravnega okolja, v katerem delujemo in živimo.

V letu 2006 vam želimo, da bi vam sreča in zdravje vselej stala ob strani!

SAVA, d.d., Skopješka 6, 4000 Kranj, www.sava.si

KREATIVA

Sava[®]Sava[®] Schäferteol[®]SAVA HOTELI BLED
SAVA HOTELI BLEDSLOVENSKI TURIZEM
SLOVENSKI TURIZEMAstraChemo[™]

OBI

ENSA[®]

Poslovna skupina Sava

Predavanja v slovenščini ali angleščini?

Skrbimo za svoj jezik

Lucija Horvat

"Slovenski jezik je čedalje bolj zapostavljen in ogrožen, zato ustavimo njegovo propadanje 5 minut pred 12.," je ob nedavni obletnici smrti velikega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja dejal ljubitelj slovenske besede Andrej Rant.

Njegove metaforične besede so opozorilo na nekatere negativne spremembe, ki jih je danes opaziti v javni rabi slovenščine. »Pri tem se mi ne zdi najbolj usodno vdiranje posameznih tujih besed v mladostniški sleng, nevarnejše je frontalno izrivanje slovenščine s posameznih področij javnega sporočanja, npr. v znanosti, v imenih trgovskih, gostinskih in obrtnih lokalov in na univerzi. Ukrepati je treba, dokler je še čas,« je dejal dr. Janez Dular iz sektorja za slovenski jezik na ministrstvu za kulturo. Dejal je še, da je bolj skrb zbujajoče nesorazmerje med razburjanjem zaradi »ful-kul« in ravnodušnostjo slovenske javnosti ob tisti točki iz okvirja vladnih reformnih ukrepov (ukrep št. 28), ki napoveduje odpravo omejitev za rabo angleščine v visokem šolstvu.

Znanost in gospodarstvo Raba slovenščine je že tako ogrožena v zamejstvu, doma pa v gospodarstvu, znanosti, šolstvu in medijih, po besedah Janeza Dularja pa je deloma problematična tudi uradna komunikacija z Brusljem,

čeprav je bila slovenščina razglašena za enega od uradnih jezikov Evropske zveze. Prevajanje je zelo nedosledno celo ob obiskih bruseljskih uradnikov v Ljubljani. Najbolj se angleščina širi v znanosti in gospodarstvu. V znanosti je eden od vzrokov to, da se v akademski karieri precej mehanično priznava več točk za objave v tujih jezikih, v podjetništvu pa se poslovni ugled in uspešnost naivno povezuje z rabo angleščine, in sicer celo v primerih, ko je 90 odstotkov poslovanja namenjenega slovenskim naslovnikom. »Že večkrat sem opozoril, da se z angleškimi imeni podjetij največkrat ustvarja lažni videz, torej gre za zavajanje partnerjev in porabnikov, in da imajo največji slovenski izvozniki kar po vrsti slovenska imena: Iskra, Gorenje, Krka, Belinka, Novoles ...« je poudaril Janez Dular.

Varstveni ukrepi Ukrepi, ki bi slovenščini lahko pomagali, so lahko spodbujevalni, kot so izobraževanje, subvencioniranje slovenskih knjig ali financiranje raziskav, pa tudi represivni, kot je prepoved neupravičene rabe

tujih jezikov v javnosti, globe za prekrške in prisilno odstranjevanje tujejezičnih napisov. »Seveda so nam vsem bolj všeč spodbujevalni. Ker so interesi v družbi in v državnem zboru zelo različni, prihaja pri sprejemanju zakonov do številnih kompromisov, vrzeli in neupravičenih izjem; to se je zgodilo pri sprejemanju zakona o javni rabi slovenščine, zakona o varstvu potrošnikov, zakona o gospodarskih družbah, zakona o visokem šolstvu in drugih, zato njihovi pozitivni učinki za položaj slovenščine niso toli-

kšni, kakor se je pričakovalo,« je dejal dr. Janez Dular.

Na univerzi in simpozijih V določbah, ki določajo, kdaj se lahko na univerzi na predavanjih uporablja tuji jezik namesto slovenščine, je veliko nejasnosti. Vprašanje učnega jezika je prepuščeno posameznemu visokošolskemu zavodu. »Ni jasno, kaj pomeni 'večje število tujih študentov' kot pogoj za rabo tujega jezika ali kolikšni so lahko 'deli študijskih programov', pri katerih sodelujejo gostujoči visokošolski učitelji iz tujine – deset odstotkov, četrtnina, polovica, tri četrtine programa?« se sprašuje Janez Dular. Na mednarodnih simpozijih v Sloveniji raba tujih jezikov seveda ni prepovedana, problematično je, da to možnost prepogosto izrabljajo domači, slovenski predavatelji pred večinskim slovenskim poslušalstvom. Zakon o javni rabi slovenščine določa, da mora na mednarodnih javnih prireditvah na območju Republike Slovenije izvajalec zagotoviti rabo slovenščine in da se ta lahko le izjemoma omeji. **D**

Dr. Janez Dular

Žive jaslice

Božič je pred durmi in praznovanje se bo začelo. Pri nas se v zadnjih letih zelo intenzivno obuja tradicija jasličarstva, najbolj razveseljivo pa je, da je v Sloveniji iz leta v leto več živih jaslic. Te si bo mogoče letos že šestnajstič ogledati v Postojnski jami, kjer bodo jaslice s kulturno-etnološkega vidika slovensko obarvane, kar bodo podkrepili dodatni prizori, ki bodo spremljali osrednje dogajanje. Svetopisemska zgodba o božjem rojstvu v Postojnski jami zaživi v najlepših kapniških prostorih. Obiskovalci si bodo jaslice lahko ogledali spotoma, ob sprehodu skozi postojnsko podzemlje. V Postojni bodo nastopali: pevci Elda Viler, Ana Dežman, Marjan Bunič in dramski igralec Primož Ranik ter zbori iz vse Slovenije. Nastopajoči v podobah jaslic bodo statisti amaterji iz Postojne in okolice. V Ligojni pri Vrhniki, kjer bodo letos žive

jaslice uprizorili že desetič, se pri oblikovanju scenarija zanje opirajo na izročila prednikov in vsako leto poskušajo izvirno prikazati enega od dogajanj na podeželju. Letos bo to delo in življenje kovačev. Poleg tega bodo tudi letos na ogled izvirna orodja. Uprizoritve živih jaslic v Ligojni bodo letos 25., 26. in 30. decembra 2005 ter 1., 2. in 6. januarja 2006 ob 17. uri. V fotogaleriji si bo mogoče ogledati nekaj posnetkov jaslic iz prejšnjih let. Žive jaslice pripravljajo že četrto leto tudi v Mojstrani, v soteski Mlačca. Te jaslice so postavljene v umetnih ledenih stenah. Letos so pripravili za jaslice tudi nov scenarij – o deklici, ki je v nesreči izgubila starše, poleg tega pa pripravljajo še nekaj dodatnih novosti. V Mojstrani si lahko žive jaslice ogledate od 25. do 30. decembra 2005 ter 1. in 2. januarja 2006 ob 16., 17., 18. in 19. uri. L. H.

Romulus veliki

Pred kratkim je slovenska Drama na svojem velikem odru gostila ansambel Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta, ki se je predstavilo z uvodno uprizoritvijo te sezone. Odlično so odigrali tako imenovano »nezgodovinsko historično komedijo« švicarskega dramatika Friedricha Dürrenmatta z naslovom Romulus Veliki v prevodu Mojce Kranjc in v režiji Diega de Bree. V glavni vlogi je nastopil Matjaž Tribušon. Romulus Avgustus je bil zadnji rimski cesar, ki ga je leta 476 odstavljal germanski vojskovodja Odoaker. Toda dramatika ne zanima zgodovinska osebnost, ampak situacija človeka z veliko močjo in vplivom, ki pa sta v danem trenutku že nična in človek

Tržčani v ljubljanski v Drami

je le še nemočen posameznik ter edini, ki se položaja do potanko sti zaveda. Ker ne more in ni zmožen ničesar več spremeniti, se z užitek om ukvarja samo še z malenkostmi, kar še stopnjuje agonijo dvora. Agonija, ki jo protagonisti živijo, priča o izkušnji velike katastrofe človeštva 20. stoletja. L. H.

ALPE ADRIA "ZELENi VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 22. 12.

17.00 Križanke: Učenci glasbene šole Ljubljana Moste – Polje. Božični koncert. Vstop prost.

18.00 Pred Maximarketom: Maxijeva božično-novoletna jelka. Božične in novoletne pesmi sveta in obisk božička.

20.00 Uršulinska cerkev: Otroški in mladinski pevski zbor ob orgelski spremljavi. Božične pesmi.

20.00 Prešernov trg: Alenka Godec s skupino. Pop.

PETEK, 23. 12.

17.00 Knjižnica Nove Poljane: Božično-novoletni srečelov na Novih Poljanah

19.30 SNG Drama: V. Bartol: Alamut

20.00 Prešernov trg: Orleki. Folk, punk, polka, rock

20.30 Cerkev sv. Nikolaja: Akademski pevski zbor Tone Tomšič ŠOU v Ljubljani. Zborovodkinja: Urška Lah

SOBOTA, 24. 12.

17.15 Prešernov trg: New Swing Quartet z Big Band orkestrom Slovenske vojske

Od 24. 12. do 2. 2. Cerkev sv. Nikolaja – stolnica: Jaslice

11.00 in 17.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: E.T.A Hoffmann, S. Horvat: Hrestač

16.00 SNG Opera in balet: P. Ilič Čajkovski: Hrestač – Božična zgodba

NEDELJA, 25. 12.

17.00 Hiša eksperimentov: Barvologija

20.00 Prešernov trg: EMŠO Blues band

20.00 KUD France Prešern: Božični impro z Natalijo. Impro liga ekshibicija

PONEDELJEK, 26. 12.

17.00 Mini teater Ljubljana: Koledniški motivi. R. Waltl: Osel Nazarenski. Za otroke od 5. leta dalje.

17.30 Dvorni trg: Mikrofon Cin-cin z gosti. Janezz, jazz rock koncert.

18.00 Cankarjev dom: Nomad. Cirque Eloize (Kanada). Režiser: Daniele Finzi Pasca. Eno najočarljivejših odkritij severnoameriškega cirkusa.

20.00 Prešernov trg: Skupina Ave: stari rock.

TOREK, 27. 12.

17.30 Dvorni trg: Mikrofon Cin-cin z gosti. Same babe, blues, rock.

20.00 Prešernov trg: Fake Orchestra: etno, folk.

20.00 Mala drama: W. Schwab: Predsednice

20.30 Cankarjev dom: Jani Kovačič & Šent Polh Sextet. Postbožične pesmi o svetopisemskih in drugih herojih v duhu ljudskih pesmi, gospela, bluesa in jazz.

SREDA, 28. 12.

17.30 Dvorni trg: Mikrofon Cin-cin z gosti. Otroška skupina Strahci. Čompe, folk.

18.00 Pred Maximarketom: Maxijeva božično-novoletna jelka. Božične in novoletne pesmi sveta in obisk dedka Mraza.

20.00 Prešernov trg: Rebeka Dremelj in Babilon 05. Pop, dance.

20.00 Hotel Mons: Marko Hatlak z gosti, klasična glasba, tango. Iz cikla »Glasba ... po naše«.

Skrita resnica

Monika Maljevič

V napetem trilerju Zvesti vrtnar nas zgodba popelje na temračno stran globalizacije, v kateri eni bogatijo, medtem ko nedolžni umirajo.

Britanski diplomat skuša odkriti resnico o smrti svoje žene. S pomočjo diplomatskih zvijač mu uspe najti pravo sled, ki ga vodi prek treh celin vse do šokantnega razkritja velike zarote, zaradi katere eni bogatijo, medtem ko nedolžni umirajo. Dvakratni oskarjev nominiranec Ralph Fiennes in Rachel Weisz vodita igralsko zasedbo romantičnega trilerja Globalna zarota, posnetega po istoimenski knjižni predlogi Johna le Carréja.

Fernando Meirelles se po režiji izredne, z oskarjem nagrajene uspešnice Božje mesto (*«City of God»*) vrača z zgodbo o čustvenem in globalnem popotovanju, iskanju resnice in zaroti svetovne razsežnosti.

V odmaknjenem kraju severne Kenije je brutalno umorjena izredno zavzeta aktivistka Tessa Quayle, ki jo igra Rachel Weisz. Na poti jo je spremljal lokalni zdravnik, ki pa je zbežal, in vse kaže na zločin iz strasti. Sandy Woodrow (Danny Huston), sir Bernard Pellegrin (Bill Nighy) in

The Constant Gardener

Režija: Fernando Meirelles

Scenarij: Jeffrey Caine po romanu Johna Carréja

Produkcija: Gail Egan, Donald K. Ranvaud, Julia Blackman

Igrajo: Ralph Fiennes, Rachel Weisz, Hubert Koundé, Danny Huston, Daniele Harford, Packson Ngugi, Damaris Itenyo Agweyu

Distribucija: Cinemania group

Premiera: 29. 12. 2005

drugi člani britanskega veleposlaništva domnevajo, da bo njihov sodelavec, miren in neambiciozen vdovec Justin Quayle (Ralph Fiennes), zadevo prepustil njim. Toda zelo se motijo ...

Ljubezenska zgodba Diplommatovo ravnanje je ob izgubi ljubljene žene povsem porušeno. Nenehni spomini na njuno ljubezen in govorice o ženi nezvestobi so Justinu več kot zadostna vzpodbuda, da prvič v svojem življenju in karieri stvari vzame v svoje roke in se celo na svoje presenečenje poda na skrajno nevarno odisejajo. Od-

ločen, da bo opral ženino ime, išče resnico, ki ji je bila Tessa očitno preblizu. Kmalu ugotovi, da gre za zaroto svetovne razsežnosti, ki je terjala življenja nedolžnih, zdaj pa je v veliki nevarnosti tudi njegovo.

"Zgodba o farmacevtski industriji je le eden od razlogov, da sem hotel režirati Globalno zaroto. Ponudila se mi je priložnost za snemanje v Keniji. Gre tudi za izredno izvirno ljubezensko zgodbo; moški se poroči z mlajšo žensko, v katero se zares zaljubi šele po njeni smrti," je o svojem filmu dejal režiser Fernando Meirelles. **D**

Satanov klan

Morilska družina Firefly za seboj pušča gomilo trupel, toda tokrat se znajde na drugi strani rezila.

Krvno maščevanje ji je namreč obljubil šerif Wydell, brat ene njihovih številnih žrtev, ki je pri iskanju svoje pravice pripravljen prekršiti vse pravne in moralne zakone. Po veliki policijski akciji na njihovi domačiji se preživeli člani družine Firefly zatečejo v zabavišni park, kjer se v čakanju na končni obračun s šerifom pozabavajo na zelo krvav način.

Wydell (William Forsythe) in njegovi možje obkrožijo nič hudega slutečo krvoločno družino. Le Otis (Bill Moseley) in njegova sestra Baby (Sheri Moon Zombie) se izogneta usodnim krogam in se zatečeta v odmaknjen motel. Tam čakata na svojega podivjanega očeta, kapitana Spauldinga (Sid Haig), ki ubije vsakogar, ki mu prekrži pot. Trupel je čedalje več in šerif Wydell se odloči vzeti zakon v svoje roke. Začne se eden izmed najbolj pokvarjenih in zastrašujočih spopadov v filmski zgodovini.

Scenarist/režiser Rob Zombie je s svojim režiserskim prvencem House of 1000 Corpses ustvaril izjemno kultno uspešnico. Zom-

bie poudarja, da Satanov klan ni nadaljevanje, saj nadaljevanja sovraži. Gre za nov film s povsem drugačno zgodbo in slogom ter z nekaj liki iz prejšnjega filma. Režiser pravi, da je tokrat vse povsem stvarno, tako scene in kostumi kot tudi upodobitev vlog. Prizna, da ni načrtoval zgodbe, ki temelji na njegovem prvencu, toda le-ta je presegel vsa pričakovanja, zato je bil nov scenarij nezogiben. Njegovo nastajanje pa je bilo dolgotrajno, saj je moral biti nekaj povsem drugega.

Režiser je navdih za grozljivki našel v klasikah, kot so The Texas Chainsaw Massacre, Dawn of the Dead, Taxi Driver in A Clockwork Orange. V nasprotju s sodobnimi grozljivkami v celovečercu Satanov klan ni jasno zarisane meje med dobrim in zlim. Film povečuje zlobo in celo zagovornik dobrega, šerif Wydell, naposled podleže nagnjenosti h kriminalu. Morilci so tisti, ki si kmalu pridobijo naklonjenost občinstva. Ta prehod bi bil lahko za film usoden, če ni bil izpeljan tako učinkovito. M. M.

The Devil's Rejects

Režija: Rob Zombie

Scenarij: Rob Zombie

Produkcija: Michael Paseornek, Peter Block, Michael Burns

Igrajo: Sid Haig, Bill Moseley, Sheri Moon, William Forsythe, Ken Foree, Matthew McGrory, Leslie Easterbrook

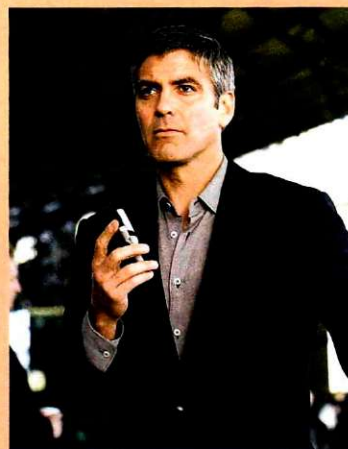
Premiera: 22.12.2005

Distribucija: Cinemania group

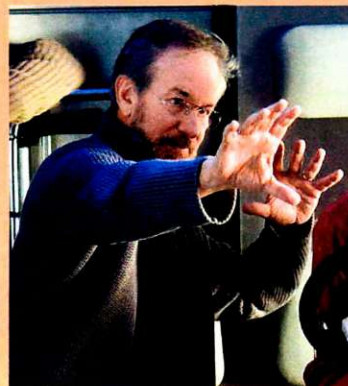
Na kratko

Film Georgea Clooneyja LAHKO NOČ IN SREČNO, ki pripoveduje o McCarthyjevem obdobju "lova na čarovnice" v Združenih državah Amerike, je ameriška filmska zveza National Board of Review razglasila za film leta 2005. Film je posnet v črno-beli tehniki in pripoveduje zgodbo iz petdesetih let minulega stoletja o resničnem sporu med televizijskim novinarjem Edwardom R. Murrowom in senatorjem Josephom McCarthyjem. Najboljši režiser je Ang Lee s filmom Brokeback Mountain, ki ga je za film leta že razglasila Zveza filmskih kritikov

Los Angelesa. Paradise now, film o palestinskih samomorilskih napadcih, je najboljši tuji film, nagrado za najboljši dokumentarni film je dobil March of the Penguins. Nagrada National Board of Review šteje za pomembnega pokazatelja nominacij za oskarja, ki jih bodo slovesno podelili 5. marca prihodnje leto.

Film MUNICH (München) ameriškega režiserja Stevna Spielberga o uboju izraelskih športnikov na olimpijskih igrah v Münchnu leta 1972 je Ameriški filmski inštitut (AFI) razglasil za enega od filmov leta. Film München se je pridružil srhljivki o naftni industriji Syriana med desetimi najboljšimi filmi leta 2005. Vključeni so še filmi Brokeback Mountain, The 40-Year-Old Virgin (40-letni devičnik), King Kong, Crash (Zlom), A History of Violence (Senca preteklosti), The Squid and the Whale (Hobotnica in kit), Good Night, and Good Luck (Lahko noč in srečno) ter Capote. Žirijo so sestavljali filmski strokovnjaki. Žirija TV-profesionalcev pa je sestavila seznam najboljših 10 televizijskih programov, med katerimi so oddaje 24, Battlestar Galactica in Lost. Priznanja AFI veljajo za celotne ekipe izbranih filmov in TV-programov, izročili pa jih bodo na slavnostnem kosilu 13. januarja 2006.

VESEL BOŽIČ IN SREČNO 2006

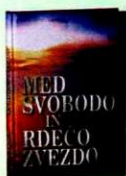
SLOVENIJA-TEL
RUMENE STRANI

* v knjigi
* na zgoščenki
* na internetu

www.rumenestrani.com

Med svobodo in rdečo zvezdo

Pripoved iz časa druge svetovne vojne in po njej.

Dodan seznam sodelavcev Udbe.

Avtor: Dušan S. Lajovic **USPEŠNICA**

347 strani

Cena: 6.200 SIT

Iz arhivov slovenske politične policije

Komunistične tajne službe od svojega nastanka do leta 1950, vključno z imeni vodilnih članov.

Avtor uvodnika: dr. Jože Pučnik

519 strani

Cena: 5.000 SIT

Od osvobodilnega boja do banditizma

Nekdanji Mačkov pomočnik opisuje svojo razburljivo življenjsko pot. Slikovito predstavlja delovanje Ozne.

Avtor: Albert Svetina **USPEŠNICA**

367 strani

Cena: 6.700 SIT

Mati Slovenija

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot.

Avtor: Tone Kuntner

72 strani

Cena: 2.200 SIT

Okopi

Politični razvoj slovenske države od leta 1994.

Prodana je bila že v več kot 17.000 izvodih!

Avtor: Janez Janša **USPEŠNICA**

309 strani

Cena: 2.200 SIT

Premiki

Nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992.

Prodana v več kot 61.000 izvodih!

Avtor: Janez Janša **USPEŠNICA**

363 strani

Cena: 2.200 SIT

100 let socialdemokracije

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja.

Avtor: Milan Zver

125 strani

Cena: 2.200 SIT

Pučnikova znanstvena in politična misel

Zbornik razprav in referatov, ki so nastali za simpozij ob prvi obletnici Pučnikove smrti.

Avtor: Milan Zver in drugi **ZADNJI IZVODI**

155 strani

Cena: 3.000 SIT

NAROČILNICA:

☐ Naročam tednik Demokracija*, število izvodov: _____

*Naročnino želim plačevati:

☐ mesečno ☐ 4 x letno ☐ 2 x letno ☐ 1 x letno

PREDNAROČILA do 31. 12. 2005 (označite z x):

- ☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (uredniki): **Državna ureditev Republike Slovenije** 8.500 SIT
- ☐ Viktor Miklavčič: **Pričevanja** 4.900 SIT

NAROČILA (označite z x):

- ☐ Jaklič, Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili** 4.990 SIT
- ☐ Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo** 6.200 SIT
- ☐ Iz arhivov slovenske politične policije 5.000 SIT
- ☐ Albert Svetina: **Od osvobodilnega boja do banditizma** 6.700 SIT
- ☐ Tone Kuntner: **Mati Slovenija** 2.200 SIT
- ☐ Janez Janša: **Okopi** 2.200 SIT
- ☐ Janez Janša: **Premiki** 2.200 SIT
- ☐ Milan Zver: **100 let socialdemokracije** 2.200 SIT
- ☐ Milan Zver: **Pučnikova znanstvena in politična misel** **ZADNJI IZVODI** 3.000 SIT

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

ob naročilu

2 (dveh) knjig:

darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:

darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:

darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana ali na faks 01 43 45 462. Poštnino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

ŽIVLJENJE KOT V FILMU

CELOVEČERNI MLADINSKI FILM

Igrajo:

NATAŠA BARBARA GRAČNER

NEJA BRGLEZ

TJAŠA RAZDEVŠEK

VOJKO ZIDAR

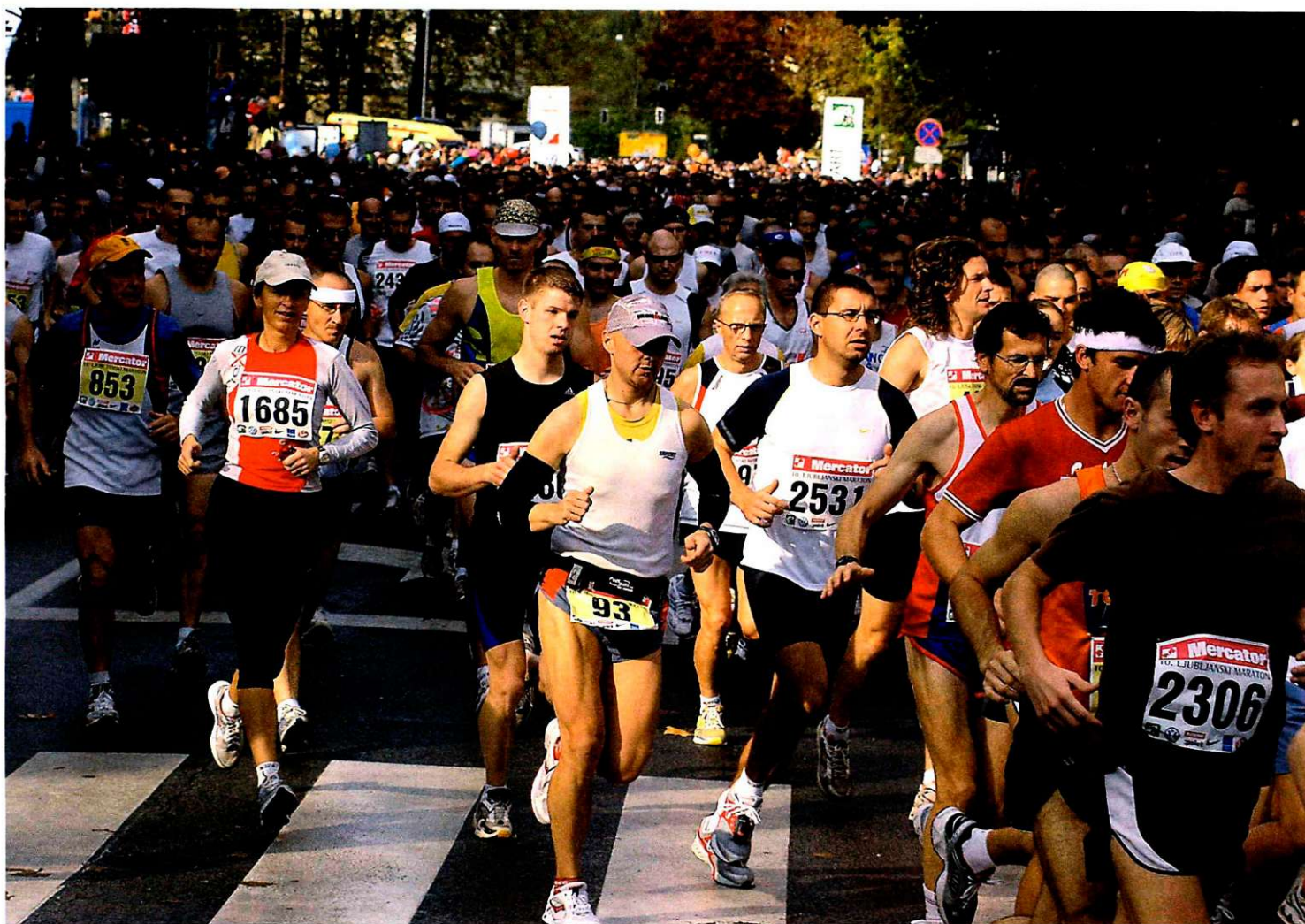
scenarij in režija: ŠPELA KUCLAR po literarni predlogi NEJKE OMAHEN
direktor fotografije: ANDREJ LUPINC glasba: DRAGO IVANUŠA scenografija: MOJCA VILHAR
kostumografija: META SEVER direktor filma: ROBERT SUKIČ

premiera 28. decembra 2005

na 1. programu TV Slovenija ob 20. uri

**RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA**

Če se veliko gibljemo, potrebujemo več vitaminov.

Nujni vitamini in minerali

Lucija Horvat

Dobro počutje je nekaj ključnega, kar vpliva na našo zmožnost spopadanja z vsakodnevnimi dolžnostmi in nalogami. Že majhno pomanjkanje katerega od vitaminov ali mineralov lahko povzroči utrujenost in brezvoljnost ter s tem manjšo učinkovitost.

Vitamine in minerale večinoma uživamo s hrano, če je le dovolj raznolika in polnovredna. V nasprotnem primeru jih moramo dodajati v obliki vitaminskih ali mineralnih dodatkov.

Vitamini so potrebni za rast, razmnoževanje in delovanje tkiv in za uravnavanje presnovnih procesov oziroma prebave. Navadno so organskega izvora in jih telo ne more samo proizvajati v zadostnih količinah. Vitaminov A, E, C, B1, B2, B6, B12, folne in pantotenske kisline človeško telo

ne more samo proizvajati, zato jih mora pridobiti s hrano. Sami lahko proizvedemo samo vitamin D v koži, če se več sončimo, v črevesju pa imamo pomočnike, bakterije, ki proizvajajo vitamin K in biotin. Vitamini, ki jih pojemo s prehranskimi dopolnili, so večinoma sintetični, vendar se od naravnih ne razlikujejo ne po funkciji in ne po kemični sestavi. Le sintetična betakaroten in vitamin E sta nekoliko bolj oziroma manj učinkovita. Številka trinajst je v svetu vitaminov srečna številka, saj naše telo potrebuje

prav toliko vitaminov. V besedi vitamin se skrivata dva latinska izraza: vita, ki pomeni življenje, in amin, ki pomeni vsebuječ dušik. Vitamine so v medicini

Tudi otroci potrebujejo več vitaminov.

odkrili precej pozno, v 19. stoletju, vitamin C, ki je danes najbolj znan vitamin, pa so odkrili na več koncih sveta hkrati med letoma 1928 in 1932: Zilva v Angliji, Beggsanoff v Franciji in Szent-Gyorgy na Madžarskem.

Temelj so minerali Za normalno delovanje organizma ljudje potrebujemo tudi minerale. Ti so največkrat soli anorganskega izvora in sestavljajo štiri odstotke teže odraslega človeka. Delijo se na dve skupini, in sicer glede na to, v kolikšni

meri so telesu potrebni: na makroelemente in mikroelemente ali oligoelemente. Slednjih potrebujemo manj kot 100 mg na dan. Mikroelemente delimo na mikromineralne, ki so krom, mangan, fluor, jod, kobalt, selen, arzen, bor, vanadij, nikelj, kadmij, litij, svinec in molibden, ter na elemente v sledovih, ki so železo, baker in cink. Makromineralov navadno potrebujemo več kot 100 mg na dan in so klor, magnezij, kalij, natrij in kalcij. Minerali so v prvi vrsti potrebni za tvorbo kosti in zob, regulirajo pa tudi delovanje encimov, hormonov, transportnih spojin in vitaminov. S prehranskimi dopolnili lahko uživamo predvsem kalcij, magnezij, železo, cink, mangan, selen v kombinaciji z vitamini.

Bolezni, povezane z vitamini

Če dobiva naše telo premalo vitaminov, se pojavi tako imenovana avitaminoza. Pomanjkanje različnih vitaminov je, če ga ne zdravimo, dolgoročno smrtno nevarno in povzroča različne težave. Tako pomanjkanje vitamina B12 povzroča slabokrvnost, pomanjkanje vitamina D povzroča rahitis, beriberi je posledica pomanjkanja vitamina B1, pomanjkanje vitamina C pa povzroči skorbut, ki je bil zlasti v zgodovini morjeplovstva pogosto smrten. Značilni simptomi skorbuta so huda utrujenost in zaspanost, mišični krči in

bolečine v sklepih, raznovrstne krvavitve, vnetja ustne sluznice, krvavenje dlesni, izpadanje zob ter pikčasta krvavitve kože ali sluznice. Zaradi skorbuta so trpeli na primer tudi mornarji britanskega raziskovalca Jamesa Cooka. Tudi pomanjkanje prinaša posledice: pomanjkanje selena povzroča hitrejše staranje kože, premalo joda povzroči

Citrusi so vir vitamina C.

golšavost in počasno duševno odzivanje. Pomanjkanje železa v telesu povzroča slabšo odpornost proti okužbam in slabokrvnost, premalo kalcija pa privede do osteoporoze in rahitisa.

Povečane potrebe Vitamini, ki se topijo v vodi, razen vitamina C in B6, se v telesu ne morejo zadrževati predolgo, zato prevelika količina ne pomeni nevarnosti hipervitaminoze. Ne smemo pa pretiravati z uživanjem vitaminov, ki so topni v maščobi – to sta predvsem vitamina A in D. V nekaterih življenjskih obdobjih ali situacijah so potrebe po vitaminih in mineralih večje kot navadno. Več jih potrebujejo športniki, saj jih tudi več izločajo, starejši ljudje, ker se pri njih pojavi zmanjšana absorpcija, predvsem ženskam v zrelih letih se poveča potreba po vitaminih C, D in betakarotenu. Več vitaminov in mineralov potrebujejo tudi ženske v nosečnosti in med dojenjem, ženske v rodni dobi ob močnih menstruacijah, otroci v prvem letu življenja in v obdobju pospešene rasti, bolniki ob večjih kirurških posegih ter bolniki s hudimi poškodbami, vnetji ali travmo. Povečane potrebe po vitaminih in mineralih imajo tudi ljudje s srčno-žilnimi obolenji, vegetarijanci in kadilci.

Regionalna Televizija posebnega pomena
posebnega pomena

Meljska cesta 34, 2000 Mb

Informacije za katerimi stojimo!

Marketing: 02 / 234 55 81

www.rts-tv.com

**VESELI
DECEMBER
NA 102.4 in 103.7
POSTAJI CENTER**

**S PRAVILNIM ODGOVOROM
DO 1.000.000 TOLARJEV**

**PREPOZNAJTE SKRITI HIT
IN SILVESTRUJTE V
RIMU, PARIZU,
BARCELONI ALI
JORDANIJI**

**S CENTROVO RULETO DO
BOGATIH DNEVNIH PREMIJ**

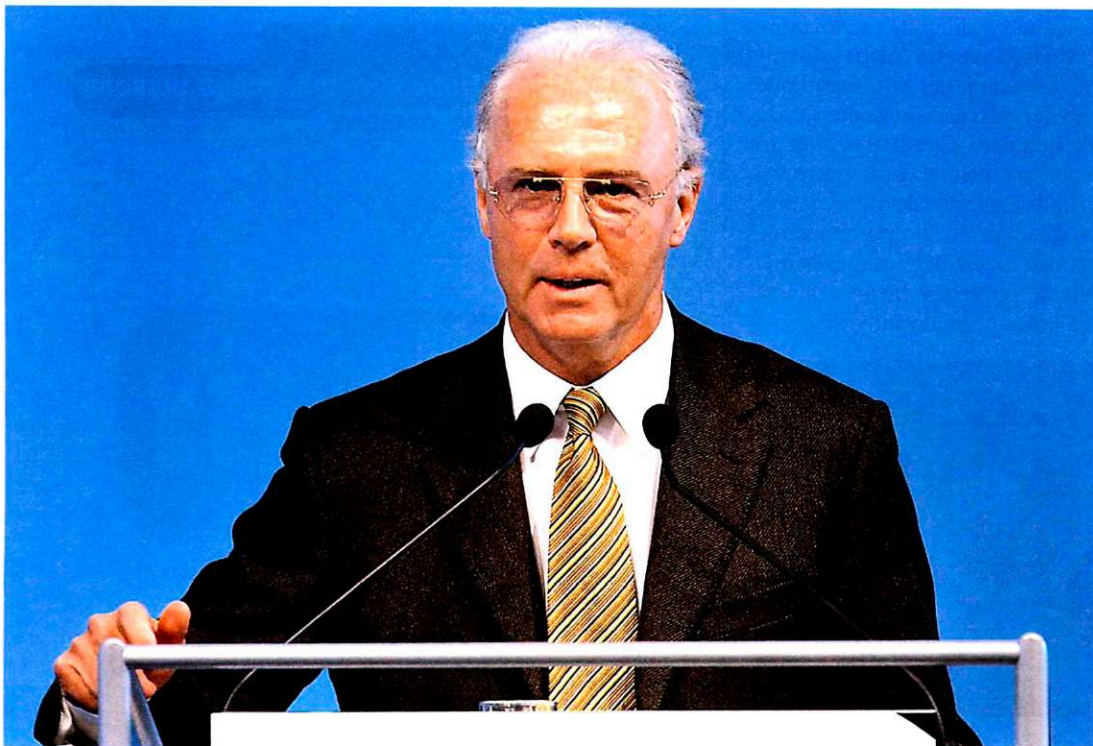
POSTAJA CENTER

102.4, 103.7

Radio VIVA
FM 102.1
99.5
stereo
RDS
M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavara 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Beckenbauer upa, da se bo nemški reprezentanci ponovil »bernski čudež«.

Po nogometnem žrebu

Lovro Kastelic

Na voljo je 3,2 milijona vstopnic. Mednarodna nogometna zveza je v prvih 12 urah tretjega kroga prodaje vstopnic za SP 2006 v Nemčiji prejela že več kot milijon zahtev.

Žreb so opravili v Leipzigu, enem od dvanajstih mest, ki bodo od 9. junija 2006 gostili 18. svetovno nogometno prvenstvo. Že pred žrebom je bilo nadvse zanimivo. Ugriz kvalifikacij je bil za marsikatero reprezentanco smrtonosen. Denimo za zadnje evropske prvake Grke. Tudi tretja z zadnjega svetovnega prvenstva Turčija se mu ni izognila.

Postala je miš v kačjem goltu, za katero je bil švicarski ugriz usoden. Grogirani turški boksar je lahko, potem ko je bilo na zelenici že vsega konec, le še pobalinsko mikastil v tunelu.

Ambasadorja afriškega preboja v svetovno nogometno elito Kamerun in Nigerija sta jokaje spremljala divjo privatizacijo na nogometni karti Afrike. V Nemčijo so se

namreč uvrstili neki drugi. Kamerunec Pierre Wome, branilec milanskega Interja, je v zadnji minuti odločilne kvalifikacijske tekme proti Egiptu pri 1:1 stopil do soigralca Samuela Eto'oja, najnevarnejšega napadalca Barcelone, in mu dejal: »Počutim se dovolj samozavestnega, da bom popeljal Kamerun na svetovno prvenstvo! Prepusti

mi izvajanje enajsmetrovke!« Pierre Wome je potem neslavno zgrešil. Kamerun pa na kolena in v jok. Namesto njih gre na svetovno prvenstvo debitant Togo, dvakrat večji in številčnejši kot Slovenija.

Tudi z znamenitimi nigerijskimi »super orli« se ni nič bolje godilo na OI. Leta 1996 sta na poti do prvega velikega afriškega zmagovalstva pred njimi klonili tudi Brazilija in Argentina; tokrat so morali v Luandi priznati premoč Angole, za katero je v 84. minuti zadel kapetan Fabrice Akwa. »Dokazali smo, da Angola ni le dežela vojn, nafte in lakote!« Ob Angoli in Togu bodo svetovno prvenstvo prvič okusili še v Slonokoščenici obali, Gani, Trinidadu in Tobagu, Ukrajini, Srbiji in Črni gori. Avstranci so se nanj uvrstili prvič po dolgih 32 letih.

Bernski čudež Nogometna karta se sicer spreminja, vendar velikani ostajajo. Le kdo ne bi stavil na Brazilce, petkratne svetovne prvake, ki premorejo največ zvezdnikov, med katerimi še posebej izstopa Ronaldinho. Njihov selektor Carlos Alberto Parreira, z Brazilijo svetovni prvak že leta 1994, je pred žrebanjem skupin začutil breme vsakega favorita in zavohal svetovni prvenstvi v Švici 1954 in Nemčiji dvajset let pozneje. Na obeh so zmagali Nemci ... pa čeprav so v Švici ves čas kraljevali Madžari s Puškašem na čelu, ki so v predtekmovalju Nemce porazili z 8:3, v finalu pa z njimi izgubili z 2:3. Nemci še danes razpredajo o bernskem čudežu, ki se jim je na njihovih tleh ponovil tudi leta 1974. Nizozemska s Cruyffom je igraje pospravljala vse najboljše, vendar pa za trnaste Nemce in njihovega Gerda Müllerja ni imela zdravila. Franz Beckenbauer je takrat postal Kaiser. »Glede na

Tega ne smem preslišati ...

V novo leto v živo z **Valom 202**

31. december 2005, od 19.30 do 6.00
Radio Slovenija, Val 202

ON AIR ▶ **Val 202**
Sliši se dobro

 **RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA**

to, da trener prevzame absolutno odgovornost, mi je zmagoslavje leta 1990 v Italiji še ljubše,« je dejal 30 let kasneje, medtem ko je v Leipzigu žrebal predtekmovalne skupine, ki so določile usodo vseh Davidov in Goljatov, ki se bodo spopadli junija 2006.

Telegrafsko po skupinah Izžrebali so osem skupin. SKUPINA A. Poljski trener Pawel Janas je Nemce izzval, da razen Ballacka nimajo nobenega sposobnejšega več. Tudi trener Klinsmann je prezelen, je še dejal Janas, ki vodi ekipo čistih Slovanov, ki nikakor ne prenesejo ostrejšega presinga. Ekvador zagotovo obžaluje, da ne bodo mogli igrati na njihovih nadmorskih višinah nad 3000 m. SKUPINA B. Sven Göran Eriksson se bo moral spopasti s svojimi čvrstimi rojaki in Trinidadčani, ki izhajajo iz angleških lig. SKUPINA C je skupina smrti. Heidi Klum nas je poslala v pekel, so ner-

bi Irana in Angole, ki bo motiv proti Portugalski nemara črpala iz 400-letnega portugalskega jarma, zagotovo manj nervozen. SKUPINA E. Vselej talentirano Gano je ukrotil šele srbski trener Radomir Đuković. Z enim najdražjih igralcev na svetu Essienom bo izjemno nevarna tudi ZDA, Češki in tradicionalnemu turnirskemu moštvu iz Italije. SKUPINA F. Avstralci so na krilih Nizozemca Guusa Hiddinka končno na SP. Hrvacije jim pravijo Hrvaska B, saj zanje igra več igralcev s hrvatskimi koreninami. Agresivni Japonci takšnih korenin seveda nimajo, zato so že podcenjevana tarča naših južnih sosedov. Za zdaj Brazilcev v SKUPINI F še nihče ne podcenjuje. SKUPINA G. Francoski del Toga je postal neodvisen šele leta 1960. V nogometu takšni podatki kolonizatorji prav nič ne pomagajo. To je na prejšnjem SP proti Franciji dokazal že Senegal, nekaj podobne-

Arena Allianz sprejme 66.016 gledalcev.

gali Srbi, ki so v kvalifikacijah dobili sicer le en gol. Tudi Argentina in Nizozemska si že dolgo želita Fortunin nasmehek, ena najstabilnejših afriških držav Slonokoščena obala pa bo stavila na Drogbo. SKUPINA D je na papirju najlažja. Ricardo La Volpe, Brazilcev, ki vodi Mehičane, sicer strastni kadilec, bo v druž-

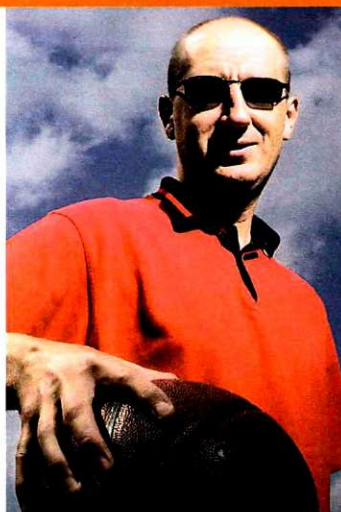
ga pa je pričakovati tudi od Toga, ki mu danes kraljuje prvi strelec francoske lige Adebayor. Švica je sicer nevtralna, a čedalje močnejša, Južna Koreja pa je z nizozemskim slogom vselej nevarna. SKUPINA H. Debitantka Ukrajina bo s Ševčenkom parala živce vsakomur. Tudi nogometno neenotni Španiji. **D**

Najboljši strelec slovenske reprezentance **ZLATKO ZAHOVIČ** (80 nastopov in 35 zadetkov za slovensko izbrano vrsto) naj bi sklenil svojo bogato športno pot. Po vsej verjetnosti bo postal trener, vendar ne izključuje možnosti, da se vrne v slovenski nogomet.

Američan **TIM MONTGOMERY**, je potrdil, da ne bo več tekmoval. Le dan pred tem je Mednarodno športno arbitražno razsodišče v Lozani potrdilo dveletno prepoved njegovega nastopanja zaradi vpletenosti v afero z laboratorijem BALCO.

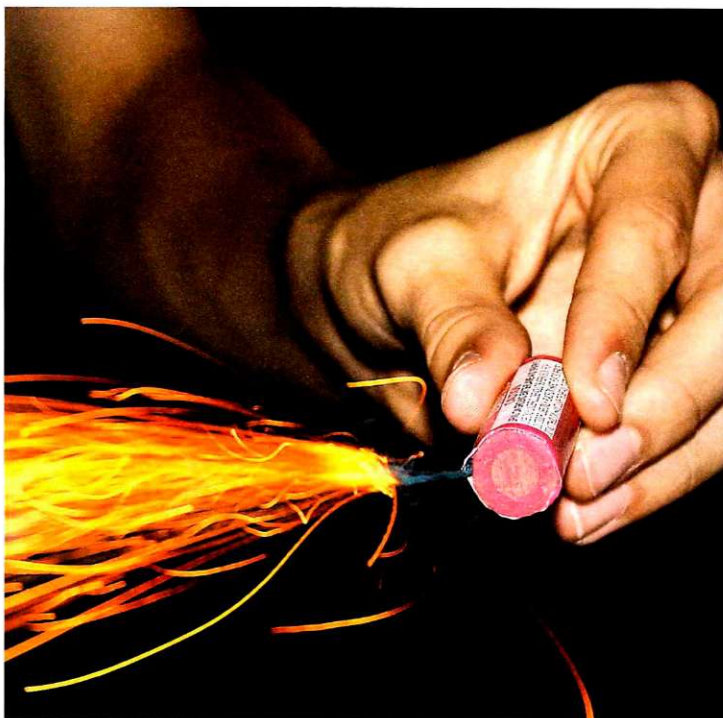

Mrk smučarjev

Esad Babačić

Biti rokometni navijač na Slovenskem res ni lahko. Najprej šokanten izpad rokometarjev, ki so že kronično prestrašene, ko pride trenutek resnice na velikih tekmovanjih, nato pa še drami v Celju in Montpellierju.

Laščani so se sicer izvlekli, a so kratko potegnili njihovi navijači, ki so ostali brez živcev. Pot od groze do popolne evforije bi lahko poimenovali tisto, kar so preživljali gledalci v celjski dvorani in pred televizijskimi zasloni. Ko smo že mislili, da takšen preobrat v ligi prvakov ni več mogoč, je sledil še triler, tokrat v režiji Gorenja, ki je prevzelo vlogo Dancev. Da bi bila stvar še hujša, so naši podprvaki povedli že s skoraj desetimi zadetki v skupnem seštevku, nato pa v drugem polčasu močno popustili in na koncu izgubili z zadetkom razlike. Ubogi navijači so morali gledati do konca, čeprav je bilo jasno, da se bo končalo tako, kot se je. Krivci? Malo sodniki, malo publika in obvezen strah pred zmago, ki dela razliko med vrhunskimi in manj vrhunskimi ekipami. Vse to je pripeljalo do končnega kolapsa objektivno slabšega nasprotnika. Gorenje je bilo tokrat na napačni strani, čeprav je na trenutke delovalo kot absoluten vladar. Kolikokrat smo že spremljali podoben scenarij, pa se še nismo navadili. Rokomet je igra ohlapnih pravil, ki gredo na roke sodnikom, kadar hočejo spreminjati tok srečanja. Zato niso potrebne očitne napake, le tu in tam morajo prezreti prekršek ali ga dosoditi napačnemu moštvu. Navadno gredo napake v prid domačinom ali bogatejšemu od obeh moštev. Po takšnih šokih človek ni več prepričan, da ni mazohist. Če je težko biti rokometni navijač, pa tega ne moremo trditi za ljubitelje smučanja pri nas. Nekdaj paradni šport je v tako globoki krizi, da nihče več ne pričakuje kakšnih posebnih rezultatov. Seveda so največje žrtve zdajšnjega stanja smučarji sami, saj so oni tisti, ki si najbolj želijo končanja črne serije. Informacije s treningov govorijo o dobri formi, ki pa na tekmah nenadoma zbledi. Težava je v tem, da naši mlajši tekmovalci niso navajeni tolikšnega pritiska javnosti. Gledanje smučanja je postalo precej dolgočasno opravilo, ki ga lahko primerjamo s srebanjem nedeljske juhe. Ko ni naših, potem se zdi vse skupaj še bolj nepomembno. Žal pa nič ne kaže, da bi se lahko zadeve v kratkem popravile. Časi počasnih vrnitev, ko smo se skupaj z Bojanom približevali najboljšim, so že zdavnaj pozabljeni. Zdaj so uvrstitve med trideseterico le slaba tolažba, ne pa obet za lepše čase.

Otrokom ne dajajte v roke pirotehnike!

Posledice so lahko hude.

Previdno ob novoletni kanonadi

Bogdan Sajovic

Ljudje smo različni. Enim je pokaenje všeč, drugim pa ne. A če brez novoletne kanonade ne gre, naj je bo čim manj oziroma naj bo čim varnejša.

Kitajci so izumili smodnik in bili zato tudi prvaki v novoletnem pokaenju. Po starih šegah so namreč ob nastopu budišičnega novega leta pokali zato, da bi na tak način odgnali zle duhove. Pokaenje naj bi torej omogočilo srenčestoprestop v novo leto.

Evropejci smo jim v prazničnem pokaenju sledili precej kasneje, nekje v času absolutističnih vladarjev. Ti monarhi so z ognjemeti slavili vojne zmage, poroke in rojstva prestolonaslednikov in na tak način proslavljali s svojim ljudstvom. Ognjemet je preživel absolutistične monarhe in postal oblika slavlja, med drugim novoletnega, tudi v modernih časih.

Novoletna kanonada se je tudi zaradi protipetardnih kampanj v zadnjih nekaj letih malce zmanjšala, je pa navadno še vedno mogočna. Veselju navkljub naj pokajoči del prebivalstva le pomisli tu in tam, da smo ljudje različni. Nekateri so šibkejših živcev ali

bolni in na njihovo počutje pokaenje ne vpliva blagodejno. Dojenčki in bolni bi zadnjo noč v letu raje spali. Ne pozabimo pa tudi hišnih ljubljencev, predvsem psov, ki lahko zaradi pokaenja doživijo živčni zlom.

Če pa brez pokaenja kljub vsemu ne gre, ni odveč nekaj opozoril. Predvsem pirotehnike ne dajajte v roke otrokom. Otroci naj iz varne razdalje opazujejo starejšega in po možnosti treznega človeka, ki bo sprožil petardo ali raketo. Pogum, ki ga spodbudi alkoholna omama, namreč, kdo si upa dlje držati v roki petardo oziroma je sploh ne odvrže, ni najpametnejša zadeva. Prav tako je skrajno nevarna tudi opita šaljivost, v kateri šaljivec vrže petardo v gručo za šankom ali kje drugje in veselo pričakuje, da bodo ljudje ob poku doživeli infarkt. Marsikdo lahko res doživi infarkt, lahko pa komu kaj prileti v glavo ali ga opeče. Nič ni stoodstotno

zanesljivo, niti tovarniško narejene petarde ne; lahko jih prehitro raznese, zato bodite pozorni in predvsem čim dlje od njih. Še bolj tvegane so bolj ali manj profesionalno zmešane eksplozivne mešanice domače izdelave.

Nujne omejitve Pokaenje v Sloveniji je dovoljeno v času od 26. decembra do 2. januarja. Lepo bi bilo, če niti v tem času ne bi treskalo sredi noči.

Ne glede na datum ali uro pa je

Dediščina starih časov

uporaba petard na nekaterih območjih strogo prepovedana. Prepovedano jih je uporabljati okoli bolnišnic in zdravstvenih domov, v okolici vrtcev in šol, v okolici cerkva in domov za ostarele, prav tako tudi v spalnih oziroma vseh strnjenih naseljih. Petarde je prepovedano uporabljati v zaprtih prostorih – na hodnikih, v gostilnah in diskotekah ter športnih dvoranh. Petarde je prepovedano uporabljati v vsakršni gneči, med slavlji na prostem, v sprevedih in drugih oblikah praznovanja. Kazen za kršitev omenjenih prepovedi ni prav mila, saj znaša do sto tisoč tolarjev, enako visoka je tudi za tiste, ki bi pokali zunaj določenega datumskega okvira.

A takšna kazen je še vedno malenkost v primerjavi s škodo, ki jo lahko zaneti požar rakete, ali z opeklinami, s potrganimi prsti in poškodovanimi očmi. Takšnih primerov je vsako leto nekaj in prav lahko se zgodi tudi vam. **D**

Trave na kupe

V opuščeni hiši pravi laboratorij za proizvodnjo marihuane. Zaseženih 109 kilogramov trave, vredne 15 milijonov tolarjev.

Kljub prizadevanjem raznih formalnih in neformalnih združenj promet z mehкими drogami pri nas še ni legaliziran. Nekateri so zaradi tega žalostni, drugi pa precej zadovoljni. Slednji namreč kujejo iz prodaje drog lepe dobičke. Problem je le v tem, da je takšna proizvodnja in preporajda kazniva. Po ustreznem členu v kazenskem zakoniku je zagrožena kazen od enega do desetih let zapor. A podjetneži niti takšne kazni ne ustavijo.

Trije takšni podjetneži so tudi 32-letni in 25-letni Ljubljčan ter 29-letnik iz vrhniške okolice. Starejša člana združbe sta že izkušena, saj so ju večkrat obravnavali zaradi mamil. Trojica se je, sodeč po zaseženi dokumentaciji, že leta 2003 odločila, da se bo ukvarjala s marihuano na debelo. Rasti opojne travice niso prepustili naključju, ampak so se odločili za znanstveni

pristop. Zaradi kaznivosti dejanja so najprej v okolici Vrhnike najeli starejšo hišo na samem, da vonj trave ne bi zašel v nos nepoklicanega. Eksperimentirali so z različnimi vrstami semen, predvsem pa uporabljali tehniko v obliki umetnih luči, prezračevalnih naprav, škropilnikov, umetnih gnojil in kemikalij. Uredili so tudi sušilnico, pakirnico in skladišče.

Ponudba kvalitetne trave na debelo je prišla na ušesa policije in decembra so vdrli v laboratorij. Zasegli so naprave, sadike, zapiske in 109 kilogramov že pakirane marihuane, na trgu vredne 15.000.000 tolarjev.

Ljubljčan pa se je za zdaj izmuznil. Na sojenje bo starejši Ljubljčan počakal v priporu, njegov kolega pa se bo zagovarjal s prostosti, če seveda ne bo medtem spet česa ušpil. B.S.

SAMOPOSTREŽNA LEKARNA Sodniku bo moral svoje dejanje pojasniti 28-letnik iz Trbovelj, ki je okoli 11. dopoldne stopil v lokalno lekarno. Stopil je za pult preseščene lekarnarke in začel meni nič tebi nič prebirati zdravila na policah. Nekatere je tlačil v žep, druge metal na tla, več kot očitno pa je bilo, da ne išče zdravila proti prehladu. Prava tako ni kazal nobenega znamenja, da bi plačal ali se izkazal z morebitnim receptom. Izza pulta so ga odveli še le možje v modrem in mu zasegli zdravila. Po šestumem pridržanju je bil mladenič izpuščen, ovadba proti njemu pa je šla na tožilstvo v nadaljnjo obravnavo.

KEBROV UČENEC Zakon o omejevanju porabe alkohola je resno vzel neznanec, ki se je zato lotil kar petih vinskih klet na Bukovnici. V grozo vseh pošteni Slovencev, lastnikov klet pa še posebej, je uprizoril pravo opustošenje. V štirih vinskih kletah je bilo razdejano še razmeroma malo, kljub temu pa so lastniki oškodovani za okoli 170 tisoč tolarjev. Veliko bolj se je izživljal v peti, kjer je ne le razbijal, ampak tudi izpustil vino iz sodov. V prazno je tako odteklo okoli 1.600 litrov vina, lastnik pa je ob pol milijona tolarjev. Besnega abstinenta še iščejo.

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kablinskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kabljskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilovem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Alfi je izdal zbirko svojih – večnih skladb!

Alfi je (še vedno) good!

Alfi Nipič je z leti glasbenega ustvarjanja postal prava legenda. Ljudje, ki s srcem ostajajo v glasbi, v njej zagotovo ostanejo dolgo in za seboj pustijo uspešno pot, glasbo, ki gre do srca ljudi in tam tudi ostane. Tako si slovenske glasbe (zabavne in narodnozabavne) brez Alfija pravzaprav ne moremo predstavljati. Ob izidu zbirke uspešnic, ki jih je nanižal skozi dolgoletno kariero, je Alfi zapisal: »Slovenski pesmi in glasbi se lahko zahvalim za najlepše trenutke svojega življenja, saj lahko z njima izrazim prav vsak najmanjši odtенок razpoloženja: veselje, radost, strast, hrepenenje, muhavost, norost ... skratka, glasba je najlepša in vsem razumljiva govorica sveta, je univerzalna in večna. Glasba mi je omogočila, da sem spoznal veliko krajev, ljudi, običaje in videl lepote in daljne kraje tega sveta. Še posebej čustveno sem orisal svoje življenje ob prepevanju svojih besedil in ob avtorski glasbi.« Na albumu so med dvajsetimi velikimi zabavnimi uspešnicami tudi večne skladbe Poljane, dom prelepih dni, Žametne noči, Deček z orglicami, V avtu pred menoj ter ena Alfijevih največjih in v decembru zagotovo najpogostejše predvajanih – Silvestrski poljub. Slednja nas bo v teh prazničnih dneh spet spremljala. In naslednje leto spet.

Novi projekti aktualne mis

Sanja Grohar, najlepša Slovenka 2005, se je pred dnevi vrnila iz Kitajske, kjer je potekal izbor najlepše na svetu. Samozavestna lepotica sicer ni zblestela s krono najlepše Zemljanke, se je pa domov vrnila polna vtisov z Daljnega vzhoda. Ker se za dobrim konjem dviguje prah, se tudi s Sanjinim življenjem povezujejo takšni in drugačni škandalčki. Med drugim je pred meseci krožila fotografija, na kateri naj bi se Sanja poljubljala z manekenko Katarino Jurkovič. Sanja je govorice zanikala in pojasnila, da je punca, ki ima rada fante, oziroma punca, ki ima rada le svojega Danija. Po vrnitvi iz Kitajske temnolaska ne izključuje zaroke ...

Samozavestna lepotica Sanja sanja o zaroki ...

Ekstravagantna rokerica

Primorska rokerica Lara B. je z novim albumom Mindhacker dokončno izoblikovala svoj glasbeni izraz in razpoznavni zvok. V letošnjem letu

Glasbeni izraz Lare B.

je najprej predstavila skladbo Zrcalni odsev, tej je sledila Meja v glavi, za katero je bil v Beogradu posnet tudi futurističen videospot. Na radijskih valovih je ta čas mogoče slišati tako angleško (Password) kot slovensko izvedbo (Meja v glavi) v izvorni ali skrajšani različici, predstavljena pa sta bila tudi že dva remiksa omenjene skladbe, ki sta ju pripravila Peter Penko in italijanska produkcijska ekipa Roynols. Med pripravami na snemanje albuma so nastale tudi mnoge druge izpeljanke, med katerimi je zagotovo ena zanimivejših akustična. Ta se od drugih na album uvrščenih posnetkov razlikuje predvsem po tem, da ne vsebuje dodatnih elektronskih efektov, temveč Larin izpovedni vokal spremlja le minimalistična glasbena podlaga. Larine nove »glasbene kreacije« so ta čas udarno na pohodu.

Jure Longyka

Izštekanj na ploščah

Med poslušalce so nedavno prišle tri nove izštekane stvaritve. Izštekane, ker gre za posnetke skladb gostov oddaje Izštekanj, v kateri na Radiu Slovenija Jure Longyka že vrsto let gosti predvsem slovenske glasbenike, ki svoja dela predstavijo v bolj ali manj akustičnih različicah. Tamburaški orkester Cirkovce je ustvaril svoj drugi album z naslovom Zimzelene melodije. Na njem so poleg priredb popevkarske klasike tudi pesmi štajerskih pankerjev Center za dehumanizacijo. V Izštekanih so februarja gostovali Olivija, rezultat nastopa je album Brez sramu in brez strahu. Med novostmi so tudi zagrebški rokerji Pips Chips & Videoclips; njihov posnetek vključuje predvsem skladbe iz zadnjih dveh albumov Bog in Drveče i rijeke.

Princesa Claire je povila dvojčka.

Malčka kraljevske krvi

Na belgijskem dvoru imajo dvojni razlog za veselje. Princesa Claire je namreč minuli teden rodila dvojčka. Dečka, ki sta se pridružila sestrici Louise, sta se rodila mesec dni prezgodaj.

Ob rojstvu sta tehtala 1,98 oziroma 2,2 kilograma. Dvor za zdaj njunih imen še ni sporočil, izdali so le, da se 31-letna mamica, žena princa Laurenta, in otroka dobro počutijo.

Nekaj posebnega – po imenu

Ime človeka zaznamuje za vse življenje. Ljudje imamo pač različne okuse in kakšno ime je komu všeč, je odvisno od vsakega posameznika.

Zanimivo je, kako svoje otroke poimenujejo zvezdniki. Predvsem v svetu slavnih se rojevajo otroci, ki jim njihovi starši določajo nadvse nenavadna imena. »Izumljanje« čim bolj vpadljivega in posebnega imena je med zvezdniki postalo skoraj pravilo. Včasih se zdi, da kar tek-

mujejo med seboj, kdo bo »iznašel« bolj nenavadno ime. Zadnje čase so to predvsem imena za rože, drevesa in sadje. Morda se zgledujejo po vegetarjanskemu paru Gwyneth Paltrow in Chrisu Martinu, ki ima hčerkico Apple (Jabolko) Blythe. Claudia Schiffer ima hčerko Klementino. BigBoi iz skupine Outkast ima sina Bambooja (Bambus), Will Smith in njegova Jade pa Willow (Vrba). Imena otrok navdihujejo tudi predmeti in blagovne znamke. V zadnjih letih so v rojstni list zapisali imena Lexus, Canon, Porsche ... Toni Braxton ima sina Denima, Nelly pa hčerko Chanel.

Zanimiva so tudi preprosta imena. Heidi Klum ima deklico Leni, Courtney Cox-Arquette se je odločila za ljubkovalno ime Coco, Monica Bellucci je svojo hčerkico poimenovala Deva. John Travolta in Ben Stiller imata svoji Elli, Heather Locklear in Reese Witherspoon pa Avi. Steven Tyler ima hčerki Liv in Mio ter sina Taja.

V modo se torej vračajo stara in "normalna" imena. Julia Roberts je svoja dvojčka poimenovala Hazel Patricia in Phinnaeas Walter. Za "čisto navadna" imena so se odločili Jon Stewart (sin Nathan) in Sarah Jessica Parker (sin James Wilkie). Pred časom je Tom Hanks svojega sina poimenoval Chester.

Gwyneth je za svojo hčerko izbrala »sadno« ime.

Pajzl

Lovro Kastelic

BAR, prvi slovenski interaktivni resničnostni šov, v katerem je na koncu zmagal Andrej, je bil pravzaprav pajzl, kar je ne nazadnje tudi ena od sopomenk besede bar. V njem je bila namreč vselej velika gneča, na veliko se je pilo in kadilo. Pajzl tudi zato, ker je vanj zahajala malce posebna infantilna družba s šopkom narcis v rokah, ki je v takšni meri pri nas še nismo zasledili. Lokal pa je bil eden redkih slovenskih pajzlov, v katerega nisi odšel na pivo, temveč si se šel samo kazat. Gledat v kamero!? Tam naj bi se razgalilo slovenstvo, razkrivalo življenje, njegove intrige, komedije in drame. Zdelani in zdolgočasi »krompirčki« na kavčih, ki jih je agresiven in drveč življenjski tempo že zdavnaj povozil, so ob instantni hrani komaj čakali na BAR. Namesto da bi ob 21:45 zavili v bar, kjer pa najbrž, priznam, nikoli ne bi imeli časti (interaktivno) spoznati 14 apostolov, ki razširjajo nauk o lagodnem, nasmejanem, gluhem in nesvobodnem bivanju. Štirinajst apostolov, med katerimi je občinstvo izbiralo Jezusa, bi dr. Rugelj z veseljem vzel v »obravnavo«. In imel bi kaj početi.

Ali vas lahko nekaj vprašam? Bi bili pripravljeni podariti svoje najintimnejše bistvo z vsem, kar sodi zraven, ljudem, ki v treh mesecih ne zmorejo dojeti bistva oddaje – brezkompromisne igre, v kateri naj bi zmagal najsposobnejši, najbolj povezovalni in najaktivnejši? Ali bi jim bili pripravljeni odstopiti svojo usodo? Če ste dvakrat odgovorili ne in ste gledali BAR, potem vam iz vsega srca čestitam. V sebi ste več kot očitno ohranili še dovolj zdravega cinizma in sarkazma, ki vam bosta v naslednjih letih, ko bo na sporedu še več podobnih interaktivnih resničnostnih spektaklov in v katerih bo nemara sodeloval tudi vaš otrok, prišla zelo prav. Za nagrado vam podarim izmišljeno številko zmagovalca Andreja 020/567-395, ki mu lahko neobremenjeno, brez dlake na jeziku postavite vprašanje, kako je mogoče, da kljub izjemni inteligenci in igralskim veščinam, ki jih premore pri 21 letih, ni želel na glas razkriti nobene svoje vrline. Ali se tako malo ceni ali pa je tako skromen? Ali se ni po vsakem zmagovitem stolu počutil bedno, potem ko se mu njegovi sotekmovalci niso upali pogledati v oči?

Če ste dvakrat odgovorili da in niste gledali BARA, potem vam sporočim, da ste zamudili tri mesece prvovrstnega resničnostnega šova, pisanega na vašo kožo. Za nagrado vam ne bom podaril ničesar.

Sprehod skozi desetletje

Magična gledalka

V nedeljo popoldne nam je naša prva komercialna POP TV pričarala sprehod skozi desetletje.

Sprehod, kot so ga videli njihova kamera, novinarji in voditelji. Koncept oddaje je bil preprost: v minipregledu prikazati največje dogodke vsakega od teh desetih let, svetovne in domače, od političnih vzponov in padcev do terorističnih akcij, podelitev viktorjev, omembe vrednih bolezni in vremenskih nezd. Vmes so v studiu Matjaž Tanko, Alenka Arko, Uroš Slak, Petra Kerčmar in Edi Pucer poklepali z znanimi Slovenkami in Slovenci, ki so prišli v goste in s sprejemanjem telefonskih klicev pomagali zbirati denar. To je bila od vsega še najboljša zamisel. POP TV je združila svoje slavje s humanitarnostjo (zbrali so več kot 17 milijonov tolarjev) in naredila veliko za socialno šibke družine. Tudi te so seveda dobile mesto v oddaji, kajti ve se, da ljudje ne darujejo radi imaginarnim posameznikom in družinam, ampak ljudem, za katere si lahko jasno predstavljajo, kdo so in kam bo šel njihov denar. Vmes se je pojavila tudi Fata, Lucija Čirovič, izjemno uspešen lik iz Popove nadaljevanke TV Dober dan. Lucija je malo čistila (resnici na ljubo ni imela veliko dela), malo snemala, malo brala vremenske napovedi, opravljala pač to, kar jo je zanimalo. Popovci niso pozabili niti na svoje igrane serije, ki so druga za drugo postale uspešnice, niti na telenovele, ki so jih pravzaprav prav oni uvedli v slovenski medijski prostor.

Kakor koli obračamo, za POP TV je bilo to deset veličastnih let. Lepo število nagrad, uspehov, zvezd, oddaj, serij ... POP TV je leta 1995, ko je nastala, dodobra odprla okna in vrata. In veter je zapihal skozi. Številni so dvomili o njenem uspehu in o tem, naj bi postala prava konkurenca nacionalki. Danes se ve, da ni postala le dobra konkurenca, ampak da je po priljubljenosti med ljudmi presegla nacionalko. Če je verjeti občasno objavljenim

tv-anketam, je oddaja 24 ur bolj gledana od Dnevnika na TV Slovenija, Trenja so postala zakon in daleč za seboj pustila nacionalkin paradni Tednik. Popova Naša mala klinika sploh nima konkurence. Rumeno oz. Blisk to že ni, pa tudi Vrtničarji na nacionalki se niso mogli kosati s serijami na POP TV. Lepo je biti milijonar je bil hit, medtem ko se je na nacionalki razživela Violeta Tomič s svojim »adijo«. Vprašanje je celo, ali ne bo uspešnejša Raketa pod kozolcem na POP TV kot na nacionalki Natalija Verboten z oddajo Pri

Jožovcu. In vse naštetu je že veliko. Od komercialke česa drugega niti ne pričakujemo. Prisilila je druge medijske hiše, da so začele delati bolje, bolj privlačno, bolj zaupati mladim voditeljem. Starejše zvezde so na POP TV raje pripeljali od drugod, kar jim glede na dobro finančno zaledje niti ni bilo težko.

A čeprav se včasih razburjam nad kakšno njihovo šlamparijo, cenenostjo, manipulativnostjo, ki včasih meji že na poneumljanje gledalcev, in opolzlostjo, jim je pozitivno vlogo v slovenskem medijskem prostoru pač treba priznati. Na uspešnih novih 10! **D**

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Pomislite, ali si ne bi uredili poštenih počitnic za novo leto. Bolje je imeti pošteno zabavo, kot pa se dolgočasiti doma, zato poskrbite. Finance naj vas ne skrbijo, ker bo vse dobro še pravi čas. Pridite pogledat, kaj zanimivega se dogaja na sceni.

Bik
21.4.-21.5.

Dolgočasili se zagotovo ne boste, ko vas bodo prišli obiskat vaši prijatelji. Kmalu bo čas za priprave na praznike, delo v službi pa se bo še kar nabiralo. Če boste pridno delali, se vam utegne vse še dobro iziti. Potrudite se torej!

Dvojčka
22.5.-21.6.

Zavili se boste v skrivnostne meglice, ker ne boste mogli prenašati tega, kar se vam bo dogajalo – namreč, da vas bodo vsi nenehno nekaj spraševali. Malo se zazrite vase in ugotovite, ali ste res videti tako slabo, da vas to sprašujejo.

Rak
22.6.-21.7.

Finančne težave, s katerimi se oteplate, se bodo umirile do konca meseca, tako da boste na svoji zabavi z lahkoto pozabili na vse. Prijatelji vam bodo zavidali, ker boste tako sproščeni in čisto zadovoljni sami s seboj. Bodite taki še naprej.

Lev
22.7.-21.8.

Nič vas ne more spraviti s tira; če boste tako trdni, kot ste zdaj, bo vedno zelo v redu. Smešen dogodek vam bo vili veselje in energije, ki jo potrebujete za delo, ki se vam je nabralo v mnogih mesecih, ko ste bili zelo zasedeni.

Devica
22.8.-21.9.

Kmalu se boste morali odločiti, kje boste živeli. Zelo velika verjetnost je, da boste za vedno ostali tam, kamor ste ta trenutek prišli. Spet si boste morali najti prijatelje in družino, zato dobro premislite, preden se odpravite na pot.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Kmalu se vam bo zgodilo nekaj podobnega, kot vi zdaj delate drugim, zato raje čim prej nehajte. Sicer pa se boste ta teden večinoma ukvarjali s svojo družino. Nekdo od prijateljev se bo zaradi tega počutil zapostavljenega, a ga boste kmalu pomirili.

Škorpion
23.10.-21.11.

Če imate radi živali, bo neki obisk za vas prava veselica, sicer pa malo manj. Obveznosti boste morali uskladiti, sicer se vam utegne veliko prekrivati. Zmelo, ki bo nastala, če se ne boste potrudili za to, boste težko obvladali. Bodite previdni!

Strelec
22.11.-20.12.

Prišel je čas, ko se boste morali odločiti, kje in kako se boste zabavali za novo leto. Deloma vam bo uspelo, če boste naredili vse potrebno delo, ko so vam ga naložili. Tisti, ki imate domače živali, boste morda imeli sitnosti z njimi, ker bo katera zbolela.

Kozorog
21.12.-19.1.

Bližajo se vaši dnevi in veselje, ki vas bo prevzelo, bo neizmerno. S svojimi najbližjimi boste v kar najboljših odnosih in se boste z veseljem srečali z vsemi, ki vas bodo poklicali. Predstava, ki jo boste šli gledat, vam bo zelo všeč.

Vodnar
20.1.-18.2.

Pridite in pogledajte, kako zanimivo bo na novoletnem srečanju. Nikakor si ne boste mogli izbiti iz glave neke osebe, ki jo boste srečali. Delo vam bo šlo tako dobro, da boste skoraj vriskali od veselja in še večje vne.

Ribi
19.2.-20.3.

Sprehodi po zasneženi naravi so tisto, kar bi vas še najbolj veselilo, zato boste zelo slabe volje, če snega ne bo. Ne dajte se znesti, pač pa se raje veselite sprehoda tudi v kakšnem malo manj romantičnem vremenu.

Da ne bi bili moteni:

(tako in drugače)

28 založb in skoraj 400 knjižnih naslovov

KNJIŽNI KLUB
Samorog

*Velike misli,
dogodki in osebnosti preteklosti,
žive teme sedanjosti,
literarni junaki in njihove zgodbe,
pesniške širine duha in
pravljicična obzorja sveta.*

Kot član kluba nimate nobenih obveznosti v klubu

Knjižni klub Samorog, Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, telefon: 01 433 43 06,
e-pošta: knjizni.klub@samorog.com, splet: www.samorog.com

DEMOKRACIJA	LATINSKI NAZIV ZA SPARTAKA	IZDELEK IZ TESTA Z NADEVOM	MUSLIM. MOSKO IME (IZ ČRK NASIK)	ODSTRA- NJEVANJE OBLACIL S TELES	KULTURNO UMETNIŠKO DRUŠTVO (KRATICA)	MESTO V RUSIJ, BLIZU UFE	SLIKARSKA KOBILCA LILI NOVY	SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	ŽENSKO IME	AVTRIJSKA ALPСКА SMUČARKA (ELFI)	VOZILO ZA DVIĞANJE BREMENA	MESTO V OKLAHOMI, ZDA	DVOREC, PALAČA, PRENOCIŠČE
								ČOLN IZ ENEGA DEBLA						
								SPOLNI ORGAN						
								NEKD. RUSKI NAMIZN. IGRALEC (ANATOLIJ)						
								SNOV, KI OSTANE PO ŽARJENJU						
								ALFI NIPIC			VREDNOSTNI PAPIR			
								BALETNIK OTRIN			NIKO KOSIR			
													KUKAVICA V TROPSKI AMERIKI	OVRATNA RUTA
TLAČILKA (REDKO)										HRV. HEROJ (JOSIP) TEŽA OVOJNINE				
UBOGLJIVOST											RIMSKI GRIC		ZNAK ZA NATRIJ MESTO V ITALIJI	
OBOKANO STEBRIŠČE							RUDNINA KALCIJEV TITANOV SILIKAT	NAČIN, POSTOPEK	ČETRTI MESEC V LETU					
LUKNJAČ					ROBERT OWEN	SAMARIJ SODELAVKA LENINA ARMANDOVA			EGIPČANSKI BOG SONCA				AFRIŠKA ANTILOPA	ZGORNJA OKONČINA
NAIVEČI OTOK KANARSKIH OTOKOV									MESTO NA PORTU- GALSKEM					
KEMIJSKI ZNAK ZA ALUMINIJ		ZBOR 9 PEVCEV LOJZE GOSTIŠA							INDUS- TRIJSKA RASTLINA	TOVARNA V CELJU ČASOVNO OBDOBJE				
KRAJ, KAMOR SE HOČE PRITI					KDOR JE STAR ENO LETO RADIJ									
NEMŠKI ARHITEKT (OSWALD MATHIAS)							ŽENSKO IME							
KEMIJSKI ZNAK ZA SILICIJ			IVO SVETINA	ANTON AŠKERC			SLADEK TROPSKI SADEŽ							DEMOKRACIJA

Rešitev prejšnje križanke

DREMUH, RATINE, ANANAS,
VINO, SN, TRI, EKA,
AON, OSTROŽANI, AVČE,
STRELOVOD, SEES, KAENA,
ELVA, RV, TS, MANIOK, NŠ,
NIK, OMA, RAZSIP, ISAC, ARS,
SOČI, ETNA, NIALA, BAČ,
VIJAK, UMETNINA, OKENE,
SOLATNIK

Nagrajenci 49. številke

- 1. nagrada:** JOŽE GAJŠEK,
Ulica Pohorskega bat. 215, 1000 Lj.
- 2. nagrada:** ZALKA STRAH,
Selo pri Mirni 26, 8233 Mirna
- 3. nagrada:** SLAVKO ŠIRCA,
Ledine 143, 5000 Nova Gorica
- Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti **7.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti **5.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti **3.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do **29. 12. 2005**
pošljite na naš naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".**

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

› **19.12.1842** so ZDA priznale neodvisnost Havajem. Leta 1949 so postali 50. zvezna država.

› **19.12.1878** se je v Vačah rodil slovenski skladatelj Anton Lajovic.

› **19.12.1906** se je rodil sovjetski partijski voditelj in predsednik Leonid Iljič Brežnjev. Ko je napisal knjigo Majhna dežela, je vprašal nekega uradnika, ali jo je prebral. »Seveda! To je čudovita umetnina,« je odgovoril uradnik. »Hm! Tudi Kosigin mi je rekel nekaj podobnega. Pa jo bom res moral prebrati.«

› **19.12.1907** se je rodil slovenski šahovski vele mojster Vasja Pirc.

› **20.12.1805** se je rodil italijanski zdravnik Giovanni Raiberti. Nekoč ga je neka gospa vprašala: »Ali je res, da se uspešno posvečate književnosti?« - Zdravnik: »Res je, to je moj konjiček. Tako ubijam čas.« - Gospa: »Kako? Mar nimate več bolnikov?«

› **20.12.1837** se je v Osenicah na Češkem rodil Anton Foerster, avtor naše prve narodne opere Gorenjski slavček.

› **20.12.1918** je v prvi vladi Kraljevine SHS postal predsednik srbski radikalec Stojan Protić, podpredsednik pa Slovenec dr. Anton Korošec.

› **21.12.1913** je bila v newyorškem časopisu New York World objavljena prva znana križanka. Imela je 32 neznank, izmislil pa si jo je Arthur Wynne.

› **22.12.1861** je postala Bukarešta prestolnica Vlaške in Moldavije, ki sta prevzeli ime Romunija.

› **22.12.1908** je postal Jack Johnson prvi temnopolti svetovni boksarski prvak v težki kategoriji. V dvoboju v Sydneyju je nokaviral Tommyja Burnsa.

› **23.12.1774** se je v Središču pri Ormožu rodil slovenski pesnik Štefan Modrinjak, ki ga imajo mnogi za najbolj nadarjenega slovenskega pesnika pred Prešernom.

› **23.12.1990** je bil plebiscit o neodvisnosti in samostojnosti Republike Slovenije, točno čez leto dni pa je državni zbor sprejel prvo ustavo samostojne države Republike Slovenije.

› **24.12.1798** se je rodil poljski pesnik Adam Mickiewicz.

› **24.12.1818** so v avstrijskem mestecu Oberndorf prvič zapeli pesem Sveta noč, ki sta jo spesnili pomožni duhovnik Joseph Mohr ter učitelj in organist Franz Gruber.

› **25.12.1936** je po nedeljski maši skupina fašistov obkolila pevce, ki so pri polnočnici v Podgori pri Gorici pod vodstvom pevovodje Alojza Bratuža peli slovenske nabožne pesmi. Pevce so prisilili, da so pili ricinusovo olje, pevovodja pa je moral piti mešanico strojnega olja in bencina. Za posledicami zastrupitve je po skoraj dvomesečnih hudih mukah umrl.

POGLED NAZAJ (OD 19. 12. DO 26. 12.)

Krvava Mary

Marije I. Tudor, ki se je rodila **19. decembra 1553**, hčerke angleškega kralja Henrika VIII. in Katarine Aragonske, se je oprijelo ime Marija Katoliška in tudi Krvava Marija oziroma Krvava Mary. Svojo devetdnevno predhodnico Jane Grey je dala obglaviti. Proti volji parlamenta se je poročila s španskim princem, kasnejšim kraljem Filipom II. in s

podporo Špancev sprožila v Veliki Britaniji katoliško restavracijo. V času njenega vladanja je bilo ob službo okoli 2.000 protestantskih duhovnikov. Protestantski škofje so se morali umakniti, na njihova mesta pa so prišli katoličani. Parlament je prekalal verske zakone Henrika VIII. Spomladi leta 1555 se je začelo načrtno preganjanje protestantov. Sežigali so jih na grmadah ali pa so gnili po ječah. Dosegla je spravo s papežem, tako da je bilo videti, da je reformacija v Veliki Britaniji dokončno poražena. Krvava Mary je v resnici s svojim ravnanjem v Angliji zanetila trajno sovraštvo do vseh »papistov«.

S trebuhom za kruhom

Državni zbor na Dunaju je **21. decembra 1867** sprejel tako imenovano decembrsko ustavo, v kateri je bilo zagotovljeno tudi svobodno izseljevanje v tujino, ki ga je omejevala samo vojaška obveznost. Država je lahko odtlej evidentirala le tiste, ki so zaprosili za potni list. Številni pa so odhajali v tujino tudi brez nje, med njimi mnogi Slovenci, ki so se hoteli izogniti služenju vojaškega roka ali drugim zakonskim obveznostim. Ne tako redki so zaprosili za izdajo poselske knjižice, ki jim je omogočala gibanje v državi in tudi v Nemčiji. Z

njeno pomočjo so zapustili državo in odšli po svetu. Resnici na ljubo pa moramo ugotoviti, da države ni bilo težko zapusti, saj je bil nadzor na mejah le na prometnih točkah, na primer

na železniških postajah, drugače pa je bila pot večinoma brez ovir. Bolj ali manj tesno zaprte državne meje in natančnejši pregled potnikov sodijo bolj v 20. kot 19. stoletje.

Avstrijski damski kvartet

19. decembra 1884 je v dunajskem Neue Freie Presse izšel članek o Prvem avstrijskem damskem kvartetu. Posebnost tega »avstrijskega« kvarteta je bila v tem, da je šlo v resnici za slovenski ženski kvartet, saj so bile v njem Slovenke. Poleg Friede Perner so ga sestavljale tri hčerke graškega dvornega svetnika Alojzija Čampe (po rodu iz Celja) in njegove soproge Žanetke Ipavec iz Sv. Jurija. Pojocje sestre Fani, Amalija in Marija so bile nečakinje treh slovenskih skladateljev Alojza, Benjamina in Gustava Ipavca ter za povrh še sestrične četrtega, Josipa Ipavca.

Pevke so prekrizarile Evropo od Portugalske in Španije na zahodu do Rusije na vzhodu. S svojim ubranim petjem so povsod očarale občinstvo, tako da so se nad njimi navdušili mnogi najodličnejši glasbe-

niki tistega časa. Dame se seveda niso izogibale slovenske pesmi. Veliko so naredile za mednarodno uveljavitev svojih stricev Benjamina in Gustava Ipavca (zlasti prvi je zanje tudi prirejal skladbe). Ruskega carja je še posebej očarala Gustavova pesem Oblačku, ki so mu jo morale pevke ponoviti.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pism, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 48/66

Sporni nagradenec? (1)

Ob primeru Gregorič v Izoli (Demokracija št. 48), ko so predstavniki italijanske manjšine in SD delovali proti slovenskemu publicistu in kulturnemu delavcu, ki vse svoje moči vlaga v ohranitev slovenske Istre, se je treba ozreti za mejo k Italijanom. Poglejmo, kaj se godi slovenski manjšini, ki še vedno neprimerno slabše živi kot italijanska manjšina v Sloveniji. Kakšen vik in krik so zagnali samo zaradi partizanske fotografije iz leta 1945 na plakatu Partizanskega pevskega zbora iz Trsta. Neštetokrat so oskrunili spomenike slovenskim žrtvam, našim junakom. Pred dnevi so desničarski skrajneži z žaljivimi napisi in fašističnimi znamenji pomazali hišo sredi Tržiča, last pokojne Bernardke Radetič, slovenske kulturne delavke, ki je umrla malo pred tem in tik preden je končala knjigo Slovenci na Laškem. Gre za nizkotna dejanja, podobna tistim iz let fašizma na naših tleh in hudega pritiska na Slovence v zamejstvu. Ni nama znano, da bi eno samo podobno dejanje proti italijanski manjšini pri nas zagrešili Slovenci iz katere koli stranke. In če bi se to res primerilo, bi o tem takoj razpravljali rimski parlament in bi za to zvedela vsa Evropa. V Trstu še danes ne morejo napisati imena in priimka naših ljudi s slovensko abecedo. Iz koprške italijanske TV-hiše pa naši kraji še vedno odmevajo po italijansko. Našteta

dejanja zoper manjšino v Italiji potrjujejo, kdo in kje je do koga nestrpen in deluje proti multikulturalnosti in sožitju ob meji.

In če se ob tem ozremo še na sever čez mejo z avstrijsko Koroško, kjer tudi živijo Slovenci, imamo podoben položaj. Tam padajo table s slovenskimi napisi in manipulirajo z našim knježjim kamnom, ki je srce slovenske zgodovine.

Zelo žalostno za Slovence v matični domovini pa je, da o vsem tem doma odrekamo Kocjančičevo priznanje zaslužnemu Slovincu samo zato, ker v istrskem »multikulturnem svetu« to ni vsem pogodu.

*Magda in Marjan Rodman,
Vipava*

Rdeči protesti

Ko sem na TV gledal novembrske proteste proti uvedbi gospodarskih in socialnih reform, sem se spomnil prve uvedbe gospodarske reforme v socialistični Jugoslaviji leta 1965. Takrat so ekonomski strokovnjaki na Zahodu opozarjali, da bi reforme uspele, če bi z vodilnih položajev v gospodarstvu odstranili komuniste, ki so iz ideološkega prepričanja zavirali reforme. Komunistov takrat seveda niso odstranili in reforme niso uspele.

Žalostno pa je, da po petnajstih letih samostojne demokratične Slovenije nujno potrebne reforme znova ovirajo komunisti. Menim, da jim tokrat ne bo uspelo. Prav zaradi tega in še zaradi več drugih primerov sem prepričan, da bi bila potrebna lustracija oziroma bi morali komunistom onemogočiti, da bi ostali na položajih, ki so jih imeli v totalitarnem sistemu. Tistim sodelavcem na protestih, ki so peli, da bodo šli po Titovi poti tako kot njihov vodja Dušan Semolič, ki je bil v diktatorskem režimu na visokih partijskih funkcijah, povem, da nimajo moralne pravice protestirati v demokratični Sloveniji, ker je režim, ki mu prisegajo, to prepovedal. Morali bi vedeti in obžalovati, česar doslej dejansko niso storili, da je Titova pot vodila tudi na morišča, kot so Kočevski rog, Teharje, Goli otok in druga. Ko je njihov ljubljani vodja pomoril večino svojih političnih nasprotnikov in v državi

uvedel komunistično diktaturo, se je obnašal skrajno razsipniško. Med drugim je potoval po Jugoslaviji in po svetu na tako razkošen način, da mu ni bilo primere. Spomnim se, kolikokrat je s svojimi sodelavci z dvema vlakoma potoval od Beograda do Brionov ali pa, ko je, mislim da leta 1960, z ladjo Galeb tri mesece križaril po Aziji, Afriki in Južni Ameriki, kjer je v glavnem obiskoval države z diktatorskim režimom. Takrat je krožila med ljudmi šala, da je najdražja ptica na svetu GALEB.

Momčilo Buženin, Pivka

Privilegiranci proti novi slovenski vladi

Čeprav sem že ostarel državljani Slovenije, se še prav dobro spominjam časov enostrankarske vladavine v nekdanji Jugoslaviji, ko je bila zasebna lastnina v očeh takratnih oblastnikov nekaj nedovoljenega. Razlastili so ne samo bogate tovarnarje in druge uspešne podjetnike, temveč tudi revne trgovčiče, ki so delali v lastni režiji in jih niso mogli obsoditi, da izkoriščajo delovno silo. Časi so se danes v samostojni Sloveniji temeljito spremenili. Tako imenovani rop stoletja je prinesel hitro obogatitev gospodarskih tajkunov, ki so si, nemalo po zaslugi takrat vladajoče LDS, nezakonito polnili žepe. Ker so bili takrat na vladi »pravi«, torej levičarji, ali bolje povedano, »salonski komunisti«, so bili dobro plačani glavni predstavniki sindikalnih central Dušan Semolič, Dušan Rebolj in Drago Lombar čisto tiho, ker se pač niso hoteli zameriti svojim kolegom. O kakšnih sindikalno organiziranih demonstracijah nikoli ni bilo govora, pa čeprav so gospodarski tajkuni pridno izkoriščali slabo plačano delovno silo in si tako pridobili bajno bogastvo. Skoraj

neverjetno se sliši, da se je večina teh tajkunov znašla v Forumu 21, ki ga vodi nekdanji predsednik Slovenije in nekdanji šef Zveze komunistov Slovenije, ki dobro ve, da bi jih v povojnem režimu razglasili za ljudske škodljivce in jih pozaprl ali celo likvidirali (primer Benko). Tudi sedanji predsednik Slovenije Janez Drnovšek, ki se je kalil v zadnjem jugoslovanskem zveznem predsedstvu, iz razumljivih razlogov ni preveč naklonjen sedanji desnosredinski vladi. Nekdanji premier Anton Rop, ki govori o »kadrovskih lustracijah« v uspešnih podjetjih Petrolu, Luki Koper, Abanki, Mercatorju, Zavarovalnici Triglav po sistemu »pomembno je, da si naš«, naj se pogleda v ogledalo in se spomni, kako uspešno so počistili vse, ki jih je nastavila Bajukova vlada. Ne gre torej prezreti, da se ob obetajočih gospodarskih reformah mnogi bojijo za svoje privilegije, ki so jih pridobili na račun svoje partijske pripadnosti.

Ne smemo pozabiti na ljudsko voljo na referendumu glede zakona o RTV, saj je znano, da je bila doslej RTV v rokah skrajnih levičarjev. Tudi o kakem pluralnem tisku še ne moremo govoriti, saj imajo še vedno v vseh dnevnikih prednost levičarski pisci, kot sta na primer dr. Boris Vezjak in Matevž Krivic. Najbolj sovražna do sedanje vlade pa je gospa Vesna V. Godina, ki ima celo kolumno v sobotni prilogi Večera. Pa še to! V mariborskem hotelu Habakuk bodo najbrž hudo pogrešali kako poroko stoletja ...

Roman Kralj, Maribor

Cviklovo sprenevedanje

Gospod Cvikl, gledala in poslušala sem vaše natolcevanje, ki je bilo menda poslansko vprašanje pred-

► sedniku vlade. Vselej me spravljate v smeh, ker druge sodite po sebi, svojih dejanjih oziroma po dejanjih svojih strankarskih tovarišev, s katerimi ste vodili državo. Naj vas spomnim, da državljani Slovenije že imamo cenejše življenje: višje pokojnine, nič več avtomobilskih nalepk, znižane notarske storitve. Kmalu bodo nižji tudi davki. Zato predsedniku vlade in vladi zupam, kakor koli bo storila, ker vem, da dela v dobro ljudi in vse Slovenije. Ne nazadnje tudi v vaše dobro. Čudim pa se, da vas ni skrbelo životarjenje »starih mam«, »prodajalk« in vseh nas v času vladavine vaše stranke, ko nam je standard vsak dan strmo padal. Samo nam, navadnim plebejcem, za kar nas imate, ne pa tudi privilegirancem, med katere sodite tudi vi.

Z Mercatorjevimi delnicami, dvojnimi komisijami nam greste že pošteno na živce, brez zamere, prav tečni ste. Ne domišljajte si, da s svojimi populističnimi nastopi pridobivate simpatije ljudi in nabirate politične točke. Odkrito namreč izražate jezo, zlobo, cinizem in neobjektivnost, s takimi lastnostmi pa ne morete voditi države in to volivci prav dobro vemo.

Mihaela Afner, Celje

Naš vsakdanji kruh in mleko

Pred nedavnim sem v dnevnem tisku prebral sestavek bralca o neslavni usodi ogromnih količin »predragega« kruha, ki dnevno ostaja na policah, v pekarnah in tudi v nekaterih naših kuhinjah. Kot neužiten za ljudi se nato za mali denar ali celo zastoj znajde v jasliah za krmljenje živine. No, marsikateri hlebec tako izlo-

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

čenega kruha pa nato kot »božji dar« zaide na mize družin s tanjšo denarnico. Tudi sam sem že nekajkrat rešil kakšnega, ki se mu je že pisala usoda »svinjskega kruha«. Spominjam se časov, ko smo doma vsakih štirinajst dni pekli kruh, in tudi maloštevilčnih trgovin, kjer se ni spraševalo, koliko je kruh star. Bili smo srečni, da je sploh bil! Nekoliko mlajši pa bi se morda še spomnili 80. let prejšnjega stoletja, ko smo prav tako jedli nekoliko tanjše rezine kruha. Takrat uzakonjeni »socialni ali sindikalni kruh« se namreč ni obnesel, ker je bil že tedaj močan »mlinsko-pekarski lobi«, ki je skupno s prodajnim predpisano peko cenejšega kruha ignoriral. Kje pa ste danes, sindikati? Tudi cenejši kruh bi pomenil višjo plačo in večjo socialno varnost našega delavca ali celo nezaposlenega!

Danes je dohodkovna povezava med proizvodnjo in prodajo z visokimi maržami še bolj oderuška. Prav v ta namen tudi imamo nešteto vrst kruha, da jih je potem lažje dražiti, cenejšega kruha pa nimamo več. Ob obilici kruha vseh vrst je danes v trgovinah premalo zahtevati le kruh, saj te prodajalec takoj vpraša: »Katerega?« »Tistega, ki vam je pri roki, najcenejšega, ki vam ostaja,« največkrat odgovorim, kar pa med kupci vzbudi smeh. Vendar me velika izbira kruha sploh ne moti, bolj me vznemirja to, da moramo jesti tako drag kruh iz tako poceni odkupljene pšenice. Že lep čas mora naš kmet prodati 20 kilogramov pšenice, če hoče kupiti kilogram kruha. Kje v soseščini je še tako? Sam sem se že prepričal, da ni tako niti v Avstriji, na Hrvaškem, še manj pa pri Madžarih, kjer sem pred mesecem kupil zemljice, enako težke kot pri nas, za samo 13 sit (pri nas 60), za kilogram enako kakovostnega kruha pa sem odšel samo 141 sit (pri nas 470).

Tudi letos je »mlinsko-pekarski lobi« izbojeval ceno pšenice od 22 do 27 tolarjev za kg, iz katere pa pri nas še zdaleč »ne znamo« speči tako poceni kruha kot oni. To nelogično in seveda z ničimer opravičljivo razhajanje med ceno pšenice in ceno kruha potrošnike, še bolj pa seveda pridelovalce pšenice napeljuje na raven butalskega razmišljanja, da se namreč tudi kruh dela v tovarni in da je pri nas pšenica le pomožna surovina za kruh.

Kakšna pa je na poti od pšenice do »božjega daru« resnica? Očetje in babice še vedo, da je mogoče iz kilograma pšenice speči več

kot kilogram kruha. Torej bi pri nas s kilogramom pšenice po 27 tolarjev in dodatki (voda, kvas, sol, energija in seveda še OD z davkom) lahko naredili kruh po okoli 170 do 200 tolarjev.

Razmišljajmo torej, kako se izogniti oderuštvi in tudi previsoki trgovski marži za kruh, saj se »krivci«, ki so v večini še »stari dečki«, ne bodo zlahka odrekli milijonskim plačam. Namesto tarnanja je treba po moje ubrati pot konkurence, ki v kapitalizmu edina kaj zaleže. Če začnemo z najbolj prizadetimi oziroma izigranimi – s pridelovalci pšenice in potrošniki z najtanjšimi denarnicami – jim preostane le to, da si v EU, ko nimamo več carin, sami najdejo bližnjico do cenejšega kruha. Za zgled naj jim bodo mlekarji, ki so si našli pot v Italijo, kjer dosegajo višjo odkupno ceno. Potrošniki smo tega veseli, saj pijemo isto mleko po samo 90 tolarjev. Podobno priporočilo za kruh bi še zlasti moralo veljati za kmete v Prekmurju, ki naj bi se proizvodno in tudi distribucijsko povezali z madžarskimi peki kruha. Tako bi jedli znatno cenejši kruh, kot se dobi pri »najboljšem sosеду«. Še zlasti bi to veljalo za severovzhodno Slovenijo – v mislih imam tudi kmalu izboljšano cestno povezavo na tem najmanj razvitem koncu Slovenije.

Rajko Topolovec, Ptuj

Subvencije v kmetijstvu

Pogosto slišimo, koliko denarja se v Evropi in predvsem v Sloveniji namenja kmetijstvu oziroma kmetom. Morda res, toda če primerjamo vse druge dejavnosti, predvsem pa dohodke v drugih poklicih, lahko trdimo, da se

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI-VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO BREŽICE

na 88,9 in 95,9 MHz

hrana pri odkupu od kmetov v zadnjih nekaj letih ni podražila, temveč se je celo pocenila. Plače v gospodarstvu in v javnem sektorju se nenehno popravljajo. Subvencije so instrument, ki blaži razlike med stroški pridelave in prodajno vrednostjo kmetijskih pridelkov. Tako kmetje z več dela, več vlaganj, večjo pridelavo ohranjajo dohodek iz preteklosti ali pa ga celo izgubljajo. Da se hrana za potrošnika draži, so krivi nenasitni trgovci. Dobro bi bilo vedeti, koliko denarja resnično pride do pridelovalcev hrane.

Pri nas subvencijsko politiko v kmetijstvu vodi agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja. Vse bi bilo lepo in prav, če bi agencija delala res tisto, za kar je bila ustanovljena. Glede na način dela in vodenja postopkov med kmeti vse bolj prevladuje nezaupanje. Naj spomnim samo na razpise s pogoji, ki jih kmetje težko izpolnijo, razpisni roki veljajo le za vlagatelje, odgovori na pritožbe so dolgotrajni ... Že kratki razpisni roki kažejo, da programi niso dolgočasno naravnani, ampak pisani na kožo znanim vlagateljem in še nekaj naključnim. Praviloma bi moral dolgoročni razpisni program teči več let, potem pa bi ga izvajali, kolikor bi bilo sredstev. Takšna je praksa v tujini! Pri nas pa se je pokazalo, da so bili politično »pravilno« usmerjeni prej obveščeni o razpisnih pogojih in so imeli zato boljše izhodišče. Nikomur ne zavdam prejetih sredstev. Pokazalo pa se je, da so si nekateri s tem zelo opomogli. Tudi kmetijski svetovalci pogosto ne morejo prav svetovati, ker ni dovolj možnosti glede na razmere, v kakršnih delajo kmetje. Naj spomnim, kako se je agencija ponorčevala iz mladih prevzemnikov kmetij. Takrat bi morali zamenjati celotno vodstvo agencije. Res je, da nepovratna sredstva v prejšnji državi niso bila dovolj nadzorovana in so namesto hlevov zrasle hiše, garaže, se pojavili tovarnjaki in še kaj, sedaj pa so ta sredstva kmetom skoraj nedostopna. Da stvari na kmetijskem ministrstvu ne tečejo vse, kot bi bilo treba, je tudi posledica, da je sekretar na ministrstvu postal človek, ki je bil prej kmetijski minister. Z načinom dela je državi in kmetom povzročil ogromno

škodo. Naj omenim nerazčiščene afere, ki so posledica slabih pogajanj. Na račun tega je minister poudarjal velika razvojna sredstva iz Bruslja. Kot kaže, teh tudi letos ne bo. Kdo bo odgovarjal za to in odstopil? Napake se prikrivajo in kmete potiskajo v negotovost. Kmetijska pridelava se mora zmanjšati zaradi nizkih kvot, tako se bo zmanjšal dohodek, podeželje se prazni in zarašča, izgubljajo se delovna mesta in trgovci pogosto uvažajo ceneno blago. Rešitev je samo v temeljiti reviziji agencije za kmetijske trge. Po dosedanjih praksi bo Slovenija samo plačnica v bruselski mošnjiček, od tam pa bomo dobivali samo direktive za hlapce.

Z razvojem podeželja se ustvarja megla. Pogosto nastaja vtis, kako so nekateri projekti pomembni za razvoj podeželja, ne vem pa, kaj imajo krajani od tega, da se neke gradi luksuzno naselje ali igrišče za golf ali zabavišče. Govori se, da je bilo naselje Bezovec pri Smledniku urejeno iz teh sredstev in da je lastnica zaposlena na kmetijskem ministrstvu. Če je res, da so bili cesta z nepotrebnim krožiščem, most, vsa elektrifikacija, vodovod, plinovod in vsa ureditev prostora resnično izvedeni s tem denarjem, je slovensko podeželje in kmetijstvo izgubilo ogromna sredstva. Ne vem, kaj bi igrišče za golf, ki ga je nekdanji minister za kmetijstvo poviševal kot nekakšno nadgradnjo kmetijstva, prineslo Portorožu. Te logike ne razumem.

Nalijmo si torej čistega vina, da ne bomo zavajali javnosti in govorili, da so kmetje obogateli na račun subvencij, ki jih ni. Koliko sredstev je namenjenih razvoju podeželja, koliko od tega je namenjenega neposredno kmetom in koliko porabijo za svoje delovanje? Koliko nas stane delo agencije za kmetijske trge? Kdo pripravlja njene programe? Po kakšnem ključu je sestavljena komisija, ki razdeljuje razvojna sredstva, in koliko ta sredstva resnično pomagajo k razvoju in ohranjanju podeželja? Tudi razdeljevanje mlečnih kvot se počasi odvija in nenehno zatika. Zakaj? Odgovore želimo kmetje, novinarji in davkoplačevalci izvedeti čim prej.

Jakob Kopač,
Šentvid nad Ljubljano

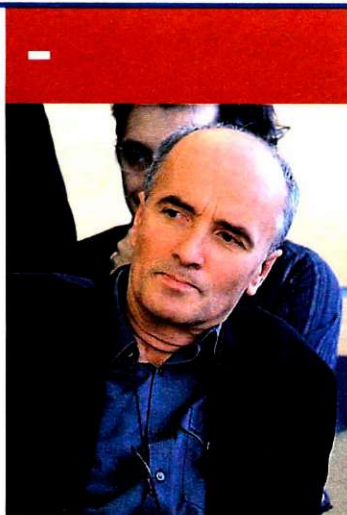
Drugačno mnenje

Marija Vodišek

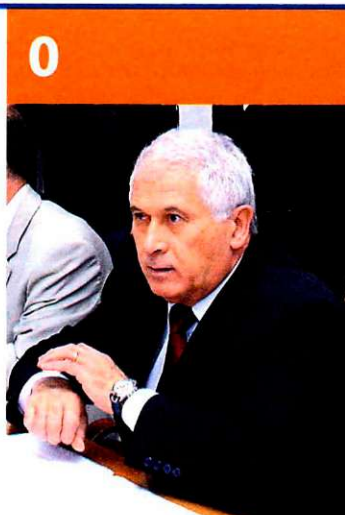
Za Anteja Gotovino sem prvič slišala, ko so ga obtožili zločinov proti človečnosti in kršitve vojnih zakonov. Obtožbo je sprožilo Mednarodno sodišče za zločine v nekdanji Jugoslaviji v Haagu z glavno tožilko Carlo Del Ponte. Očitane zločine naj bi bil general Ante Gotovina storil med vojno operacijo Nevihta od 4. do 7. avgusta 1995, ko je hrvaška vojska osvobodila Krajino, ki jo je štiri leta pred tem zasedla srbska. Tožilka mu očita izgon 200.000 Srbov (sedaj le še 15.000) in uboj 150 civilistov. Obtoženi general Gotovina, zelo priljubljen med Krajinci, ki jih je v bliskoviti operaciji osvobodil, je bil na begu 52 mesecev. Aretaciji, do katere je prišlo na Tenerifu, se ni upiral. Še isti dan so ga prepeljali v Madrid, naslednji dan pa v Haag. Bo obtožnica, ki jo je sestavilo haaško sodišče oziroma njegova tožilka Carla Del Ponte, vzdržala tudi potem, ko bodo generalovi zagovorniki predložili nasprotno dokaze. Pred tem so Srbi 4 leta zasedali Krajino in iz nje izgnali Hrvate, sami pa naselili njihove domove in pobili še ne ugotovljeno število prebivalcev. Po bliskoviti vojaški operaciji je nedvomno prišlo do maščevanja in izгона ljudi, ki so zasedli domove pregnanih Krajincev. Je general Gotovina, ki je poveljeval operaciji, odgovoren za vsa dejanja, ki so se zgodila po končani vojni? Kdo je pravzaprav sprožil obtožbo proti njemu? O tem se sprašujejo Hrvati in drugi, saj je Del Pontejeva na podlagi prijave sprožila lov za generalom. Gotovina nedvomno ve za mnoge prevare najvišjih hrvaških politikov! Zato ga je bilo treba vojaško in politično onemogočiti, izročiti mednarodnemu sodišču in se ga pilatovsko odkrižati. Le Monde 10. decembra izrecno navaja, da so namigi, kje je general, prišli iz Zagreba. Nadaljevanje ne le sodnega procesa, temveč prav vsega, kar se bo dogajalo okrog izdanega generala, bo pokazalo, koliko je sploh tako mednarodno sodišče sposobno dokazati resnico. Prvo branje obtožnice pred haaškim sodiščem 12. decembra, ki jo je upokojeni general mirno spremljal, je pokazalo, da mu ne očitajo zločinskih dejanj, temveč le to, česar ni prepredil. Bo »pravičniška« Carla Del Ponte kdaj poklicala na odgovornost francoske in nizozemske pripadnike Unproforja, ki so pod okriljem Združenih narodov ne le omogočili, temveč sodelovali pri ločevanju moških od žensk, potem pa je prišlo do množičnega pokola v Srebrenici? Dokazano je, da je francoski general Bernard Janvier, ki je zamenjal generala Morrilona, aktivno pomagal Mladiću in Arkanu. Trikrat je zavrnil bombardiranje Mladićeve vojske. Odgovoren ni le on, temveč posredno takratna francoska vlada in pokojni predsednik F. Mitterand. Skrivno trgovanje med Janvierjem in Mladićem 4. junija 1995 v Zvorniku je bilo zelena luč za masaker v Srebrenici. Tudi nazdravljanje s šampanjcem poveljnika nizozemskega bataljona van der Winda z Mladićem spada v tesno sodelovanje med srbsko vojsko in ZN. Je za Carlo Del Ponte to prevelik zalogaj?

Radio Krka
106.6 MHz

Politični semafor

Ad hominem! Dnevnikov kolumnist Vlado Mihelj ne more iz svoje kože. Za tarčo si je znova izbral ekonomista dr. Mića Mrkaića in z njim obračunal »ad hominem«. Povod za obračun je v Dnevniku objavljeno Mrkaićevo pismo, ki naj bi bilo po Miheljkovih navedbah zaradi ostrine delno cenzurirano. Vsekakor bi Mihelj pridobil več ugleda, če se ne bi v spopadu z Mrkaićem spustil še precej nižje in Mrkaića javno označil za klovna.

Grozi z izstopom Franc Žnidaršič, vodja poslanske skupine DeSUS, je v zadnjem času precej glasen, saj je celo zagrozil z izstopom iz koalicije. Vzrok naj bi bili nekateri nesprejemljivi ukrepi v okviru napovedanih reform. Glede na precej bolj umirjeno držo predsednika DeSUS in obrambnega ministra Karla Erjavca lahko sklepamo, da je kljub mrzlim decembrskim dnevom v stranki precej vroče.

Izkušnje in prizadevnost Nika Dolinar, ki vodi kabinet predsednika vlade, je prav gotovo ena tistih sodelavk Janeza Janše, katerih ime se le redko pojavlja v javnosti, vendar pa ima velike zasluge za uspešno delovanje vlade. Ne nazadnje ima Dolinarjeva bogate izkušnje, saj je v preteklosti vodila kabinet obrambnega ministra v času, ko je bil minister Janez Janša.

Odstop prvega letalca

Branko Lučovnik, predsednik uprave Adrie Airways, je nadzornemu svetu našega letalskega ponudnika podal odstopno izjavo, nadzorni svet pa jo je sprejel. V obrazložitvi svojega odstopa je navedel osebne razloge, eden od njih pa so po njegovo neuspešna pogajanja uprave s sindikatom pilotov in stevardes o znižanju njihovih plač. Lučovnik je neuspeh pogajanj videl kot nezaupnico sebi kot predsedniku uprave, zato je odstopil. Nadzorni svet je odstop sprejel tudi zaradi slabih poslovnih izidov družbe. Lučovnikovo odločitev lahko pozdravimo, ker je bil pripravljen prevzeti odgovornost, ki jo prinaša vodenje tako velikih gospodarskih subjektov. Ker je spoznal, da ne uživa več zaupanja kolektiva, in verjetno tudi zaradi slabših poslovnih izidov se je preprosto umaknil. Morda bi se lahko še kdo od vodilnih v podjetjih in

družbah zgledoval po Lučovniku, ne pa da se na vse načine oklepajo svojih direktorskih ali predsedniških mest. Seveda pa po tem odstopu znova pričakujemo povzdignjen glas opozicije, ki bo Lučovnikovo odločitev prevedla v politično kadrovanje sedanje vlade.

RADIO
UNIVOX

107.5 MHz

e-mail: info@univox.si

Ameriški nogomet navdušuje občinstvo tudi zunaj meja Združenih držav Amerike

GLADIATORJI SODOBNEGA SVETA

V ligi NFL nastopa 32 ekip, le najboljši se nato pomerijo v znamenitem Superbowlu

Najnižja plača igralca v ameriški nogometni ligi NFL znaša "borih" 230.000 dolarjev, kar je, preračunano v tolarje, približno 45 milijonov tolarjev. Toliko poklicni igralec zasluži v prvem letu igranja. Ko dopolni deset let, je vsota najmanj trikrat višja, nepredstavljivih 135 milijonov tolarjev na leto. Ni slabo za te gladiatorje sodobnega sveta, kot je mogoče opisati igralce tega v Ameriki izredno priljubljenega športa, ki je čedalje zanimivejši tudi za občinstvo zunaj meja Združenih držav Amerike. Kakšna je torej igra, v kateri se obrača toliko denarja in je deležna tolikšne pozornosti javnosti? **Igralci v NFL** so pravzaprav največji zabavljaci 21. stoletja, zato ni presenetljivo, da so njihovi zasluži tako vratolomni. Priljubljenost športa pa še narašča predvsem zaradi njegove narave, saj je zanj značilna obilica akcije, v kateri prideta do izraza moč in hitrost posameznika, prav tako ima strateško globino, ki postane zanimiva, šele ko gledalec spozna prvine tega športa. **Akcije ne manjka**, saj se za naslov prvaka v tej ligi vsako leto poteguje 32 moštev, ki predstavljajo ameriška mesta in regije.

Nastopajo v dveh konferencah, vsaka konferenca pa ima štiri skupine, tako da v vsaki nastopajo po štiri moštva. V prvem delu sezone igra vsako moštvo šestnajst tekem, nato sledi sklepni del prvenstva. Vrhunec se imenuje Superbowl, ki si ga samo v ZDA ogleda do 140 milijonov gledalcev. Glasbeni zvezdniki se kar drenjajo med seboj, kdo bo lahko med odmorom nastopil na tako velikem dogodku. V ZDA ga radi primerjajo s svetovnim prvenstvom v nogometu.

Moč in hitrost v tem športu seveda ne pomenita nič brez ustrezne strategije. Strategijo je mogoče na grobo razdeliti v dve polovici – napad in obrambo. Vsaka ekipa ima namreč posebne "skupine" igralcev, ki so bodisi odlični obrambni igralci, bodisi dobri napadalci, k tem pa je treba dodati še skupine, ki imajo posebne naloge. Temeljno pravilo je, da ima lahko vsaka ekipa na igrišču samo enajst igralcev. V napadalni in obrambni skupini jih je po enajst, tako da je v ekipi skupaj 22 igralcev.

Za evropski okus utegne biti igrišče za ameriški nogomet na prvi pogled dokaj zapleteno, še najbolj podobno ragbijskemu, toda v resnici so pravila preprosta. Najpomembnejša je t. i. goal line črta, ki jo mora igralec z žogo preteči, da bi dosegel

znameniti "touchdown". Nekoliko bolj odmaknjena so vrata, ki moštvom prinašajo dodatne točke, če so uspešni pri streljih vanje. Središčna črta je pri 50 jardih, mejne črte pa imajo enako vlogo kot pri evropskem nogometu. Žoga mora vselej ostati na igrišču, sicer je avt. Američani ljubijo statistiko, zato ima vsak jard svojo vrednost in omogoča razburljivo spremljanje vsakega srečanja.

Ob spremljanju te igre je dobro vedeti, katere ekipe veljajo za boljše in katere za slabše. N. Y. Jets so denimo pogosto zapisani na kakšni majici ali kapi, ki jo nosi kakšen mladenič, toda v zadnji sezoni ne blestijo. Med boljšimi so New England, Pittsburgh, Indianapolis, Denver, N. Y. Giants, Chicago, Tampa Bay in Seattle. Vsaka ekipa ima tudi svoje "bogove", posameznike, katerih imena pozna vsak ameriški najstnik. Nič nenavadnega torej, da so zaslužki začetnikov tako neverjetno visoki.

Ameriški nogomet ima dokaj dolgo tradicijo in je nadvse zanimiv, če se športni gledalec vsaj malo poglobi vanj. Vse čaščenje zvezdnikov na stran: v resnici je spremljanje tega športa najbolj zanimivo, če si vsakdo izbere svoje junake in tako neobremenjeno spremlja igro. Sezona se je začela septembra. Kmalu bo na vrsti njen drugi del.

UMTS internet: hitrost do 384 kb/s.

S podatkovno kartico UMTS enostavno in poceni do interneta in e-pošte.

Informacije na brezplačnih številkah:
naročniki Mobitel GSM/UMTS: 031/041/051 700 700,
Mobiuporabniki: 031/041/051 121, ostali: 080 70 70.
www.mobitel.si

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

